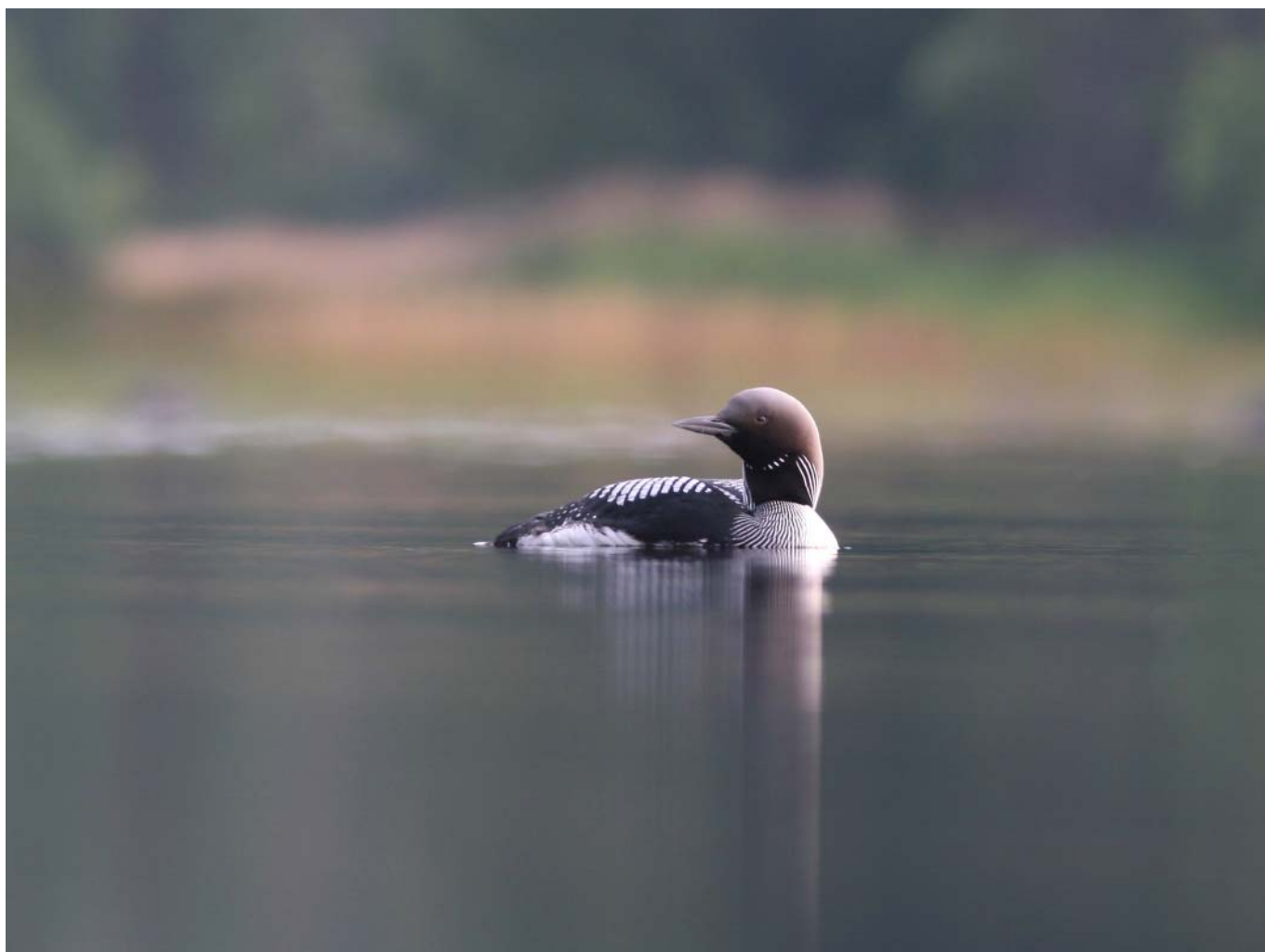

Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä,
Heikki Karhu ja Juhani Honkola

Inarijärven linnusto

Timo J. Leppänen
Ruijantie 129, 99400 Enontekiö
timo.leppanen@utanet.fi

Olli Osmonen
Metsähallitus, Luontopalvelut
PL 36, 99800 Ivalo
olli.osmonen@metsa.fi

Tanja Kyykkä
Metsähallitus, Luontopalvelut
PL 36, 99800 Ivalo
tanja.kyykka@metsa.fi

Pekka Sulkava
Metsähallitus, Luontopalvelut
Peuratie 15, 99400 Enontekiö
pekka.sulkava@metsa.fi

Ari Rajasärkkä
Metsähallitus, Luontopalvelut
PL 81, 90101 Oulu
ari.rajasarkka@metsa.fi

Heikki Karhu
heikki@karhut.org

Juhani Honkola:
juhani.honkola@pp.inet.fi

Översättning: Pimma Åhman
Jurgälâm: Ilmari Mattus
Oversatt av Leila Väänänen, Norsk-finsk info- og språksenter, Vadsø
Перевод: Анники Хаапалайнен
Translation: Fran Weaver

Kansikuva: Kuikka (*Gavia arctica*) on Inarijärven suurten selkien tunnusomainen lintu. Ari Aalto

Euroopan unionin osarahoittama hanke / Project part-financed by the European Union

© Metsähallitus 2007

ISSN 1235-6549
978-952-446-624-0 (nidottu)
978-952-446-625-7 (pdf)

200 kpl
Edita Prima Oy, Helsinki

Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä,
Heikki Karhu ja Juhani Honkola

Inarijärven linnusto

LAPIN
YMPÄRISTÖKESKUS

METSÄHALLITUS

KUVAILEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	12.12.2007
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000 -alue, erämaa-alue, rantojensuojeluohjelma-alue, soidensuojelun perusohjelma-alue		
ALUEEN NIMI	Inarijärvi		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Inarijärvi (FI1300212), Vätsärin erämaa-alue (FI1300204), Ivalojoen suistoalue (FI1300211)		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä, Heikki Karhu ja Juhani Honkola		
JULKAISUN NIMI	Inarijärven linnusto		
TIIVISTELMÄ	<p>Pohjoisessa Lapissa sijaitseva Inarijärvi on Suomen kolmanneksi suurin järvi. Sen vedet laskevat Norjan ja Venäjän rajalla kulkevaa Paatsjokea pitkin Jäämereen. Järveä on säännöstelty 1940-luvulta lähtien. Laaja vesistöalue kuuluu subarktiseen, mantereiseen ilmastovyöhykkeeseen. Inarijärven rannat ja saaret ovat pääosin kuivahkoja mäntyvaltaisia kankaita, eikä koivumetsiä juuri esiinny. Inarijärvi, sen Vätsärin erämaa-alueeseen kuuluva koillisosa ja Ivalojoen suistoalue on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon.</p> <p>Tähän linnustoselvitykseen on koottu Inarijärven lintuhavaintoja sekä alueen linnustoa koskevista varhaisemmista julkaisuista että useista julkaisemattomista lähteistä aina 1800-luvulta nykypäiviin. Inarijärven pesimälajistolle on laskettu parimääräarviot. 2000-luvulla toteutettujen lintulaskentojen myötä avautui mahdollisuus verrata Inarijärven saarista kerättyä vanhaa, 1970-luvulta peräisin olevaa, maalinnustoaineistoa uudempaan.</p> <p>Selvitys kattaa Inarijärven lukuisine saarineen, niemineen ja vuonoineen sekä Ivalojoen suistoalueen. Myös järven rannalla sijaitsevat taajamat, Inarin kirkonkylä, Nellim, Veskonieniemi ja Partakko, sisältyvät tutkimusalueeseen. Linnustoselvitys toimii kattavana, alueen linnuston perusteoksena ja palvelee hallinnon tarpeita esimerkiksi maankäytön suunnittelun apuvälineenä.</p> <p>Inarijärven alueella on tavattu yhteensä 209 lintulajia. Pesimälajistoon kuuluu 107 lajia, joista uhanalaisia ovat ampuhaukka, lapinsirri, naurulokki, käenpiika ja pikkutikka. 15 paikkalintulajia, esimerkiksi riekko, metso, kanahaukka, huuhkaja, pohjantikka, lapintiainen, kuukkeli ja korppi, asustavat reviireillään läpi vuoden.</p> <p>Pesimälintujen lisäksi Inarijärvellä tavataan lajeja, jotka saattavat levähtää alueella muutollaan. Tunturi-Lapin lintulajeista tällaisia ovat esimerkiksi lapasotka, suosirri, punakuiri, lapinkirvinen ja lapinsirkku. Myös Jäämeren läheisyys näkyy Inarijärven linnustossa. Säännöllisiä vierailijoita arktiselta merialueelta ovat esimerkiksi merimetso, merikihu sekä meri- ja harmaalokki.</p> <p>Vaikka maalintujen elinolosuhteet ovat säilyneet Inarijärvellä verrattain muuttumattomina, on linnustossa tapahtunut muutoksia viimeisten 25 vuoden aikana. Esimerkiksi tilhi, leppälintu ja vihervarpunen ovat runsastuneet. Aikaisempaa vähemmän 2000-luvun laskennoissa havaittiin liroja, keltavästäräkkejä, punakylkirastaita ja järripeippoja.</p>		
AVAINSANAT	Inari, Ivalojoen suistoalue, linnusto, linnuston muutokset, pesimälinnusto		
MUUT TIEDOT	Selvityksen tekoon on saatu rahoitusta EU Interreg III A Pohjoinen, Kolarctic-naapurisuusohjelmasta.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 171		
ISSN	1235-6549	ISBN (NIDOTTU)	978-952-446-624-0
		ISBN (PDF)	978-952-446-625-7
SIVUMÄÄRÄ	69	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Edita Prima Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 €

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	12.12.2007
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	
TYP AV SKYDDSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	Natura 2 000 -område, ödemarksområde, område som hör till strandskyddsprogrammet, område som hör till basprogrammet för myrskydd		
OMRÅDETS NAMN	Enare träsk		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Enare träsk (FI1300212), Vätsäri ödemark (FI1300204), Ivalojoiki älvmyrning (FI1300211)		
REGIONAL ENHET	Lapplands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä, Heikki Karhu och Juhani Honkola		
PUBLIKATION	Fågelfaunan vid Enare träsk		
SAMMANDRAG	<p>Enare träsk i norra Lappland är Finlands tredje största sjö. Den rinner ut i Ishavet via Paasvik älv, som följer gränsen mellan Norge och Ryssland. Sjöns vattenstånd har reglerats sedan 1940-talet. Det vidsträckta vattensystemet ligger inom den subarktiska klimatzonen med kontinentalklimat. Enare träskes stränder och öar består i huvudsak av tämligen torra, talldominerade moskogar, och det finns just inga björkskogar. Enare träsk, den nordöstra delen av Vätsäri ödemarksområde och Ivalo älvmyrning ingår i nätverket Natura 2000 i Finland.</p> <p>Denna utredning baserar sig dels på fågelobservationer vid Enare träsk, dels på tidigare publikationer och flera opublicerade källor från 1800-talet fram till i dag. Parantalet för häckfågelfaunan beräknades. Tack vare fågeltaxeringar gjorda på 2000-talet kunde man också jämföra äldre landfågeldata från öar i Enare träsk från 1970 talet med färskare uppgifter.</p> <p>Undersökningen omfattar Enare träsk med sina otaliga öar, uddar och fjordar samt Ivalojoiki älvmyrning. I undersökningsområdet ingår även tätorterna vid sjön, dvs. Enare kyrkby, Nellim Veskonieni och Partakko. Den här utredningen fungerar som ett omfattande grundverk över områdets fågelfauna och betjänar också förvaltningens behov t.ex. som hjälpmedel vid planering av markanvändning.</p> <p>Man har påträffat sammanlagt 209 fågelarter vid Enare träsk. Häckfågelfaunan består av 107 arter, av vilka stenfalk, mosnäppa, skrattmås, göktyta och mindre hackspett är hotade. 15 stannfåglar, t.ex. dalripa, tjäder, duvhök, berguv, tretåig hackspett, lappmes, lavskrika och korp bebor sina revir året om.</p> <p>Förutom häckande fåglar påträffas vid Enare träsk också arter, som bara rastar på området under flyttningen. Av Fjällapplands fågelarter är t.ex. bergand, kärrsnäppa, myrspov, rödstrupig piplärka och lappsparv sådana. Även Ishavet närhet syns i fågelfaunan vid Enare träsk. Regelbundna besökare från det arktiska havsområdet är t.ex. storskarv, kustlabb, havstrut och gråtrut.</p> <p>Även om landfåglarnas levnadsförhållanden har bevarats tämligen oförändrade vid Enare träsk, har det skett stora förändringar i fågelfaunan under de 25 senaste åren. Exempelvis förekomsterna av sidensvans, rödstjärt och grönsiska har blivit rikligare. I taxeringarna på 2000-talet observerades däremot färre exemplar av grönbena, gulärta, rödvingetrast och bergfink.</p>		
NYCKELORD	Enare, Ivalojoiki älvmyrning, fågelfauna, förändringar i fågelfaunan, häckfågelfauna		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Utredningen har beviljats stöd av Kolarctic-grannskapsprogrammet i EU Interreg III A Nord.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 171		
ISSN	1235-6549	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-624-0
		ISBN (PDF)	978-952-446-625-7
SIDANTAL	69	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Edita Prima Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 €

VALDÄLEMSIJDO

OLGOSADELEIJEE	Meccihaldättäs	OLGOSADELEMPEIVI	12.12.2007
TOOIMÄNADELEIJEE	Meccihaldättäs	TUHHIITTEMPEIVI	
LUÄTTAMUŠLÄŠVUOTÄ	Almos	DIAARINUMMEER	
SUOJÄLEMKUÁVLUTIJPPÄ/ SUOJÄLEMOHJELM	Natura 2000 -kuávlv, meccikuávlv, ridoisuojälemohjelmkuávlv, jegijsuojälem vuáduohjelmkuávlv		
KUÁVLV NOMMÄ	Aanaarjävri		
NATURA 2000 -KUÁVLV NOMMÄ JÄ KOODI	Aanaarjävri (FI1300212), Vääččir meccikuávlv (FI1300204), Avveelnjälmaidähkuávlv (FI1300211)		
KUÁVLVUOHTÄDÄH	Laapi luándupalvålusah		
RÄHTEE(H)	Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä, Heikki Karhu já Juhani Honkola		
OLGOSADALDUV NOMMÄ	Aanaarjävri lodeh		
ËUÄKÄNKIÄSU	<p>Säämi Aanaarjävri lii Suomâ kuálmádin stuárráamus jävri. Ton čääsih lyeštih Taažâ já Ruošâ rääji alne jottee Paččvei meld Jieŋameerân. Jävri čäcitääsi lii heiviittállum 1940-lovo rääjist. Vijdes čácádähkuávlv kulá subarktásâš, nannaamlâš šonjádähstielâsân. Aanaarjävri ridoh já suolluh láá iánáâš koške pecinállâas kulbâneh, iäge suáhivyevdih ennust tiettuu. Aanaarjävri, ton Vääččir meccikuávlvun kullojeijee tave-nuorttišuási já Avveelnjälmaidähkuávlv láá lasettum Suo- mâ Natura 2000 -viärmádâhân.</p> <p>Taan loddenäličielgiittâsân láá čuákkejum Aanaarjävri loddeáiccuseh sehe kuávlv loddenáláduv kyeskee tolebijn olgosadalduvâin já maanġain almostithánnáá käldein finnejum tiáduh ain 1800- lovvoost onnáá piäiván. Aanaarjävri pessimnaalijd láá rekinistum parâmeriárvuštälme. 2000- lovvoost toohum lodderekinistmij mieldiv lekkâsij máhdulášvuotâ verdidiđ Aanaarjävri suolluin nuurum puáris, 1970-lovo eennâmloddeamnâstuv uđđâsub amnâstâhân.</p> <p>Čielgiittâs luávdá ollásávt Aanaarjävri suolluidiskuun, njargâidiskuun já vyeppaidiskuun sehe Avveelnjälmaiduvkuávlv. Meid jävrrido čuákkipäähiih, Aanaar markkân, Njellim, Viäskoonjargâ já Päärtih kuleh tutkâmuškuávlvun. Loddenäličielgiittâs tuáimá kuávlv loddenaalij vuádučielgiittâsân já palvâl haldâšem táarbuid ovdâmerkkân eennâmkevttim vuávám iššeen.</p> <p>Aanaarjävri kuávlvust láá kavnum ohtsis 209 loddešlaaijâd. Pessimšlajâstâhân kuleh 107 šlaaijâd, main ástuvuáláziih láá ciskeváállâš, uccäčevžuš, kappeerpäiski, kievâpottsikkoo já uccäčâšni. 15 päikkiloddešlaaijâd, ovdâmerkkân riävská, čuhčá, jierssee, stuorrâoppuu, muorâkuorättâh, säämicissâáš, kuávská já káranâs, iälusteh revirijnis pirrâ ive.</p> <p>Pessimludij lasseen kávnovej Aanaarjävrist šlaajah, moh varriimis ohtâvuodâst pyehtih vuoiŋâstid kuávlvust, tegu Tuodâr-Laapi loddešlaaijâin ovdâmerkkân stuorrâviettuu, čapisčuávjishiirree, lavġâlodde, sieđġacivkkee já čabivuávlâš. Meid Jieŋameerâ aldavuotâ tiättoo Aanaarjävri loddenáláduvâst. Merikoskâsiih kolliistelleeh arktâsâš merâkuávlvust láá ovdâmerkkân skarfâ, merääskil, káiru já stuorrâlodde.</p> <p>Veikkâ eennâmludij eellimtile lii Aanaarjävrist siäilum viehâ muttuumettumin, láá lodenáláduvâst tábâhtum nubâstusah majemuu 25 ive ääigi. Ovdâmerkkân peljirástágááh, leibiloddááh já ruánáavarbusááh láá lasanâm. Tolebâást ucceeb 2000-lovo rekinistmijn kávnovjii jorâduvvi, fiskispešnihhááh, veigilodeh já vyevdiloddááh.</p>		
ËOOVDÄSÄÄNIH	Aanaar, Avveelnjälmaidähkuávlv, loddenáládâh, loddenáláduv nubâstusah, pessimlodenáládâh, Vääččir meccikuávlv		
ERES TIÄDUH	Čielgiittâs ráhtimân lii finnejum ruttâdem EU Interreg III A Pohjoinen, Kolarctic- ránnjâvuodâohjelmist.		
KUÁLLUS NOMMÄ JÄ NUMMEER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja A 171		
ISSN	1235-6549	ISBN (NJOODDUM) ISBN (PDF)	978-952-446-624-0 978-952-446-625-7
SUDOMEERI	69	KIELÄ	suomâkielâ
KUÁSTIDEIJEE	Meccihaldättäs	TEDDILEMSAJE	Edita Prima Oy
JYEHHEE	Meccihaldättäs, luándupalvålusah	HADDE	10 €

KOLOFONSIDE

UTGIVER	Metsähallitus	UTGITT	12.12.2007
OPPDRAKSGIVER	Metsähallitus	GODKJENNELSESDATO	
KONFIDENSIALITET	Ingen begrensninger	DIARIENUMMER	
VERNEOMRÅDETYPE/VERN EPROGRAM	Områder: Natura 2000, ødemark, strandvernprogram, myrvern grunnprogram		
OMRÅDETS NAVN	Enaresjøen		
NATURA-2000 OMRÅDETS NAVN OG KODE	Enaresjøen (FI1300212), Vätsäri ødemarksområde (FI1300204), Ivaloelvadeltaområde(FI1300211)		
REGIONAL ENHET	Laplands naturtjenester		
FORFATTER(E)	Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä, Heikki Karhu og Juhani Honkola		
UTGIVELSENS TITTEL	Inarijärven linnut (Fuglene ved Enaresjøen)		
SAMMENDRAG	<p>Enaresjøen i den nordlige Lappland er den tredje største sjøen i Finland. Den renner ut i Ishavet gjennom Pasvikelva på grensen mellom Norge og Russland. Innsjøen har vært regulert siden 1940-tallet. Det vide vassdragsområdet ligger i den subarktiske fastlandsklimasonen. Strendene av og øyene i Enaresjøen er for det meste ganske tørre furumoer og det er nesten ikke noe bjørkeskog. Enaresjøen, den nordøstlige delen som tilhører Vätsäri ødemarksområde og Ivaloelvas deltaområde er inkludert i det finske Natura 2000- nettverket.</p> <p>I denne kartleggingen er det blitt samlet fugleobservasjoner ved Enaresjøen både fra tidligere utgivelser om fuglene fra området og flere andre tidligere upubliserte kilder alt fra 1800-tallet til i dag. Det er blitt regnet ut omtrentlige mengder av par for arter som hekker ved Enaresjøen. I forbindelse med fugletelling utført på 2000-tallet ble det mulig å sammenlikne nyere materiale om landlevende fugler med det eldre materialet fra 1970-tallet som ble samlet fra øyene i Enaresjøen.</p> <p>Kartleggingen dekker hele Enaresjøen med utallige øyer, neser og fjorder samt deltaområdet ved Ivaloelva. Også tettstedene på stranden av sjøen så som Enare, Nellim, Veskonieni og Partakko inngår i forskningen. Fuglekartleggingen fungerer som et basisverk om fuglene i området og tjener til forvaltningens behov for eksempel som et hjelpemiddel til arealplanlegging.</p> <p>Det er blitt observert i alt 209 fuglearter ved Enaresjøen. Det er hekkende 107 arter av hvilke dvergfalk, temmincksnipe, hettemåke, vendehals og dvergspett er truede. 15 standfuglearter som for eksempel lirypa, storfugl, hønehauk, hubro, tretåspett, lappmeis, lavskrike og ramn bor på reviret sitt året rundt.</p> <p>I tillegg er det blitt observert arter fra Fjell-Lappland ved Enaresjøen. For eksempel disse hekkefuglene kan hvile på området under trekkingen sin: bergand, myrsnipe, lappspove, lappiplerke og lappspurv. Også nærheten til Ishavet synes på fugleartene ved Enaresjøen. Regelmessige gjester fra det arktiske havområdet er for eksempel storskarv, tyvjo, svartbak og gråmåke.</p> <p>Til tross for at leveforholdene for landlevende fugler ved Enaresjøen har forholdt seg ganske uforandret har det skjedd forandringer i fugleartene de siste 25 år. For eksempel er det blitt flere individer av silkehake, rødstjert og grønnsisik. Under tellingene på 2000-tallet er det blitt oppdaget færre individer av grønnsisik, gulerle, rødvingetrost og bjørkefink.</p>		
EMNEORD	Enare, deltaområdet ved Ivaloelva, fuglearter, forandringer i fuglearter, hekkende fugler, Vätsäri ødemarksområde		
ANDRE OPPLYSNINGER	Det er blitt mottatt finansiering fra Naboskapsprogram Kolarctic EU Interreg III A Nord til utførelsen av kartleggingen.		
UTGIVELSESSERIENS NAVN OG NUMMER	Metsähallituksen luonnonsojelujulkaisuja. Sarja A 171		
ISSN	1235-6549	ISBN (HEFTET)	978-952-446-624-0
		ISBN (PDF)	978-952-446-625-7
ANTALL SIDER	69	SPRÅK	finsk
FORLEGGER	Metsähallitus	TRYKKESTED	Edita Prima Oy
DISTRIBUTØR AV UTGIVELSE	Metsähallitus, naturtjenester	PRIS	10 €

Описание публикации

ИЗДАТЕЛЬ	Лесное управление (Metsähallitus)	ВРЕМЯ ПУБЛИКАЦИИ	12.12.2007
ЗАКАЗЧИК	Лесное управление (Metsähallitus)	ПОДПИСАНО В ПЕЧАТЬ	
КОНФИДЕНЦИАЛЬНОСТЬ	Открытый материал	АРХИВНЫЙ НОМЕР	
КЛАСС ООПТ/ГОСУД. ПРОГРАММА ОХРАНЫ ПР.	Охраняемая территория «Натура 2000», заповедник дикой природы, территория, включённая в программу охраны берегов, территория, включённая в базовую программу охраны болот		
ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ НАЗВАНИЕ ТЕРРИТОРИИ	Территория озера Инариярви		
НАЗВАНИЕ И КОД ТЕРРИТОРИИ СОГЛ. СЕТИ «НАТУРА 2000»	Территория озера Инариярви (FI1300212), заповедник дикой природы Вятсяри (FI1300204), дельта реки Ивалойоки (FI1300211)		
РЕГИОНАЛЬНЫЙ ОТДЕЛ	Природоохранные услуги		
АВТОРЫ	Тимо Леппянен, Олли Осмонен, Танья Кююкья, Пекка Сулкава, Ари Раясяркья, Хейкки Карху и Юхани Хонкола		
НАЗВАНИЕ ПУБЛИКАЦИИ	Птицы озера Инариярви		
РЕЗЮМЕ	<p>Расположенное в Северной Лапландии озеро Инариярви – это третье по величине озеро Финляндии. Река Паз, протекающая по границе Норвегии и Финляндии, несёт его воды в Северный Ледовитый океан. Уровень воды в озере регулируется с 1940-ых годов. Обширная водная система относится к субарктической, континентальной климатической зоне. Берега и острова озера Инариярви по своему типу в основном, относительно сухие брусничные сосняки, где берёза почти не представлена. Озеро Инариярви, его северо-восточная часть, относящаяся к заповеднику дикой природы Вятсяри, и дельта реки Ивалойоки включены в экологическую сеть «Натура 2000» Финляндии.</p> <p>В настоящее исследование включены материалы наблюдений за популяциями птиц озера Инариярви, а также материалы о птицах этой территории из более ранних публикаций и многих неопубликованных источников, начиная с 1800-ых годов до настоящего времени. По гнездящим на озере Инариярви видам птиц рассчитана примерная численность птичьих пар. В результате подсчёта птиц, проведенного в 2000-ых годах, появилась возможность сравнения старого материала, собранного на островах Инариярви в 1970-ых годах, с более новыми данными по наземным видам птиц.</p> <p>Исследование охватывает территорию озера Инариярви с его многочисленными островами, мысами и узкими заливами, а также дельту реки Ивалойоки. К региону исследования относятся также прибрежные поселения – Ивало, Неллим, Вескониemi и Партакко. Орнитологическое исследование представляет собой исчерпывающее научное описание популяций птиц региона, и может использоваться, например, органами власти в качестве вспомогательного материала при планировании землепользования.</p> <p>В бассейне озера Инариярви зарегистрировано в целом 290 видов птиц. К гнездящим птицам относится 107 видов, из которых находятся под угрозой дербник, белохвостый песочник, озёрная чайка, вертишейка и малый пёстрый дятел. 15 оседлых видов птиц, например, куропатка, глухарь, ястреб, филин, трёхпалый дятел, сероголовая гаичка, кукша и ворон обитают в своих ареалах круглый год.</p> <p>Кроме гнездящихся птиц, в бассейне Инариярви встречаются виды птиц, которые во время перелёта останавливаются здесь на отдых. Это такие виды птиц Тундровой Лапландии как морская чернеть, чернозобик, малый веретенник, краснозобый конёк и лапландский подорожник. Близость Северного Ледовитого океана сказывается на видовом составе птиц Инариярви. Регулярными гостями из арктических морских регионов являются, например, баклан, поморник короткохвостый, морская и серебристая чайка.</p> <p>Несмотря на то, что условия обитания наземных птиц сохранились на территории озера Инариярви почти в прежнем виде, за последние 25 лет в видовом составе птиц произошли изменения. Например, популяции свиристелей, горихвосток и чижей увеличились. В подсчёте 2000-ых годов реже, чем раньше, встречались травнички, трясогузки жёлтые, белобровики и вьюрки.</p>		
КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА	Инари, дельта реки Ивалойоки, популяции птиц, изменения популяций птиц, популяции гнездящихся птиц, заповедник дикой природы Вятсяри		
ПРОЧИЕ СВЕДЕНИЯ	Финансирование – из программы ЕС «Интеррег III А Север – Программа соседства Коларктик»		
НАЗВАНИЕ СЕРИИ, ПОРЯДКОВЫЙ НОМЕР	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu. Sarja A 171		
ISSN	1235-6549	ISBN (сшитый) ISBN (PDF)	978-952-446-624-0 978-952-446-625-7
ЧИСЛО СТРАНИЦ	69 стр.	Язык	финский
ФИНАНСИРОВАНИЕ	Лесное управление	МЕСТО ПЕЧАТИ	Edita Prima Oy
ПРОДАЖА/РАЗДАЧА	Лесное управление, Природоохранная служба	ЦЕНА (в €)	10 €

DOCUMENTATION PAGE

PUBLISHED BY	Metsähallitus	PUBLICATION DATE	12.12.2007
COMMISSIONED BY		DATE OF APPROVAL	
CONFIDENTIALITY	Public	REGISTRATION NO.	
PROTECTED AREA TYPE / CONSERVATION PROGRAMME	Natura 2000 site, wilderness area, shore conservation programme site, mire conservation programme site		
NAME OF SITE	Lake Inari		
NATURA 2000 SITE NAME AND CODE	Lake Inari (FI1300212), Vätsäri Wilderness Area (FI1300204), Delta of the River Ivalojoiki (FI1300211)		
REGIONAL ORGANISATION	Natural Heritage Services, Lapland		
AUTHOR(S)	Timo Leppänen, Olli Osmonen, Tanja Kyykkä, Pekka Sulkava, Ari Rajasärkkä, Heikki Karhu & Juhani Honkola		
TITLE	The Birdlife of Lake Inari		
ABSTRACT	<p>Lake Inari in Northern Lapland is Finland's third largest lake. It is drained by the River Paatsjoki, which flows on along the Russian-Norwegian border into the Arctic Ocean. The lake's water levels have been artificially regulated since the 1940s. Its catchment area lies in the sub-arctic continental climatic zone. Lakeshores and islands mainly consist of dry heathland forests dominated by pine, with hardly any birch stands. Lake Inari and its northeastern shores, which lie within the Vätsäri Wilderness Area, form part of Finland's Natura 2000 network.</p> <p>The report includes observations on the birdlife of Lake Inari compiled from many earlier publications and unpublished sources dating from the 19th century to today. Estimates of bird species' local breeding populations have also been calculated. Surveys conducted since 2000 have enabled comparisons with earlier data from surveys of land birds on the lake's islands in the 1970s.</p> <p>The report covers the lake together with its many islands, peninsulas and inlets, the delta of the River Ivalojoiki, and several built-up areas around the lakeshore, including the villages of Inari, Veskonieni and Partakko. The report aims to provide basic information on the area's birds, and also serve as a tool to meet the needs of local authorities in land use planning and other administrative activities.</p> <p>Altogether 209 bird species have been observed around Lake Inari. A total of 107 species breed in the area, including the following threatened species: merlin, Temminck's stint, black-headed gull, nightjar and lesser spotted woodpecker. Fifteen sedentary species occupy local territories all year round, including willow grouse, capercaillie, goshawk, eagle owl, three-toed woodpecker, Siberian tit, Siberian jay and raven.</p> <p>In addition to these breeding birds many other species occur around Lake Inari on migration. Examples of birds breeding in Arctic Lapland that rest in the area on migration include shoveler, dunlin, bar-tailed godwit, red-throated pipit and Lapland bunting. The proximity of the Arctic Ocean is also reflected in the lake's birdlife. Regular visitors from the northern seas include cormorant, arctic skua, greater black-backed gull and herring gull.</p> <p>Although conditions for breeding land birds have remained comparatively unchanged around Lake Inari, there have been notable changes in the area's birdlife over the last 25 years. Species that have become more common include waxwing, redstart and siskin. Species observed less frequently in the surveys conducted in the 2000s than previously include wood sandpiper, yellow wagtail, redwing and brambling.</p>		
KEYWORDS	Inari, Ivalojoiki delta, birdlife, changes in birdlife, breeding birds		
OTHER INFORMATION	This report has been funded by the Kolarctic Neighbourhood Programme of EU Interreg IIIA North.		
SERIES NAME AND NO.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu. Sarja A 171		
ISSN	1235-6549	ISBN (BOOK/BOOKLET)	978-952-446-624-0
		ISBN (PDF)	978-952-446-625-7
NO. OF PAGES	67	LANGUAGE	Finnish
PUBLISHING CO.	Metsähallitus	PRINTED IN	Edita Prima Oy
DISTRIBUTOR	Metsähallitus, Natural Heritage Services	PRICE	10 €

Sisällys

1 Johdanto	11
2 Inarjärven erityispiirteet	12
2.1 Luonnonolosuhteet	12
2.2 Ranta-alueiden kasvillisuus ja vesistö	12
3 Aineisto ja menetelmät	16
3.1 Lintuhavaintoaineisto.....	16
3.1.1 Alueen linnustoa koskevat julkaisut	16
3.1.2 Julkaisematon aineisto.....	16
3.1.3 Suomen lintuatlas.....	18
3.1.4 Linnustolaskennat ja linjalaskennat 2004–2007	18
3.2 Aineiston käsittely	20
3.3 Tutkimusalueen rajausta.....	21
3.4 Käytetyt lyhenteet.....	21
4 Inarjärven linnusto	22
4.1 Linnuston yleispiirteet	22
4.1.1 Vesilinnut	22
4.1.2 Lokit ja tiirat	25
4.1.3 Kahlaajat	25
4.1.4 Metsälajit	26
4.1.5 Merilajit.....	26
4.2 Linnuston muutokset Inarjärven saarissa 1979–2005	28
4.2.1 Runsastuneet lajit	28
4.2.2 Vähentyneet lajit	28
4.2.3 Lajimäärän muutokset	29
4.2.4 Johtopäätökset.....	30
4.3 Lajistollinen katsaus.....	30
4.3.1 Pesimälinnusto (107 lajia)	30
4.3.2 Muutolla tavattavat lajit ja säännölliset vierailijat (19 lajia)	50
4.3.3 Harvinaiset vierailijat ja satunnaislajit (83/84 lajia).....	53
Kiitokset	61
Lähteet	62
Liitteet	
Liite 1 Linkolan retkikohteet Inarjärvellä	65
Liite 2 Inarjärven saarten ja rantojen kasvupaikat ja puulajivaltaisuus.....	66
Liite 3 Inarjärven linjalaskentatulokset 2004–2005	67
Liite 4 Vuosien 1979 ja 2004–2005 linjalaskentojen vertailu	68
Liite 5 Havainnoitsijat ja heistä käytetyt lyhenteet.....	69

1 Johdanto

Inarijärvi on Suomen kolmanneksi suurin järvi ja Lapin tunnetuin vesistö. Järven suuret selät ja rikkonainen rannikko pitkin vuonoineen ja saarineen ovat olleet pitkään lintuhavainnoinnin kohteena. Inarijärven vedet laskevat Paatsjokeen, jonka linnustoa on kartoitettu norjalaisten ja venäläisten tutkijoiden yhteistyönä systemaattisesti vuodesta 1995. Havaintoja on runsaasti myös varhaisemmilta vuosilta. Paatsjoki on erittäin monipuolinen linnustoalue, jossa kohtaavat niin eteläiset ja pohjoiset kuin mantereiset ja mereiset lajit. Suomen osuus Paatsjoesta rajoittuu hyvin lyhyeen osaan rajavyöhykkeen tuntumassa.

Suomen, Venäjän ja Norjan luonnonsuojeluviranomaiset ovat vuodesta 1991 järjestäneet yhteistyökokouksia alueen luonnonsuojelun ja nyt myös kestävän luontomatkailun tukemiseksi. Luonnonsuojeluyhteistyön yhtenä tavoitteena on ollut vuodesta 2003 lähtien tehdä tarkempi selvitys alueen linnustosta ja laajentaa yhteistyötä linnustoseurannassa. Tämän yhteistyön tuloksena on Inarijärvellä järjestetty inventointimatkoja ja linjalaskentoja. Viimeisinä vuosina linnustoseuranta on toteutettu osana EU Interreg -yhteistyöhanketta Inari-Pasvik-alueen luonnonsuojelun ja kestävän luontomatkailun edistäminen. Hankeyhteistyön puitteissa on valmistunut myös tämä julkaisu, johon on koottu Inarijärven linnustohavaintoja 1800-luvulta nykypäivään. Selvitys mahdollistaa myös vertailun Norjan ja Venäjän lajiston kanssa.

Paatsjoen jokakeväinen lintulaskenta järjestetään samanaikaisesti sekä Norjan että Venäjän vesialueella, ja useimpina vuosina on järjestetty myös elokuinen syyslaskenta (Thingstadt ym. 2000, Günther 2006a, 2006b). Inarijärvi on liian

suuri jatkuvaan seurantaan, mutta hankeyhteistyön myötä Ivalojoekisuus on otettu vesilintukantojen seurannan kohdealueeksi vuodesta 2007.

Inarijärven linnustonselvitys palvelee myös hallinnon tarpeita. Perustietoteos toimii apuvälineenä maankäytön suunnittelussa ja tukee mahdollisten muutosten seurantaan. Pääosin valtiolle keskittynyt rantojenomistus on rajoittanut ja ohjannut loma-asutuksen kehitystä Inarijärvellä. Metsähallitus teki vuonna 1955 Inarijärven saarten ja rantojen luonnonhoitometsästä päätöksen, jonka mukaan ranta-alueet päätettiin jättää 0,5–1,0 kilometrin leveydeltä pääsääntöisesti metsätalouden ulkopuolelle. Päätöksen taustana ovat jo 1920-luvulla annetut ohjeet Inarijärven rantametsien säästämistä.

Inarijärven osayleiskaavaa uusitaan ja laajennetaan parhaillaan ja alueelle on suunniteltu perustettavan valtion retkeilyalue (Lapin liitto 2006). Voimassaoleva, ympäristöministeriön 1.3.1996 vahvistama, osayleiskaava käsittää Inarijärven etelä- ja keskiosat, jotka eivät kuulu erämaalain piiriin. Kaava-alueen pinta-ala on noin kaksi kolmasosaa järvialueen pinta-alasta. Osayleiskaavassa on toteutettu Inarijärven rantojen suojeluohjelmaa, ja sen tavoitteena on ollut järven luonnonarvojen säilyttäminen ja virkistyskäytön ja lomarakentamisen tasapainoinen kehittäminen.

Osayleiskaavan ja erämaalain mukaisesti Inarijärven aktiivinen kehittäminen ja rakentaminen on pyritty keskittämään järven länsiosaan. Itäosassa päätavoitteena on erämaaluonteen säilyttäminen Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellyllä tavalla (Metsähallitus 1997). Inarijärven erämainen koillisosa tulee säilymään luonnontilaisena.

2 Inarijärven erityispiirteet

Pohjoisessa Lapissa sijaitseva Inarijärvi on Suomen kolmanneksi suurin järvi, jonka vesipinta-ala on noin 1 043 km² ja keskisyyvyys 14,3 metriä. Syvimmässä kohdassa vettä on jopa 92 metriä. Järven suurimpia selkiä ovat pohjoisessa Vasikkaselkä, keskiosissa Kasariselkä, lännessä Ukonselkä ja idässä Satapetäjäselkä. Suurin osa Inarijärven vedestä tulee Juutuanjoen ja Ivalojoen valuma-alueilta. Järven itäosassa sijaitsevan luusuan kautta vedet laskevat Norjan ja Venäjän rajalla virtaavaan Paatsjokeen ja edelleen Jäämereen. Inarijärveä on säännöstelty 1940-luvulta lähtien, jolloin Paatsjoki valjastettiin sähkövoiman tuotantoon Neuvostoliiton kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. (Puro & Maunuvaara 1997).

Inarijärvi on osa Suomen Natura 2000 -verkostoa. Inarijärvi (FI1300212) ja sen Vätsärin erämaa-alueeseen (FI1300204) kuuluva koillisosa on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella (SCI-alueet). Erämaalain nojalla perustettu Vätsärin erämaa-alue kattaa Inarijärvellä Partakonlahden Puuniemen, Reposaret ja Sammakkoniemen sekä niiden koillispuolelle jäävät alueet. Niin ikään Ivalojoen suistoalue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon (FI1300211) lintudirektiivin (SPA) ja luontodirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena. Natura 2000 -rajaukset on esitetty kuvissa 1 ja 2, joista selviää myös saarten ja ranta-alueiden puulajivaltaisuus.

2.1 Luonnonolosuhteet

Inarijärvi on vajoamajärvi, jonka syntyyn ovat vaikuttaneet viimeisen jääkauden aiheuttamat muutokset (Manner & Tervo 1988). Koilliseen suuntautuvat pitkät kapeat salmet ja vuonot muistuttavat valtavan jäämassan liikkeistä. Alueen vapautuessa painavasta jääpeitteistään noin 9 000 vuotta sitten, altaan pohjoisosaan muodostui jääjärvi. Jään vetäytyessä avautui yhteys Jäämereen. Vain muutamien satojen vuosien mittainen merivaihe päättyi, kun meriyhteys katkesi maankohoamisen myötä ja nykyinen Inarijärvi muodostui.

Laaja vesistöalue kuuluu subarktiseen, mantereiseen ilmastovyöhykkeeseen, missä talvet ovat kylmiä ja vuodenaikaiset lämpötilojen vaihtelut

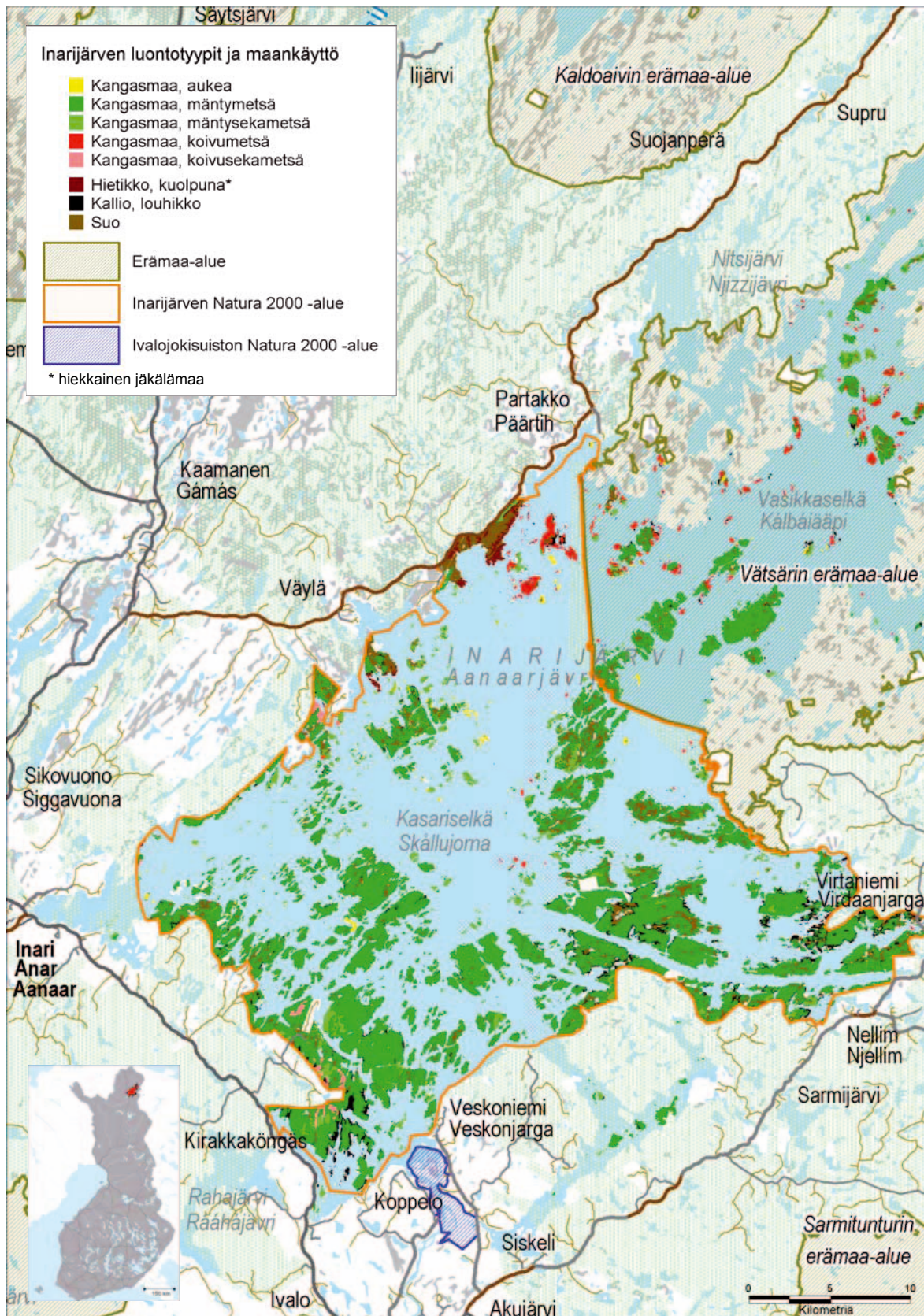
voimakkaita. Kesät ovat lyhyitä ja viileitä, ja haihtuminen vähäistä. Kasvukausi on lyhyt, keskimäärin 120–125 vuorokautta. Kasvukauden pituus ja lämpösumma vaihtelevat huomattavasti vuosittain (Puro & Maunuvaara 1997). Koko vesistöalueella keskimääräinen vuotuinen sadanta on ollut noin 500 millimetriä. Tästä huomattava osa tulee lumena (Hyvärinen ym. 1996).

Järven rannat ovat kivisiä ja jyrkkiä, mutta myös suojaisia lahtia ja hiekkarantoja esiintyy. Erikoisia luonnonmuodostelmia ovat pitkät ja kapeat salmet, joita kutsutaan nuoriksi. Inarijärvessä on 3 318 saarta ja rantaviivalla onkin pituutta arviolta 3 270 km (Puro & Maunuvaara 1997). Saarien ja rantojen maaperä on vähäravinteista ja kivikkoista, mikä heijastuu myös kasvillisuuteen. Vähäravinteisuus on jääkauden jälkeisen merivaiheen perua. Tällöin suurin osa nykyisistä saarista oli merenpinnan alapuolella (Kallio ym. 1969).

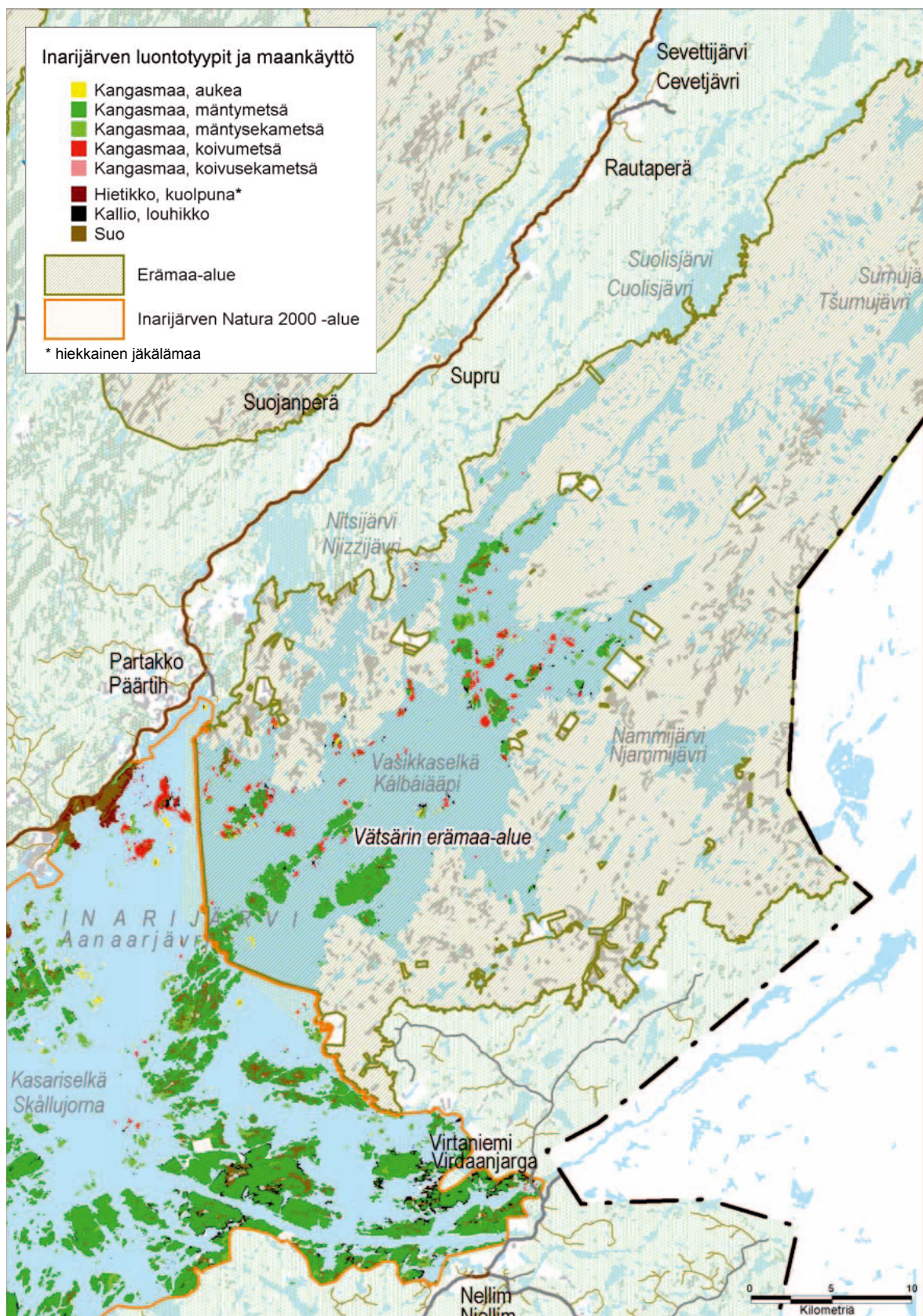
2.2 Ranta-alueiden kasvillisuus ja vesistö

Inarijärven rannat ja saaret ovat pääosin kuivahkoja mäntyvaltaisia kankaita, eikä koivumetsiä juuri esiinny (kuvat 1 ja 2). Inarijärvi sijaitsee kuusirajan pohjoispuolella, joten kuusia esiintyy vain yksittäin. Metsähallituksen paikkatietoaineiston perusteella saarten pinta-alasta 79 prosenttia on männikköä tai mäntyvaltaista sekametsää. Männikkö koostuu keskimäärin vanhasta, yli 200-vuotiaasta puustosta, joskin järven eteläosan saarissa metsä on osin uudistunut 1930-luvulla tapahtuneiden palojen seurauksena (Juha Sihvo, henk.koht. tiedonanto). Pienet rämeet ja nevat muodostavat noin 10 prosenttia saarten ja rantojen pinta-alasta. Hietikot ja hiekkaiset jäkälämaat, kuolpunat, ovat pienialaisia.

Suurten selkien pikkusaarissa puusto on matalaa ja tuulenpieksämää, ja paikoin on nähtävissä lähes ulkosaaristomaisia piirteitä. Karuilla kallioluodoilla matala ja kitulias kasvillisuus on alttiina tuulille. Saraikkoa kasvaa suojaisissa ja matalissa lahdissa, mutta jyrkät kalliorannat ovat avoimia. Rantakasvillisuuden niukkuuteen on osittain vaikuttanut vedenpinnan tason säännöstely, mutta muutoksen laajuutta on vaikea arvioida. Inarijär-

Kuva 1. Inarijärven Natura 2000 -alueen luontotyypit ja maankäyttö. © Metsähallitus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus, 2007.

Kuva 2. Inarijärven Vätsärin erämaahan kuuluvan osan Natura 2000 -alueen luontotyyppit ja maankäyttö. © Metsähallitus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293, © Suomen ympäristökeskus, 2007.

ven saaret ovat pysyneet lähes luonnontilaisena säännöstelystä huolimatta (Heikkilä & Heikkinen 1993).

Inarijärvi on hyvin kirkasvetinen ja vähähumuksinen järvi. Veden värin ja näkösyvyyden mukaan voidaan erottaa erilaisia vyöhykkeitä. Jokisuistoissa väriin vaikuttaa valuma-alueilta tuleva orgaaninen aines, pohjoisosissa vesi on kirkkaimmillaan. Ravinnetasoltaan Inarijärvi luokitellaan karuksi, oligotrofiseksi järveksi. Karut pohjoiset olosuhteet heijastuvat myös vesikasvillisuuteen ja pohjaeliöstöön (Puro & Maunuvaara 1997).

Paatsjoen vesistön kalastolle on ominaista lohensukuisten kalojen runsaus ja toisaalta särkikalojen puuttuminen, mutua lukuun ottamatta. Inarijärvi sivuvesistöineen on tunnettu erityisesti kalakantojensa monimuotoisuudesta. Järvessä esiintyy useita eri siikamuotoja ja myös järvitaimenesta esiintyy useita erillisiä kantoja (Toivonen 1966). Säännöstelystä johtuvien hait-

tojen kompensoimiseksi Inarijärveen on tehty siirtoistutuksia vuodesta 1976. Alkuperäisten kalalajien lisäksi järveen on istutettu tai sinne on levinnyt myös useita uusia kalalajeja, kuten muikku ja planktonsiika (Salonen 1992).

Inarijärven vesi on laadultaan suurimmaksi osaksi erinomainen, sillä siihen kohdistuva ihmisen aiheuttama kuormitus on järven kokoon nähden vähäinen. Huomattavimmat vaikutukset ovat seurausta vedenpinnan säännöstelystä, jonka myötä Inarijärven vesiraja on noin puoli metriä luontaista korkeampi. Vedenpinta pysyy korkeana läpi kesän, toisin kuin luonnontilaisissa järvisä, joissa vedenpinta laskee kevättulvan jälkeen. Inarijärven vedenpintaa nostetaan loppukesää kohden kunnes säännöstelyn yläraja saavutetaan (Puro & Maunuvaara 1997). Vedenpinnan vaihtelu vaikuttaa kasvillisuuteen ja linnustoon. Esimerkiksi kuikat kärsivät säännöstelystä, sillä laji pesii vesirajan tuntumassa.

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Lintuhavaintoaineisto

Selvityksen aineisto on koottu useista eri lähteistä. Aineistoa on kertynyt aina 1800-luvulta nykypäiviin. Aineistolähteet on eritelty tarkemmin seuraavissa alaluvuissa. Tiedossa olevat Inarijärvelle suuntautuneiden lintulaskentaretkien reitit on esitetty kuvassa 3.

3.1.1 Alueen linnustoa koskevat julkaisut

Lintutieteellisistä julkaisuista on kerätty Inarijärven linnustoa koskevia lintuhavaintoja. Vanhimmat julkaisut ovat peräisin 1800-luvulta (Nordling 1898, Poppius & Granit 1898). Pohjoisimman Lapin lintututkimus vilkastui kuitenkin vasta 1950-luvulta lähtien (Merikallio 1958, Tenovuori 1960, Mustakallio 1960). Ensimmäisen järjestelmällisen Inarijärvelle suuntautuneen tutkimusretken suoritti Turun Eläin- ja Kasvitieteellisen Seuran rahoittama ryhmä 2.–17.7.1959. Pekka Mustakallion johtamalle venematkalle kertyi pituutta 230 km. Pirkko Lilja (retken aikaan Honkanen) teki retken jälkeen eläintieteen erikoistyönsä Inarijärven linnustosta (Lilja 1962). Kahden viikon matkalla retkikunta kiersi Inarijärveä lintuhavaintoja tehden, mutta ei tehnyt saarissa lintulaskentoja. Lilja kiinnitti huomiota Inarijärven merimäiseen vaikutelmaan ja Jäämeren läheisyyden vaikutukseen.

Yrjö Haila (1983) tutki maalintujen esiintymistä Inarijärven saaristossa kesällä 1977 ja 1979. Saaria tutkittiin Inarijärven etelä- ja keskiosissa yhteensä 41 kpl (kuva 3). Tutkittujen saarten pinta-ala vaihtelee huomattavasti (0,5–855 ha). Suurissa saarissa (>1 km², yht. 6 kpl) pesimälinnusto laskettiin linjalaskentamenetelmällä, pienissä saarissa (<1 km², yht. 35 kpl) menetelmänä oli koko linnuston kertakartoitus. Saarissa tavattiin yhteensä 49 lintulajia, 2–25 lajia/saari.

Inarin Lapin linnut (Karhu & Osmonen 2000) on ensimmäinen laajempi julkaisu (vrt. Iso-Iivari 1979), johon koottiin järjestelmällisesti Inarin ja Utsjoen kuntien alueella tehtyjä, lähinnä harvalukuisia ja harvinaisia lajeja koskevia lintuhavaintoja erityisesti vuosilta 1985–1999. Julkaisu sisältää luonnollisesti satoja Inarijärven alueella tehtyjä lintuhavaintoja.

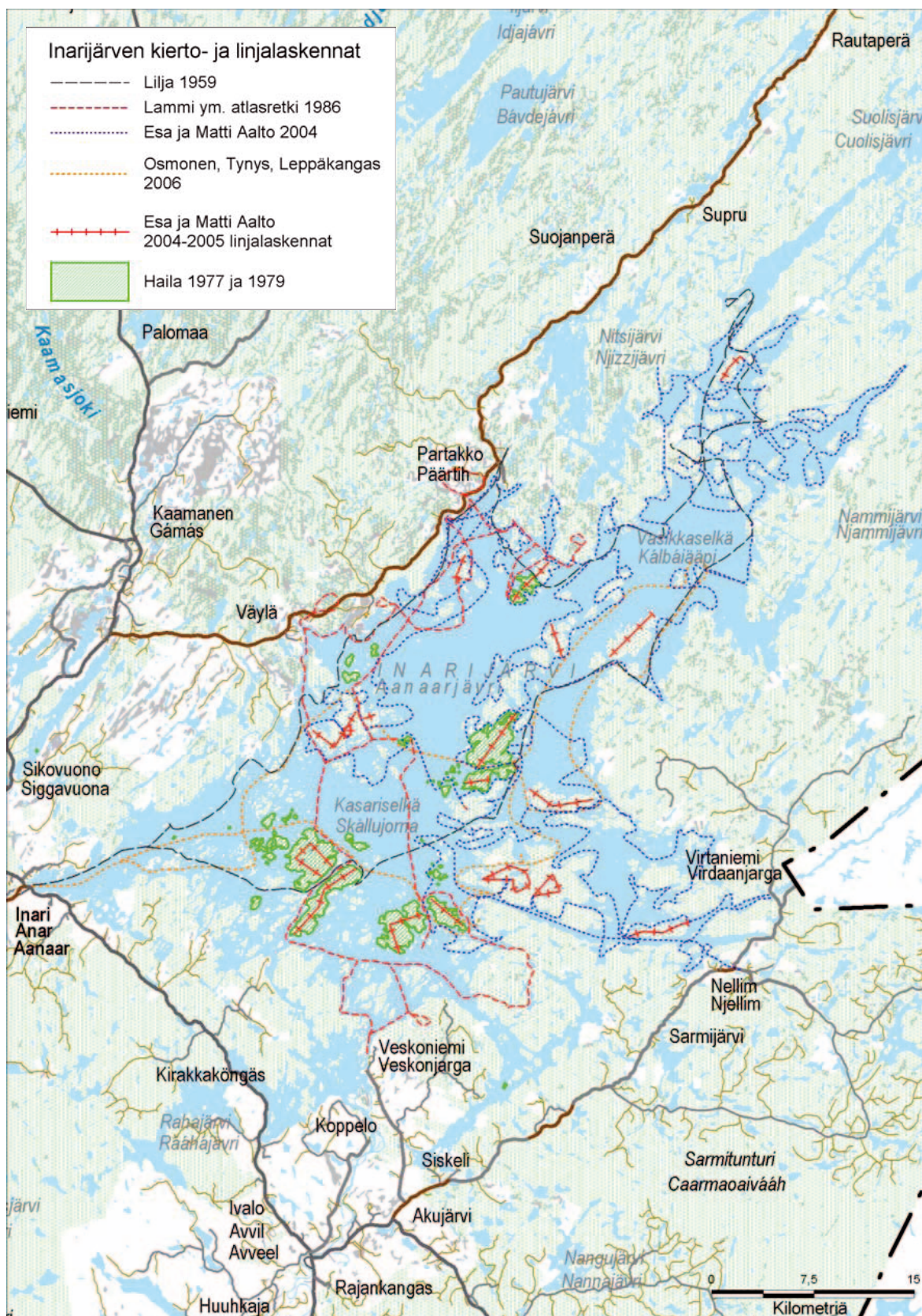
Inarin Lapin linnut -julkaisua täydentää Inarijärven alueen osalta Ivalojoen suiston linnustosta tehty tutkimus (Osmonen & Karhu 2002). Jokisuisto sisällytettiin 1981 vahvistettuun valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Se on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi erityisesti linnustonsa vuoksi. Suistoalue on sisällytetty myös Natura 2000 -suojelualueverkkoon. Jokisuisto on merkittävä vesilintujen lepäily- ja kerääntymisalue. Pesimälinnusto on Inarin Lapin olosuhteissa monipuolinen.

3.1.2 Julkaisematon aineisto

Pentti Linkola luovutti ystävällisesti vuodelta 1983 peräisin olevat lintuhavaintonsa tämän selvityksen tekoa varten. Tuolloin Linkolan retkikunta kiersi järveä soutuveneellä kahden viikon ajan (16.–29.6.1983) tehden runsaasti havaintoja Inarijärven linnustosta. Järven ja sen saarten lisäksi retkikunta kiersi muutamissa paikoissa myös niemiä. Linkola ei tyytynyt pelkästään lajitietoihin vaan täydensi havaintoja värikkäällä kuvauksella. Tarkkaa reittiä ei havaintovihon merkintöjen perusteella ole voitu esittää kartalla, mutta Linkolan retkikohteet on lueteltu liitteessä 1.

Lasse Iso-Iivari on luovuttanut käyttöön Turun yliopiston Lapin tutkimuslaitos Kevon havaintoarkistoon useista lähteistä keräämiänsä julkaisemattomia lintutietoja. Iso-Iivari on kerännyt vuosikymmenien ajan tietoja Inarissa ja Utsjoella tehdyistä lintuhavainnoista. Hän on lisäksi pitänyt yllä alueen linnustojulkaisuja käsittelevää lähdeluetteloja. Aineistot löytyvät Turun yliopiston Lapin tutkimuslaitos Kevon kotisivuilta (Iso-Iivari 2006).

Heikki Karhu ja Olli Osmonen ovat antaneet käyttöön Inarin Lapin linnut -julkaisun perustana olevan alkuperäisen havaintoarkistonsa (1985–1999), jossa on runsaasti Inarijärveä koskevaa julkaisematonta havaintoaineistoa. Lisäksi käytössä on ollut Inarin Lapin alueen lintuhavaintoarkisto, jota ovat vuodesta 2000 lähtien ylläpitäneet Juhani Honkola, Heikki Karhu ja Olli Osmonen. Havainnot on luovutettu myös Lapin Lintutieteellisen yhdistyksen arkistoon.

Kuva 3. Inarijärven lintulaskentojen reitit ja kohteet. © Metsähallitus 2007, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Honkolan keräämiä havaintoja löytyi Lapin Lintutieteellisen yhdistyksen kotisivuilta syyskuuhun 2006 asti, jolloin valtakunnallinen lintutietopalvelu Tiira muodostui tärkeäksi havaintoarkistoksi. Tiira-lintutietopalvelua ylläpitää lintujen suojelu- ja harrastusjärjestö BirdLife (BirdLife Suomi 2007). Tiirassa jokainen linnuista kiinnostunut voi selata maassamme tehtyjä lintuhavaintoja sekä pitää omaa havaintopäiväkirjaa. Käsillä olevassa selvityksessä Tiira-lintutietopalvelun merkitys on ollut vähäinen, sillä lähes kaikki havainnot on saatu suoraan havainnoitsijoilta. Jatkossa havaintojen tutkimus helpottunee Internet-palvelun myötä. Lapin Lintutieteellisen yhdistyksen (LLy) arkisto tullaan vähitellen siirtämään Tiiraan.

3.1.3 Suomen lintuatlas

Suomen pesimälintuatlaksista (Hyttiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998) on selvitetty lajien pesimävarmuudet Inarijärven alueella sijaitsevilta ruuduilta (kuva 4). Lintuharrastajat ovat keränneet tiedot atlasruuduista eli yhtenäiskoordinaatiston 10 km x 10 km:n ruuduista vuosina 1974–1979 ja 1986–1989. Pesimäaikaisilla retkillä on mahdollisimman tarkoin kartoitettu kunkin ruudun lajit ja pyritty saamaan niille mahdollisimman suuret pesimävarmuudet. Myös ruutukohtainen tutkimustehokkuus on arvioitu. Tätä selvitystä varten atlasaineisto on saatu Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskusmuseon Eläinmuseolta. Aineisto käsittää myös Antti Lammin ja Esko Martikaisen 23.–30.6.1989 tekemän atlasretken kaikki havainnot. Kyseisen retkikunnan laskentareitti on esitetty kuvassa 3. Kolmas atlaskartoitus käynnistettiin vuonna 2006, ja sen puitteissa kerätyt lintuhavainnot on niin ikään huomioitu selvityksessä. Luvun 4.3 lajistollisessa katsauksessa viitataan kahteen ensimmäiseen atlaskartoitukseen.

3.1.4 Linnustolaskennat ja linjalaskennat 2004–2007

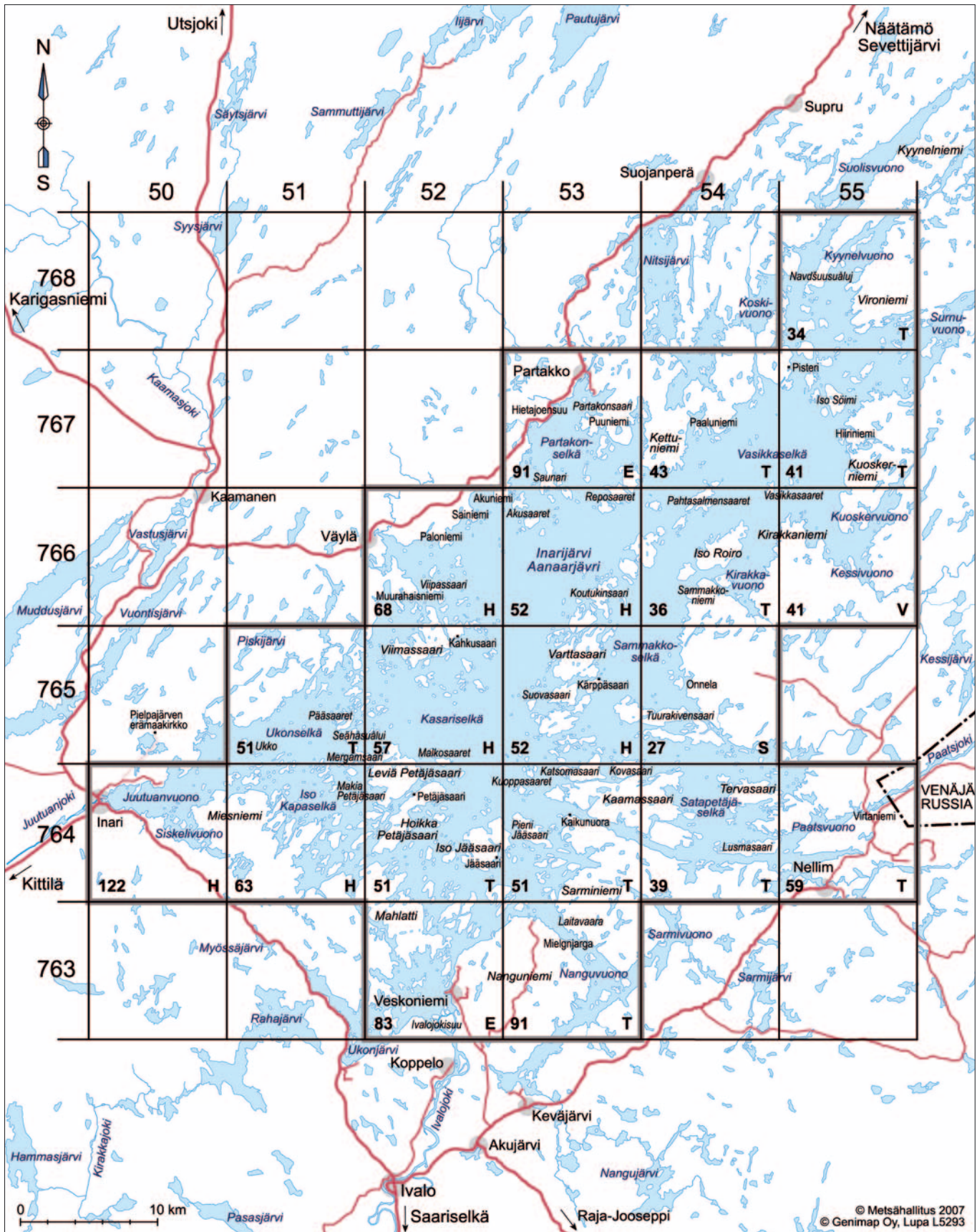
Havaintoaineisto käsittää lisäksi useiden erillisten retkikuntien tekemät linnustohavainnot. Pirkka Aalto, Olli Osmonen ja Pekka Sulkava tekivät linnustolaskentoja 7.–9.7.2004 moottoriveneellä järveä kiertäen. Lisäksi Olli Osmonen, Tapio Tynys ja Aimo Leppäkangas kiersivät järveä niin ikään moottoriveneellä ja suorittivat linnustolaskentoja 4.–6.7.2006.

Esa ja Matti Aalto suorittivat Inarijärvellä 15.–28.6.2004 ja 27.6.–1.7.2005 linnustolaskentoja Metsähallituksen toimeksiannosta ja keräsivät huomattavan määrän havaintoaineistoa. Järvellä suoritettiin kiertoalaskentoja ja saarten maalinnustoa kartoitettiin linjalaskennoissa. Lisäksi laskijat kirjasivat alueelta lukuisia muita havaintoja. Ensimmäinen matka suuntautui Pohjois-Inarille ja jälkimmäinen matka Keski-Inarille. Aineistoa säilytetään Metsähallituksen Hetan toimipisteessä. Kuljettujen vesireittien ohella myös linjalaskentareitit on merkitty kuvaan 3.

Vesilinnut laskettiin Vesi- ja saaristolintujen kiertoalaskenta suurjärvillä -laskentaohjeen (Luonnontieteellinen keskusmuseo 2006) mukaan moottoriveneettä käyttäen. Linnustoltaan runsaissa kohteissa ja matalilla rannoilla moottori sammutettiin ja edettiin soutaen. Päivittäinen laskenta aloitettiin keskiyöllä ja lopetettiin aamupäivällä. Kaikki havaitut linnut laskettiin. Joillain saarilla ja luodoilla laskijat nousivat maihin laskemaan lokkien ja tiirojen pesät. Isommissa saarissa olivat lammet kiikaroitiin rannalta. Kovassa tuulessa laskenta keskeytettiin.

Maalinnuston laskennoissa vuosina 2004–2005 maalinnustolinjoja kertyi Inarijärven saarille kaikkiaan 71,8 km. Aamuöisin ja aamuisin tapahtuneet linjalaskennat keskitettiin mäntypeitteisille saarille, sillä erityisesti vanhojen mäntymetsien pesimälajisto haluttiin selvittää.

Lisäksi Ari, Esa ja Matti Aalto toteuttivat 4.6.2007 kiertoalaskennan Ivalojokisuulla osana Paatsjoen–Inarin kansainvälistä yhteistoimintaa. Laskenta-alue kierrettiin soutaen noudattaen Vesi- ja saaristolintujen kiertoalaskenta suurjärvillä -laskentaohjetta (Luonnontieteellinen keskusmuseo 2006).

Kuva 4. Inarijärven alueella tutkitut atlasruudut. Inarijärven alueella on tutkittu 20 atlasruudun (10 x 10 km) linnustotiedot vuosilta 1974–1979 (Hyttiä ym. 1983) ja 1986–1989 (Väisänen ym. 1998). Kyseiset ruudut on rajattu paksulla viivalla. Reunaruudut, joiden pinta-alasta enemmän kuin puolet on Inarijärven alueen ulkopuolella, on jätetty selvityksen ulkopuolelle. Tutkitun ruudun oikeaan alareunaan on merkitty atlaskartoitusten yhteinen tutkimustehokkuus: S = satunnaista retkeilyä, V = välttävä, T = tyydyttävä, H = hyvä, E = erinomainen. Ruudun vasempaan alareunaan on merkitty atlaskartoitusten yhteinen lajimäärä.

3.2 Aineiston käsittely

Parimääräarviot perustuvat kierto- ja linjalaskentojen tuloksiin. Maalinnuston parimääräarviot on laskettu vuosien 2004–2005 linjalaskenta-aineiston perusteella. Sellaisten lajien kohdalla, joista linjalaskentahavainnot ei ole, on parimääräarvio tehty kokonaisaineiston perusteella.

Vuosien 2004–2005 laskentalinjojen kokonaispituus on 71,8 km. Laskenta toteutettiin seuraavilla linjoilla:

- Saunari, 2,0 km, 16.6.2004
- Varttasaari, 4,7 km, 18.6.2004
- Lusmasaari, 4,0 km, 19.6.2004
- Kaamassaari Tyllyjärvi, 7,0 km, 20.6.2004
- Kaamassaari Tarrulahti, 4,7 km, 21.6.2004
- Navdšuuuáluj, 2,6 km, 25.6.2004
- Iso-Roiro, 4,6 km, 28.6.2005
- Keskimäinen Reposaari, 1,3 km, 28.6.2005
- Kuorpasaari, 2,5 km, 28.6.2005
- Rannimmainen Reposaari, 1,4 km, 28.6.2005
- Selkä Reposaari, 0,8 km, 28.6.2005
- Suovasaari, 2,0 km, 29.6.2005
- Palkissaari, 2,4 km, 29.6.2005
- Tavesaari, 2,0 km, 29.6.2005
- Tuurakivensaari, 3,0 km, 29.6.2005
- Iso Jääsaari, 4,8 km, 30.6.2005
- Pieni Jääsaari, 3,0 km, 30.6.2005
- Hoikka Petäjäsaari, 6,7 km, 30.6.2005
- Leviä Petäjäsaari, 6,3 km, 30.6.2005
- Viimassaari, 5,0 km, 1.7.2005
- Kahkusaari, 1,0 km, 1.7.2005

Linjalaskennat toteutettiin ainoastaan saarissa, mutta parimääräarvioissa on huomioitu myös mannerrannat Inarijärven Natura 2000 -alueen osalta. Manneralueen rantojen ja saarien puulajivaltaisuus ja kasvupaikat eivät olennaisesti eroa toisistaan (liite 2). Laskentalinjojen tulokset (liite 3) on siis suhteutettu Inarijärven saarten (sekä Inarijärven että Vätsärin erämaan Natura 2000 -alueiden osalta) ja Inarijärven Natura 2000 -alueen rantojen kokonaispinta-alaan. Linjojen määrä on riittävä (0,22 km/km²) luotettavien parimääräarvioiden tekemiseen. Mäntymetsien lajisto saattaa olla aineistossa ylliedustettu, sillä linjalaskennat keskittyivät nimenomaan mäntypeitteisten saarten lajiston kartoittamiseen.

Maalinnuston muutosten arviointi perustuu vuosilta 1979 ja 2004–2005 kerättyyn aineistoon. Vanhempi aineisto perustuu Yrjö Hailan 1970-luvun lopulla tekemistä maalintujen laskennoista Inarijärven saarilla (Haila 1983). Kuudella isolla saarella Haila käytti samaa linjalaskentamenetelmää kuin Esa ja Matti Aalto Inarijärven saariston lintuinventoinnissa 2000-luvulla. Linjalaskenta-aineiston tilastollisen käsittelyn ja siihen perustuvan lajiston muutoksen arvioinnin on tehnyt Ari Rajasärkkä.

Kaikeksi onneksi Aaltojen laskemien saarten joukossa olivat myös nuo Hailan 1970-luvun lopun linjalaskentasaaret, jotka ovat Iso ja Pieni Jääsaari, Hoikka ja Leviä Petäjäsaari, Suovasaari sekä Varttasaari. Maapinta-ala on näillä saarilla yhteensä 37,3 km². Kahtena eri ajankohtana lasketut linjat eivät ole samat, mutta molemmilla kerroilla linjat on sijoitettu saariin siten, että ne kuvaavat saarten linnustoa mahdollisimman hyvin. Näin ollen linnuston vertailu kahden tutkimusajankohdan välillä on mahdollista ja laskentojen vertailukelpoisuus on sangen hyvä.

Hailan linjalaskennat ovat peräisin vuosilta 1977 ja 1979, joista jälkimmäisenä vuotena hän laski yhteensä 33,3 km linjaa kyseisillä kuudella saarella. Vuonna 1977 linjalaskentojen kohteena oli vain kolme saarta, joten vertailukelpoisuuden maksimoimiseksi laskentavuosien välinen vertailu on tehty vain Hailan vuoden 1979 aineistosta. Aaltojen laskemien linjojen yhteispituus vertailuaineiston saarilla on yhteensä 27,5 km. Yhden saaren laskenta on peräisin vuodelta 2004, muiden vuodelta 2005.

Vaikka Haila laskikin linjansa Aaltojen tavoin eritellen havainnot 25 metriä leveään pääsaran ja kaikki havainnot käsittävän tutkimussaran lintuihin, on julkaistuissa saarikohtaisissa tiedoissa ilmoitettu vain tutkimussarkahavaintojen määrät. Vertailu uuteen laskenta-aineistoon perustuu siten tutkimussarka-aineistoihin eikä pääsarkahavainnot ole hyödynnetty tässä vertailussa.

Lajikohtaisia linnuston muutoksia testattiin G-testillä (Ranta ym. 1989). Lajimääräeron testaamiseen puolestaan käytettiin rarefaktiomenetelmää, jolla erikokoiset otokset saadaan vertailukelpoisiksi (Krebs 1999).

3.3 Tutkimusalueen rajaus

Maamme kolmanneksi suurimman järven ranta-
viiva lukuisine niemineen, lahtineen ja vuono-
neen on erittäin sokkeloinen. Inarijärvi tuhansine
saarineen kuuluu luonnollisesti tutkimusaluee-
seen. Inarijärven rannalla sijaitsevat taajamat, Ina-
rin kirkonkylä, Nellim, Veskonieniemi ja Partakko,
sisältyvät tutkimusalueeseen. Kauas järvelle työn-
tyvien niemien osalta rajanvetoa on pyritty ve-
tämään kohtuullisen lähelle rantaviivaa. Täsmäl-
linen havainnointipaikka ei kuitenkaan kaikissa
tapauksissa ole tiedossa. Inarijärven yhteydessä
oleva Ukonjärvi rajattiin pois tutkimusalueesta.
Havaittujen lajien kokonaismäärään rajauksella
oli vain hyvin vähäinen vaikutus. Jokisuista sel-
vityksessä on huomioitu vain Ivalojoen suisto-
alue.

Havaintopaikkojen nimet on kirjattu siinä
muodossa kuin havainnoitsijat ovat ne ilmoit-
taneet. Vakiintuneen suomenkielisen nimen
puuttuessa havainnoitsijat ovat usein käyttäneet
topografikartan mukaista saamenkielistä pai-
kannimeä. Nimistö saattaa siten erota nykyään
käytössä olevasta. Kuvassa 4 on esitetty tekstissä
yleisimmin esiintyvät paikannimet.

3.4 Käytetyt lyhenteet

Luvun 4.2 lajiluetteloissa on lajinimen jälkeen
ilmoitettu uhanalaisuusluokitus sekä osoitettu
Suomen kansainväliset vastuulajit. D = EU:n
lintudirektiivin liitteeseen I kuuluvat, erityistä
suojelua vaativat lajit. Suomalaisen uhanalaisluo-
kituksen (UHEX) mukaan: CR = äärimmäisen
uhanalaiset, EN = erittäin uhanalaiset, VU = vaa-
rantuneet, NT = silmälläpidettävät, RE = alueel-
lisesti hävinneet, RT = alueellisesti uhanalaiset,
* = luonnonsuojeluasetuksen mukaan erityisesti
suojeltava laji. VT = Suomen kansainväliset vas-
tuulajit, joilla Suomen osuus Euroopan kannasta
yli 15 %.

Käytössä ovat myös seuraavat vakiintuneet
lyhenteet: a = parvi, ad = aikuinen, jp = juhlapu-
kuinen, juv = nuori, k = koiras, kn = pari, 1kv =
samana kalenterivuonna syntynyt, 2kv = edellise-
nä kalenterivuonna syntynyt, n = naaras, n-puk =
naaraspukuinen, m = muuttava, p = paikallinen,
pull = pesä- tai maastopoikanen, reng = rengastet-
tu, subad = esiaikuinen, tp = talvipukuinen, vp =
vaihtopukuinen, ä = ääntelevä, Ä = laulava.

S = eteläpuolella, SW = lounaispuolella, W =
länsipuolella, NW = luoteispuolella, N = pohjois-
puolella, NE = koillispuolella, E = itäpuolella, SE
= kaakkoispuolella. Edellä mainitut ilmoittavat
myös lentävän linnun suunnan.

Aineistolähteisiin viittaavia lyhenteitä ovat
seuraavat: I-U 2000–2006 = Juhani Honko-
lan, Heikki Karhun ja Olli Osmonen ylläpitämä
Inarin Lapin lintuhavaintoarkisto, ILL 2000 =
Inarin Lapin linnut (Karhu & Osmonen 2000),
LAHKO = Lapin alueellinen harvinaisuuskomi-
tea, LLY = Lapin Lintutieteellinen yhdistys, RK
= Rariteettikomitea

Havainnoitsijoista käytetyt lyhenteet on esi-
tetty liitteessä 5.

4 Inarijärven linnusto

4.1 Linnuston yleispiirteet

Inarijärven alueella on tavattu yhteensä 209 lintulajia. Pesimälajistoon kuuluu 107 lajia (taulukko 1), joista uhanalaisia ovat ampuhaukka, lapinsirri, naurulokki, käenpiika ja pikkutikka. 15 paikkalintulajia asustaa reviereillään läpi vuoden. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi riekko, metso, kanahaukka, huuhkaja, pohjantikka, lapintiainen, kuukkeli ja korppi. Vaelluslinnuiksi luokitellaan pesimälajeista seitsemän, pöllöistä esimerkiksi hiiri- ja lapinpöllö, tikoista palokärki ja käpytikka sekä kaikki käpylintulajit. Vaelluslintujen pesintä alueella riippuu ravintotilanteesta; pöllöjen pesintä myyräkannoista ja käpylintujen esiintyminen männyn tai kuusen siemensadosta.

Inarijärven pesimälinnustoon kuuluu useita boreaaliseen eliömaantieteelliseen vyöhykkeeseen eli biomiin rajoittuneita lajeja, joiden lukumäärää on käytetty hyväksi valittaessa kansainvälisesti tärkeitä lintualueita eli IBA-alueita (Important Bird Area). Tällaisia kriteerilajeja on Suomessa kaikkiaan 15. Mikäli jollain alueella tavataan pesivänä näistä vähintään kahdeksan, täyttää alue kansainvälisesti arvokkaan IBA-alueen kriteerit (Heath & Evans 2000). Inarijärven melko säännölliseen pesimälajistoon näistä lajeista kuuluu 12: uivelo, jänkäkurppa, valkoviklo, hiiripöllö, lapinpöllö, tilhi, lapintiainen, kuukkeli, järripeippo, kirjosiipi- ja isokäpylintu sekä taviokuurna. Lisäksi kahdesta muusta lajista, lapinuunilinnusta ja pohjansirkusta, on tehty useita pesimäaikaisia havaintoja ja niiden pesintä alueella on täysin mahdollista ainakin joinain vuosina. Boreaalisen biomin IBA-kriteerilajeista ainoastaan mustakurkku-uikku on sellainen, joka tuskin on pesinyt Inarijärvellä. Kahdeksan lajin raja-arvo ylittyy siis Inarijärvellä reilusti ja alueen sisällyttäminen maamme kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden joukkoon olisi siten erittäin perusteltua.

Pesimälintujen lisäksi Inarijärvellä tavataan lajeja, jotka saattavat levähtää alueella muutollaan. Tähän ryhmään kuuluvat Tunturi-Lapin lintulajeista esimerkiksi lapasotka, suosirri, punakuiri, lapinkirvinen ja lapinsirkku. Jäämeren läheisyys näkyy Inarijärven linnustossa. Säännöllisiä vierailijoita arktiselta merialueelta ovat esimerkiksi merimetsä, merikihu sekä meri- ja harmaalokki.

4.1.1 Vesilinnut

Hyvin kirkasvetisen ja vähähumuksisen Inarijärven yleisin vesilintulaji on tukkakoskelo. Tukkakoskelosta tehdyt havainnot muodostavat kolmasosan (32–36 %) kaikista linnustotutkimuksissa tehdyistä vesilintuhavainnoista (taulukko 2). Alueen laajuudesta ja laskentojen osittaisesta puutteellisuudesta johtuen Inarijärven pesimäkannoista voidaan useiden lajien kohdalla esittää vain karkeita arvioita. Tukkakoskelon pesimäkannaksi on arvioitu 101–500 paria. Toisen yleisen lajin, kuikan, osuus järvellä havaituista vesilinnuista on noin 22–23 prosenttia. Kuikka-havaintoja on runsaasti, koska laji on näkyvä ja kuuluva. Kuikkien äänet kantavat kauas. Pesivän kannan arviointi on hankalaa. Havaintoja munapesistä ja poikueista on kertynyt hyvin vähän, vaikka järvellä tavataan pitkin kesää runsaasti aikuisia kuikkia. Tämä viittaa siihen, että pesistä huomattava osa saattaa tuhoutua järvenpinnan säännöstelyn seurauksena. Kolmanneksi yleisin vesilintulaji on telkkä (15 prosenttia havainnoista). Telkkiä arvioidaan pesivän alueella 101–500 paria. Muista lajeista vain kaakkuri ylittää 5 prosentin rajan. Kaakkureita arvioidaan pesivän Inarijärven alueella 11–50 paria. Kaakkureiden pesimäkannan arviointia hankaloittavat järvellä ravinnonhaussa käyvät linnut, jotka pesivät lähi-alueen soilla ja lammilla.

Puolisukeltajasorsia on karulla Inarijärvellä pinta-alaan nähden vähän. Puolisukeltajille on yhteistä, että ne tonkivat matalasta järvenpohjasta kasvinosia, hyönteisiä, kotiloita, simpukoita ja äyriäisiä, joita kivikko- ja hiekkapohjaisessa Inarijärvessä on tarjolla niukalti. Ivalojoen suistoalue laajoine tulva- ja luhtaniittyineen on poikkeus. Se on muuttavien vesilintujen tärkein kerääntymis- ja lepäilyalue Inarin Lapissa (Osmonen & Karhu 2002). Deltamainen suisto on jatkuvassa muutostilassa, mikä johtuu joen virtaaman ja Inarijärven säännöstelyn aiheuttamista kulumis- ja kerrostumisilmiöistä. Ivalojokisuulla on tavattu lajeja, joista ei havaintoja muualta Inarin Lapista ole, esimerkiksi amerikanhaapana ja silkkihaikara.

Haapanan ja tavin kannaksi Inarijärvellä on arvioitu 51–100 paria. Sinisorsakanta on 11–50 paria ja jouhisorsakanta on vain 1–10 paria. Sini-sorsan ja jouhisorsan osuus linnustolaskennoissa

Taulukko 1. Inarijärven pesimälinnusto ja lajien parimäärät (107 lajia). Parimääräarviot perustuvat pääasiassa linjalaskentojen tuloksiin. Sellaisten lajien kohdalla, joista linjalaskentahavaintoja ei ole, on parimääräarvio tehty kokonaisaineiston perusteella. D = lintudirektiivin I-liitteen laji (25 lajia), VU = vaarantunut (5 lajia), NT = silmälläpidettävä (17 lajia), RT = alueellisesti uhanalainen (3 lajia), VT = Suomen kansainvälinen vastuulaji (29 lajia). M = muuttolintu, P = paikkalintu, V = vaelluslintu. ** = saaristosta ei ole tiedossa pesimisaikaisia havaintoja. * = havaintoja vain kylätaajamista.

Laulujoutsen (<i>Cygnus cygnus</i>) D, VT, M	1–5	**Helmipöllö (<i>Aegolius funereus</i>) D, VT, P/V	1–5
Metsähanhi (<i>Anser fabalis</i>) NT, VT, M	1–10	Tervapääsky (<i>Apus apus</i>) RT, M	11–50
Haapana (<i>Anas penelope</i>) VT, M	51–100	**Käenpiika (<i>Jynx torquilla</i>) VU, M	1–5
Tavi (<i>Anas crecca</i>) VT, M	51–100	Palokärki (<i>Dryocopus martius</i>) D, V	1–5
Sinisorsa (<i>Anas platyrhynchos</i>) M	11–50	Käpytikka (<i>Dendrocopos major</i>) V	1–5
Jouhisorsa (<i>Anas acuta</i>) M	1–10	Pikkutikka (<i>Dendrocopos minor</i>) VU, P	1–5
**Heinätavi (<i>Anas querquedula</i>) M	1–5	Pohjantikka (<i>Picoides tridactylus</i>) D, NT, VT, P	101–500
**Lapasorsa (<i>Anas clypeata</i>) M	1–5	*Kiuru (<i>Alauda arvensis</i>) M	1–5
Tukkasotka (<i>Aythya fuligula</i>) VT, M	51–100	Törmäpääsky (<i>Riparia riparia</i>) M	51–100
Alli (<i>Clangula hyemalis</i>) M	1–10	*Haarapääsky (<i>Hirundo rustica</i>) M	1–5
Mustalintu (<i>Melanitta nigra</i>) NT, M	11–50	**Räystäspääsky (<i>Delichon urbicum</i>) M	51–100
Telkkä (<i>Bucephala clangula</i>) VT, M	101–500	Metsäkirvinen (<i>Anthus trivialis</i>) RT, M	51–100
Uivelo (<i>Mergus albellus</i>) D, VT, M	11–50	Niittykirvinen (<i>Anthus pratensis</i>) M	101–500
Tukkakoskelo (<i>Mergus serrator</i>) VT, M	101–500	Keltävästäräkki (<i>Motacilla flava</i>) M	101–500
Isokoskelo (<i>Mergus merganser</i>) VT, M	51–100	Västäräkki (<i>Motacilla alba</i>) M	51–100
Pyy (<i>Bonasia bonasia</i>) D, P	51–100	Tilhi (<i>Bombycilla garrulus</i>) M/V	501–1000
Riekko (<i>Lagopus lagopus</i>) P	101–500	Sinirinta (<i>Luscinia svecica</i>) D, M	11–50
Teeri (<i>Tetrao tetrix</i>) D, NT, VT, P/V	1–5	Leppälintu (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>) VT, M	1001–5000
Metso (<i>Tetrao urogallus</i>) D, NT, VT, P	501–1 000	Pensastasku (<i>Saxicola rubetra</i>) NT, M	11–50
Kaakkuri (<i>Gavia stellata</i>) D, NT, M	11–50	Kivitasku (<i>Oenanthe oenanthe</i>) NT, M	101–500
Kuikka (<i>Gavia arctica</i>) D, M	51–100	Räkättirastas (<i>Turdus pilaris</i>) M	101–500
Kanahaukka (<i>Accipiter gentilis</i>) P	1–5	Laulurastas (<i>Turdus philomelos</i>) M	101–500
**Varpushaukka (<i>Accipiter nisus</i>) M	1–5	Punakylkirastas (<i>Turdus iliacus</i>) M	501–1000
Piekana (<i>Buteo lagopus</i>) M	11–50	Kulorastas (<i>Turdus viscivorus</i>) M	101–500
Sääksi (<i>Pandion haliaetus</i>) D, NT, M	1–5	**Ruokokerttunen (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>) M	1–10
Tuulihaukka (<i>Falco tinnunculus</i>) NT, M	1–5	Pajulintu (<i>Phylloscopus trochilus</i>) M	5001–10000
Ampuhaukka (<i>Falco columbarius</i>) D, VU, M	11–50	Harmaasieppo (<i>Muscicapa striata</i>) M	501–1000
Kurki (<i>Grus grus</i>) D, M	1–5	Kirjosieppo (<i>Ficedula hypoleuca</i>) M	101–500
Tylli (<i>Charadrius hiaticula</i>) M	11–50	Hömötiainen (<i>Parus montanus</i>) P/V	1–10
Kapustarinta (<i>Pluvialis apricaria</i>) D, M	11–50	Lapintiaainen (<i>Parus cinctus</i>) NT, P	501–1000
Lapinsirri (<i>Calidris temminckii</i>) VU, M	51–100	*Sinitiaainen (<i>Parus caeruleus</i>) P	1–10
Jänkäsirriäinen (<i>Limicola falcinellus</i>) NT, VT, M	1–5	Talitiaainen (<i>Parus major</i>) P	51–100
Suokukko (<i>Philomachus pugnax</i>) D, NT, M	11–50	**Isolepinkäinen (<i>Lanius excubitor</i>) NT, M	1–5
Jänkäkärppä (<i>Lymnocyptes minimus</i>) VT, M	1–10	Kuukkeli (<i>Perisoreus infaustus</i>) NT, VT, P	101–500
Taivaanvuohi (<i>Gallinago gallinago</i>) M	51–100	*Harakka (<i>Pica pica</i>) P	1–10
Pikkukuovi (<i>Numenius phaeopus</i>) VT, M	11–50	Varis (<i>Corvus cornix</i>) M/P	11–50
**Kuovi (<i>Numenius arquata</i>) VT, M	1–5	Korppi (<i>Corvus corax</i>) P	11–50
Mustaviklo (<i>Tringa erythropus</i>) VT, M	11–50	*Varpunen (<i>Passer domesticus</i>) NT, P	51–100
Valkoviklo (<i>Tringa nebularia</i>) VT, M	51–100	*Peippo (<i>Fringilla coelebs</i>) M	1–10
Metsäviklo (<i>Tringa ochropus</i>) M	1–5	Järripeippo (<i>Fringilla montifringilla</i>) M	5001–10000
Liro (<i>Tringa glareola</i>) D, VT, M	501–1 000	*Viherpeippo (<i>Carduelis chloris</i>) P/M	11–50
Rantasipi (<i>Actitis hypoleucos</i>) VT, M	101–500	Vihervarpunen (<i>Carduelis spinus</i>) M/V	101–500
Karikukko (<i>Arenaria interpres</i>) VT, M	1–5	Urpiainen (<i>Carduelis flammea</i>) M/V	1001–5000
Vesipääsky (<i>Phalarobus lobatus</i>) D, M	11–50	Tundraurpiainen (<i>Carduelis hornemanni</i>) M/V	1–10
Pikkulokki (<i>Larus minutus</i>) D, VT, M	1–10	Kirjosiipikäpylintu (<i>Loxia leucoptera</i>) V	101–500
Naurulokki (<i>Larus ridibundus</i>) VU, M	1–10	Pikkukäpylintu (<i>Loxia curvirostra</i>) V	101–500
Kalalokki (<i>Larus canus</i>) M	101–500	Isokäpylintu (<i>Loxia pytyopsittacus</i>) VT, V	101–500
Merilokki (<i>Larus marinus</i>) M	1–5	Taviokuurna (<i>Pinicola enucleator</i>) RT, VT, M	51–100
Lapintiira (<i>Sterna paradisae</i>) D, M	501–1 000	**Punatulkku (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>) P/V	1–10
Käki (<i>Cuculus canorus</i>) NT, M	11–50	*Keltasirkku (<i>Emberiza citrinella</i>) M	1–5
**Huuhkaja (<i>Bubo bubo</i>) D, VT, P	1–5	Pikkusirkku (<i>Emberiza pusilla</i>) M	1–5
Hiiripöllö (<i>Surnia ulula</i>) D, V	11–50	Pajusirkku (<i>Emberiza schoeniclus</i>) M	51–100
Varpuspöllö (<i>Glaucidium passerinum</i>) D, VT, P/V	1–5		
Lapinpöllö (<i>Strix nebulosa</i>) D, V	1–5		
Suopöllö (<i>Asio flammeus</i>) D, M	1–5		

Taulukko 2. Inarijärvellä laskentoja tehneiden retkikuntien kirjaamat vesilintuhavainnot. Retkueista käytetyt lyhenteet: PA, PS, OO = Pirkka Aalto, Pekka Sulkava ja Olli Osmonen, EAa & MAa = Esa ja Matti Aalto, OO, TT, ALe = Olli Osmonen, Tapio Tynys ja Aimo Leppäkangas.

	Lilja	Linkola	Atlas-retki	PA, PS, OO	EAa & MAa	EAa & MAa	OO, TT, ALe	Yhteensä	Osuus (%)
Vuosi	1959	1983	1986	2004	2004	2005	2006		
Laulujoutsen			2	2	9			13	0,57
Metsähanhi	1	5			16	4		26	1,13
Lyhytnokkahanhi					9			9	0,39
Haapana		14	1	4	40	4	4	67	2,91
Tavi		22	3	1	34			60	2,61
Sinisorsa	1	7	1		2			11	0,48
Jouhisorsa	2	6	1		6			15	0,65
Tukkasotka		9		2	31	25	1	68	2,96
Alli		14		4	3			21	0,91
Mustalintu			3		31	8	6	48	2,09
Pilkkasiipi		1						1	0,04
Telkkä	21	63	8	24	181	39	25	361	15,7
Uivelo		1	2	6	7	3	6	25	1,09
Tukkakoskelo	56	59	27	36	464	82	19	743	32,32
Isokoskelo	7	15			65	9	4	100	4,35
Kaakkuri	20	16	3	46	74	19	7	185	8,05
Kuikka	29	59	13	87	302	29	13	532	23,14
Merimetso	1		1		12			14	0,61
Yhteensä	138	291	65	212	1 286	222	85	2 299	100

tavatuista vesilintulajeista on jäänyt alle 3 prosentin. Ivalojoen suiston rehevyys houkuttelee jopa eteläisiä lapasorsia ja heinätaveja. Suisto on näiden lajien pohjoisin säännöllinen esiintymispaikka Suomessa (Hyttiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998, Karhu & Osmonen 2000). Molempien lajien pesimäkannaksi arvioidaan 1–5 paria.

Harmaasorsan pohjoisimmat pesimäalueet ovat olleet Oulun seudulla (Väisänen ym. 1998). Laji oli 1950-luvulle asti suurharvinaisuus Suomessa (Merikallio 1958). Inarijärvellä se on edelleen harvinainen vierailija. Kaikki havainnot on tehty Ivalojokisuulla.

Jouhisorsa, alli, mustalintu, lapasotka ja pilkkasiipi ovat tyypillisiä Tunturi-Lapin asukkeja (Väisänen ym. 1998). Niiden osuus Inarijärven vesilinnustosta on hyvin vähäinen. Linnustolaskennoissa mustalinnun osuus kaikista vesilinnuista on ollut 2 prosenttia. Jouhisorsa, alli ja pilkkasiipi jäävät alle 1 prosentin, eikä lapasotkia ole laskennoissa tavattu lainkaan. Inarin Lapin alueella jouhisorsan kanta painottuu Kaldoaivin erämaa-alueelle (Väisänen ym. 1998, Osmonen 2002), mutta sielläkin laji on melko harvalukuinen pesimälintu. Lajia tavataan Inarijärvellä lähes yksinomaan kevät- ja syysmuutolla. Alli on muuttoaikana yleinen Inarijärvellä. Kesäaikaiset havainnot ovat harvinaisia ja pesintä on varmistettu vain kahdesti. Allin pesimäkannaksi arvioidaan 1–10

paria. Mustalintu on Inarijärvellä harvalukuinen pesimälintu, mutta kuitenkin jouhisorsaa ja allia runsaslukuisempi. Lajin pesiväksi kannaksi arvioidaan 11–50 paria.

Lapasotkaa tavataan Inarijärvellä harvakseltaan muuttoaikoina. Pesintää ei ole koskaan varmistettu, ja sitä pidetään epätodennäköisenä. Lapasotka kuuluu lajeihin, joiden levinneisyys on kaksijakoinen. Valtaosa Suomen kannasta pesii Pohjanlahdella, minkä lisäksi Tunturi-Lapissa sinnittelee pieni kanta. Pohjoiset populaatiot on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi (Hyttiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998). Kannan kehitys on ollut jo pitkään taantuva. Pesien ja poikueiden löytyminen tunturialueilta on yhä harvinaisempaa. Taantumaa pääsyyksi on epäilty merialueiden öljytuhoja, joiden aiheuttamille haitoille suurparvina talvehtiva laji on erityisen herkkä.

Lapasotkan tavoin pilkkasiiven esiintyminen jakaantuu kahtia. Pääosa kannasta pesii rannikoillamme, mutta myös Lapissa elelee harveneva kanta. Inarin Lapissa laji suosii pesimäjärvinä pienehköjä ja matalia järviä tunturikoivuhyökköillä. Pilkkasiiville ei Inarijärvestä ilmeisesti löydy niiden kaipaamia kotiloita, simpukoita ja äyriäisiä. Eteläisemmässä Suomessa yksi syy suurten vesialueiden kantojen vähyydelle saattaa olla lisääntynyt huviveneliikenne (Väisänen ym. 1998). Poikueet tarvitsevat menestyäkseen

samoja suojaisia lahtia ja salmia, joita veneilijätkin käyttävät rantautumiseen. Pilkkasiipiä tavataan Inarijärvellä pieniä määriä kevät- ja syysmuutolla. Pesimäaikaisia havaintoja on hyvin vähän, eikä ainuttakaan varmistettua pesintää ole tiedossa.

4.1.2 Lokit ja tiirat

Lapintiira asustaa nimensä mukaisesti Lapissa, joskin sitä tavataan runsaslukuisesti koko rannikkoalueellamme. Lapin eteläpuoleisessa sisämaassa laji esiintyy Oulujärvellä (Väisänen ym. 1998). Puolisukeltajista poiketen lapintiira pesii myös karuilla ja kirkasvetisillä järvillä. Inarijärvellä on lajin esiintymiselle siten erinomaiset olosuhteet. Lintulaskennoissa 2004–2005 lapintiirasta tehtiin 1 060 havaintoa.

Kalatiira on Inarin Lapissa harvinainen pesimälintu (Väisänen ym. 1998, Karhu & Osmonen 2000). Inarijärvellä sitä on tavattu vain Inarin kirkonkylän ympäristössä, ja se on todennäköisesti pesinyt Inarin kalasatamassa ainakin kerran. Muita pesintään viittaavia havaintoja Inarijärven alueelta ei ole tiedossa.

Kalalokki esiintyy lähes koko maassa, mutta Lapissa pesinnät ovat keskittyneet suurelta osin Enontekiön ja Utsjoen tunturialueille, suurille tekojärville sekä Inarijärvelle (Väisänen ym. 1998). Kaikkiruokainen kalalokki syö erilaisia kasveja, marjoja sekä pieneläimiä ja pystyy erinomaisesti hyödyntämään kalanperkeitä ja muita jätteitä.

Linnustolaskennoissa 2004–2005 Inarijärven pohjoisosissa tehtiin 30 pikkulokkihavaintoa. Pesintä varmistettiin Partakonsaarella ja Pahasalmensaarella. Vuonna 1987 lajin tiedetään pesineen Ivalojoekisuulla. Pesintä kuitenkin epäonnistui pesien jäädessä tulvaveden alle (Osmonen & Karhu 2002). Pikkulokki on runsastunut Suomessa 1970-luvulta lähtien. Laji saapui Inarin Lappiin vasta 1980-luvulla (Väisänen ym. 1998, Karhu & Osmonen 2000).

Merilokki on Inarijärven sekä Inarin pohjoisosien ja Utsjoen itäosien harvalukuinen pesimälintu. Ensimmäinen tieto merilokin pesinnästä Inarijärvellä on vuodelta 1921 (Merikallio 1958, vrt. myös Lilja 1962 ja Mustakallio 1960). Mielenkiintoista on, että Nordling (1898) tapasi Inarijärvellä vain selkälokin. Inarijärven merilokkikanta lienee lähtöisin Norjasta. Suomen lähin sisämaaesiintymä etelässä on Sodankylän isoilla tekojärville, joilla atlastietojen mukaan ei

kuitenkaan ole varmistettu pesintää (Väisänen ym. 1998). Inarijärven pesimäkannaksi on arvioitu 1–5 paria.

Linnustolaskennoissa 2004–2005 tavattiin 10 harmaalokkia, ei kuitenkaan pesiviä. Uusimman atlaskirjan mukaan (Väisänen ym. 1998) pohjoisimmat pesinnät on varmistettu Inarijärveltä: 1974–1979 ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi sekä 1986–1989 ruuduissa 764:50 Inari kl–Juutuanvuono ja 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä. Atlasten jälkeen lajin pesintää ei ole todettu (Karhu & Osmonen 2000). Muuttavia ja kierteleviä yksilöitä nähdään kuitenkin melko yleisesti Inarijärvellä.

4.1.3 Kahlaajat

Linnustolaskennoissa 2004–2005 rantasipi oli ylivoimaisesti yleisin Inarijärven rantojen kahlaaja. Hieman västäräkkimäisesti niiaileva rantasipi viihtyy hyvin Inarijärven kaltaisella karurantaisella järvellä. Se suosii metsäisiä ja pensaikkoisia saaria sekä rikkonaisia rantoja ja on pesimäympäristönsä suhteen vaatimaton. Havaintoja rantasipistä kertyi 136, kun seuraavaksi yleisimmistä lajeista, lapinsirristä, lirosta ja pikkukuovista, tehtiin hieman yli 70 havaintoa. Liro on aukeiden ja vähäpuustoisten soiden asukki, joka kelpuuttaa Inarijärven saarten ja rannikoiden suot pesimäpaikoikseen. Lapinsirrin levinneisyysalue jakaantuu pääosin kolmelle erityyppiselle seudulle: Perämerelle, Pelkosenniemen–Sodankylän alueelle sekä Tunturi-Lappiin. Perämerellä kanta on taantunut, mihin on ilmeisesti vaikuttanut laiduntamisen päättymisestä johtuva puuston ja pensaiden kasvu (Väisänen ym. 1998). Lapinsirrin kanta painottuu Inarijärvellä järven pohjoosiin. Laji suosii avoimia ja vähäpuustoisia luotoja ja esiintyy usein samoilla paikoilla lapintiirujen kanssa.

Suokukko ja kapustarinta ovat harvalukuisia avariiden maastojen lintuja, jotka ovat ottaneet Inarijärven pohjoisosien soistuneet ja vähäpuustoiset luodot pesimäpaikoikseen. Lajit ovat näkyvimillään alkukesästä, loppukesällä niitä ei enää tavata. Muita Inarijärven harvalukuisia kahlaajia ovat tylli ja Tunturi-Lapin soiden tyyppilintu vesipääsky. Jänkäkurpan, jänkäsirriäisen, kuovin ja metsäviklon pesimäkanta on hyvin pieni. Uusimmassa atlaskirjassa (Väisänen ym. 1998) todetaan isokuovin olevan Sodankylän pohjoispuolella hyvin harvinainen, mutta jokusen parin

uskotaan pesivän Inarissa asti. Ivalojoen suistossa on tavattu 1–2 pesivää kuoviparia vuodesta 1986 lähtien (Karhu & Osmonen 2000, Osmonen & Karhu 2002).

4.1.4 Metsälajit

Vuoden 2004–2005 linjalaskentojen perusteella Inarijärven metsien lintutiheydeksi saatiin 66,6 paria neliökilometrillä. Vastaavia laskentoja ovat Pohjois-Suomessa tehneet myös esim. Bagge ym. 1963, Virkkala 1987, Virkkala 1989, Forsman ym. 1993, Jokimäki & Kaisanlahti 1999. Inarijärven saarten laskentalinjoilla havaittiin kaikkiaan 45 lintulajia, joista metsäisellä osalla havaittiin 31 lajia. Karuilla jäkälätyypin mäntykankailla lajeja oli vähemmän kuin tuorepohjaisilla koivua kasvavilla kankailla.

Järripeippo on metsien ehdoton valtalaji, ja sen osuus on 30,1 % maalinnuston kokonaisparimäärästä. Muita valtalajeja ovat pajulintu, leppälintu, urpiainen, punakylkirastas ja harmaasiippo. Leppälinnun tiheys (9,9 paria/m²) on Metsä-Lapin oloissa huippuluokkaa. Laji on kolopesijä, joka viihtyy karuilla kankailla. Hoitometsissä se kärsii sopivien pesäpaikkojen vähyydestä.

Vanhojen metsien lajeista alueella esiintyy metsoja, pohjantikkoja, lapintiaisia, kuukkeleita ja taviokuurnia. Näiden lajien merkittävimmät yksittäiset pesimisalueet ovat Saariselän–Koillis-kairan ja Lemmenjoen alueet (Leivo ym. 2002). Linjalaskentojen perusteella Inarijärven kannat ovat runsaita ja tärkeän pesimisalueen raja-arvo (metso >200 paria, pohjantikka >50 paria, lapintiaisen >500 paria, kuukkeli >200 paria, taviokuurna >100 paria) ylittyy miltei jokaisen lajin osalta, poikkeuksena taviokuurna. Kuukkeli on vanhojen metsien lajeista taantunut eniten, varsinkin eteläisessä Suomessa, missä jäljellä olevat pienet eristyneet populaatiot häviävät yksi toisensa jälkeen. Merkittävimmät syyt taantumiseen ovat metsäalueiden pirstoutuminen, vanhojen metsien väheneminen ja muut tehokkaan metsätalouden vaikutukset.

Myös kulorastas on vanhojen metsien laji. Lilja (1962), Linkola ja Haila (1983) eivät tavanneet kulorastaita Inarijärvellä. Atlaskartoituksissakin (Väisänen ym. 1998) laji oli vähälukuinen, ja vain kolmelta Inarijärven ruudulta ilmoitettiin mahdollinen pesintä. Kesän 2004–2005 laskennoissa laji oli runsaslukuisempi. Tällöin havaittiin

yhteensä 24 yksilöä, joista 13 yksilöä linjalaskennassa.

Inarijärven metsien runsaslukuisiin pesimä-lintuihin kuuluvat myös tilhi ja laulurastas sekä iso-, pikku ja kirjosiipikäpylintu. Tilhelle ja käpylinnuille ovat tyypillisiä suuret vuotuiset kannanvaihtelut. Myös vihervarpusen kannanvaihtelut ovat suuria. Useina vuosina nämä lajit ovat Inarin Lapin alueella harvalukuisia tai katoavat metsistä kokonaan (Karhu & Osmonen 2000). Atlastietojen (Väisänen ym. 1998) ja vuosien 2004–2005 laskentojen perusteella Inarijärven aluetta voidaan pitää yhtenä tilhen painopiste-alueista maassamme.

Inarissa levinneisyysalueensa pohjoisrajan saavuttavat palokärki ja tervapääsky ovat metsien harvalukuisimpia pesimälintuja. Vaellusvuosina palokärki on Inarin Lapissa runsaampi (Karhu & Osmonen 2000). Saarista löytyneet vanhat pesäkolot ovat merkinä palokärjen pesimisestä.

Piekana ja ampuhaukka ovat yleisimmät päiväpetolinnut. Vuonna 1983 myyräkanta lienee ollut huipussaan, sillä esimerkiksi Pentti Linkola merkitsi havaintovihkoonsa 96 aikuista ja 36 nuorta piekanayksilöä. Linkola totesi 40 vuotta myöhemmin, että ”ei silloin edes uskaltanut mainita piekanojen todellista määrää, kyllä niitä taisi näkyä kahden viikon aikana ainakin tuhannen kertaa” (Pentti Linkola, henk.koht. tiedonanto). Poikaspesiä hän löysi yksitoista. Vuosien 2004–2005 linnustolaskennoissa havaittiin yhteensä vain 4 yksilöä ja löydettiin 2 pesää (EAa ja MAa). Sääksi pesii harvalukuisena Inarijärven ympäristössä. Saarista on tiedossa vain yksi pesimäpaikka. Kanahaukka, varpushaukka ja tuulihaukka ovat alueella harvinaisia pesimälintuja.

Pöllöistä on kertynyt niukanlaisesti havaintoja (Karhu & Osmonen 2000), sillä Inarijärven retkeily, varsinkin kevättalvella pöllöjen soidinai-kana, on alueen laajuuteen nähden hyvin vähäistä. Hiiripöllö on pöllöistä yleisin, joskin melko harvalukuinen. Lapinpöllö on tavattu saarissa muutaman kerran ja pesivänä mantereen puolella Sarmi- ja Nanguniemessä. Huuhkaja, helmipöllö ja varpuspöllö lienevät alueella harvalukuisia pesijöitä.

4.1.5 Merilajit

Inarijärvellä tavataan säännöllisesti merilintuja, joista osa myös pesii alueella. Yleisimmät lajit ovat

merilokki, harmaalokki, merimetso ja merikihu, joita järven muikut ja kääpiösiiat eli reeskat vetävät puoleensa. Merilokeista suurin osa on vierailijoita läheiseltä Jäämereltä, jonne Suolisvuonon perukasta kertyy matkaa noin 50 km. Lajin tiedetään pesineen Inarijärvellä jo 1920-luvulla (Merikallio 1958). Jäämereltä ovat suurimmaksi osaksi lähtöisin myös harmaalokit, joista valtaosa on esiaikuisia yksilöitä. Harmaalokki on Inarin Lapissa hyvin harvinainen pesimälintu, jonka pesintää ei Inarijärvellä ole todettu viimeisen at-laksen 1986–1989 jälkeen (Väisänen ym. 1998, Karhu & Osmonen 2000). Merimetsoja tavataan Inarijärvellä etenkin alkukesällä ja syksyllä, mutta keskikesällä laji on vähälukuinen. Aikuisia merimetsoja havaitaan Inarijärvellä harvoin muutoin kuin muuttolennossa. Esimerkiksi vuosina 1985–1999 kaikki iälleen määritetyt merimetsot olivat nuoria yksilöitä (Karhu & Osmonen 2000). Inarijärven tunnetuimmat merimetsojen lepäilykarikot ovat Kasariselän Laukkukari ja Juutuanvuonolla Nukkumajokisuun edustalla oleva karikko. Laukkukarilla on tavattu kerralla jopa yli sata merimetsoa.

Merikihuja tavataan kesäaikaan säännöllisesti Inarijärvellä. Osa tavatuista yksilöistä on muuttomatallaan olevia. Suurimmassa muuttoparvessa on ollut peräti 25 yksilöä (Osmonen 2002). Merikihun lähimmät pesimäalueet sijaitsevat Norjan Näätämvuonossa (Franzen ym. 1991), jonne on matkaa vain 50 km. Leveäpystökihuja tavataan yleensä vain syksyllä. Tavatuista leveäpystökihuista yksi on löydetty kuolleena verkosta. Lajin kevätmuutto pesimäalueille Siperiaan kulkee pitkin Norjan pohjoisrannikkoa (Günther & Heggland 2000, Komi 2004). Isokihu on tavattu Inarijärvellä kerran. Se on harvinainen pesijä Norjassa, missä ensimmäinen pesintä todettiin vuona 1975 Länsi-Finnmarkin Loppassa (Franzen ym. 1991). Kaikki kihut ryöstävät saalista muilta linnuilta, kuten tiiroilta ja lokeilta. Suurikokoinen isokihu syö linnunpoikasia ja jopa aikuisia lintuja.

Selkälokki on Inarijärvellä harvinainen vierailija. Niistä moni on todennäköisesti lähtöisiä Vienanmereltä, missä sijaitsevat idänselkälökiksi kutsutun *Larus fuscus heuglini* -alalajin lähimmät pesimäalueet (Cramp & Simmons 1983). Nimialalaji (*Larus fuscus fuscus*) pesii harvinaisena Pohjois-Norjassa mm. Porsangervuonolla (Franzen ym. 1991). Suomessa nimialalajin pesimä-

alue ulottuu pohjoisessa Perämerelle ja Kainuun alueelle. Vuosina 1997–2007 Inarijärvellä havaittiin yhteensä kahdeksan selkälökkiä, joista neljä määritettiin alalajiin *L. fuscus heuglini* ja kolme alalajiin *L. fuscus fuscus*. Nordling (1898) ilmoitti Inarijärveltä kolme selkälökin pesälöytöä vuosina 1892–1893, minkä jälkeen ainoa pesintään viittaava havainto on kesältä 1959, jolloin Lilja (1962) tutkimusryhmineen havaitsi Inarijärvellä varoittlevan pariskunnan.

Jäämeren kahlaajista Inarijärvellä yleisimmin esiintyviä ovat punajalkaviklo, karikukko ja meriharakka. Punajalkaviklo pesii paikoin myös Utsjoen tunturialueilla (Väisänen ym. 1998, Osmonen 2002). Inarijärveltä on yksi pesintään viittaava havainto vuodelta 1994, jolloin Partakonsaareissa tavattiin kiihkeästi varoittleva yksilö. Karikukko pesii arktisilla rannikoilla ympäri pohjoisen pallonpuoliskon sekä Itämerellä, jossa on erillinen eteläinen kanta. Laji on pesinyt erittäin harvinaisena muutamilla maamme suurimmilla sisäjärvillä (Väisänen ym. 1998). Inarijärvellä lajin pesintä (2 paria) varmistettiin Kasariselän Lintusaarilla vuosina 1986–1987 (Karhu & Osmonen 2000). Saarilla tavattiin karikukko myös vuosina 1988–1989 ja 1991, mutta pesintää ei ole todettu. Viime vuosilta on pesimäaikainen havainto Vieppisaarilta. Meriharakka tavataan useimmiten kevätmuutolla toukokuussa. Lajista tehdään vuosittain 0–3 havaintoa. Merisirri on tavattu Inarijärvellä muutaman kerran loppusyksyllä juuri ennen järven jäätymistä. Myöhäissyksyltä on myös useita kalastajien ilmoittamia havaintoja pienistä kahlaajista, jotka luultavasti ovat olleet merisirrejä.

Inarijärvelle harhautuu ajoittain pohjoismyrskyissä ja kylmänpurkausten mukana Jäämeren ruokki- ja kiislalintuja (Karhu & Osmonen 2000). Niiden kohtaloksi koituu lähes poikkeuksetta menehtyminen. Vain murto-osa linnuista havaitaan. Pikkuruokin saaliinetsintäsukeltelut ovat päätyneet usein kalaverkkoon. Viidestä alueella havaitusta yksilöstä kolme on löytynyt verkosta. Niistä vain yksi pystyttiin vapauttamaan elävänä. Etelänkiisla on tavattu kolme kertaa, ruokki, riskilä ja lunni kerran. Kiisloista kaksi oli laskeutunut järven jäälle, yksi tielle, samoin kuin ainoa havaittu ruokki. Riskilä tavattiin sukeltellessa lokakuussa Ukonselällä. Lunnin löysi Eino Nikula 20.2.2005 heikkokuntoisena jäältä Hirvinuorasta, ja se vapautettiin myöhemmin

Norjan Varanginvuonolla 10.4.2005 (Lindholm ym. 2006). Lähimmät lunnit pesivät Norjassa Hornöyan lintuvuorella (Frantzen ym. 1991).

Jääkuikka ja amerikanjääkuikka ovat Inarijärvellä suurharvinaisuuksia. Jääkuikka on tavattu kolme kertaa. Jääkuikista kaksi on löytynyt kuolleena kalaverkosta. Amerikanjääkuikasta on kaksi havaintoa (3 ad -yksilöä). Haahka ja kyhmyhaahka harhautuvat Jäämereltä sisämaahan hyvin harvoin. Kumpikin on tavattu Inarijärvellä kerran 1890-luvulla (Nordling 1898). Haahkasta on lisäksi tuoreempi havainto vuodelta 2007.

4.2 Linnuston muutokset Inarijärven saarissa 1979–2005

4.2.1 Runsastuneet lajit

Vuosina 1979 ja 2004–2005 kerättyjen linjalaskenta-aineistojen perusteella voidaan katsoa, että tilastollisesti merkitsevästi runsastuneita lajeja ovat tilhi, leppälintu, vihervarpunen sekä kirjosiipi- ja pikkukäpylintu. Kahden viimeksi mainitun lajin kannat vaihtelevat suuresti vuosittain riippuen ennenkaikkea kuusen käpysadosta (Väisänen ym. 1998). Pikkukäpylinnun kanta vaihtelee lyhyemmässä syklissä kuin itäisempää alkuperää olevan kirjosiipikäpylinnun kanta. Kirjosiiven kannanvaihteluista aiheuttavat lehtikkuusen siemensadon vaihtelut maamme itäpuolella. Käpylintujen tapauksessa ero kahden laskenta-ajankohdan välillä johtuu siten havupuiden siemensadon vaihteluista.

Myös vihervarpunen kanta vaihtelee suuresti, ja sekin on riippuvainen kuusen siemensadosta. Tosin vihervarpunen on etenkin Pohjois-Suomessa runsastunut 1950-luvun puolivälistä lähtien aina viime vuosiin saakka (Väisänen 2006, Väisänen ym. 1998). Vihervarpunen kannan kehitys Inarijärven saarilla on siten samansuuntainen kuin muualla Pohjois-Suomessa, vaikka ennen kaikkea kuusesta riippuvaisen lajin levinneisyyden pohjoisraja sijaitseekin Inarijärven tuntumassa.

Leppälintu on niin ikään runsastunut koko Pohjois-Suomessa 1970-luvun puolivälistä lähtien (Väisänen 2006, Väisänen ym. 1998). Etelä-Suomessa kanta on kuitenkin taantunut 1950-luvun puolivälistä 1980-luvun lopulle, minkä jälkeen kanta on pysynyt kutakuinkin ennallaan. Syytä leppälinnun runsastumiseen Pohjois-Suomessa ei tiedetä. Mahdollisesti run-

sastumisen syyt ovat tämän kaukokuuttajan talvehtimisalueilla.

Tilhi on pesimälinnuston seurantalaskentojen kannalta liian harvalukuinen ja pohjoinen laji. Valtaosa linnustonseurantaan palvelevista laskennoista tehdään eteläisessä Suomessa, minkä vuoksi pesivän tilhikannan koosta ja muutoksista ei valtakunnallisesti ole saatu täsmällistä tietoa. Vasta aivan viimeaikaisissa pesimälinnuston seurannoissa on tilhen runsastuminen alkanut näkyä (Risto A. Väisänen, henk.koht. tiedonanto). Kaiuun vanhoissa metsissä tehtyjen linnuston linjalaskentojen perusteella tilhi on runsastunut siellä paljon 1980-luvulta alkaen (Rajasärkkä 2004). Talvilintulaskennoissa tilhi on huomattavasti tavallisempi lintu kuin pesimälinnuston seurannoissa. Talviset tilhikannat vaihtelevat suuresti pihlajanmarjasadosta riippuen (Väisänen 2003). Runsaita pihlajanmarja- ja tilhitalvia on nykyisin useammin kuin menneinä vuosikymmeninä. Hyvä pihlajanmarjatalvi on nykyisin keskimäärin jopa joka toinen vuosi. Suotuisat talviset ravinto-olosuhteet vaikuttavat selvästi myös tilhen pesimäkannan runsauteen, mikä näkyy muun muassa pesimätiheyden kasvuna Inarijärvellä.

4.2.2 Vähentyneet lajit

Tilastollisesti merkitsevästi vähentyneitä lajeja Inarijärven laskennoissa ovat liro, keltävästäräkki, punakylkirastas, järripeippo ja urpiainen. Urpiaisen kannanvaihtelut ovat käpylintujen ja vihervarpunen tapaan suuria (Väisänen ym. 1998). Lajin kannan kokoon vaikuttaa ennen kaikkea koivun siemensadon runsaus, joten urpiaiskannan vaihtelu poikkeaa ajallisesti käpylintujen ja vihervarpunen vaihteluista. Inarijärven urpiaiskannan muutoksessa laskentavuosien välillä tuskin on kyse todellisesta taantumisesta.

Liro ja keltävästäräkki ovat taantuneet etenkin Etelä-Suomessa (Väisänen 2006, Väisänen ym. 1998). Molemmat lajit on nykyisin luokiteltu alueellisesti uhanalaisiksi eteläisessä Suomessa. Pohjoisborealisessa metsäkasvillisuusvyöhykkeessä kumpaakaan lajia ei tuoreimmassa vuonna 2000 tehdyssä uhanalaistarkastelussa ole pidetty uhanalaisena. Muun muassa Inarijärvellä havaittu selvä kannan pieneneminen antaa kuitenkin viitteitä siitä, että tulevassa uudessa uhanalaistarkastelussa molemmat lajit tulee huomioida pohjoisinta Suomea myöten. Yhtenä

syynä kummankin lajin taantumiseen on pidetty maan eteläosan soiden ojituksia. Inarijärvellä havaittua taantumaa on kuitenkin vaikea selittää Etelä-Suomen pesimäympäristön muutoksilla, vaan muutoksia lajien elinolosuhteissa on täytynyt tapahtua laajemmallakin, mukaan lukien talvehtimisalueilla.

Punakylkirastastaan kanta on taantunut Pohjois-Suomessa 1970-luvun puolivälistä alkaen, vaikkakin lajin kanta koko maan mitassa on pidemmän ajanjakson puitteissa kasvanut (Väisänen 2006, Väisänen ym. 1998). Lajin suosimasta pensaikkoisesta ja nuorten metsien muodostamasta elinympäristöstä ei metsätalousvaltaisessa Suomessa ole pulaa nykyiselläänkään. Syitä lajin pohoiseen vähenemiseen on haettava muualta.

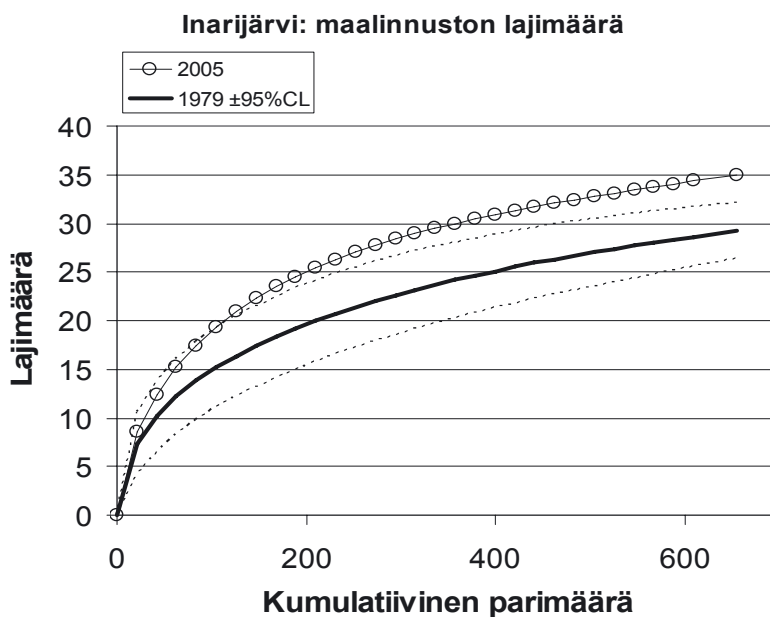
Myös järripeippo on taantunut Pohjois-Suomessa 1980-luvulta lähtien (Väisänen 2006). Kannankehitys on ollut taantuvaa myös Etelä-Suomessa, missä laji on pesimäalueensa etelärajalla. Sekä punakylkirastas että järripeippo ovat metsien yleislajeja, joiden levinneisyyden painopiste ja suurimmat tiheydet ovat Pohjois-Suomessa. Yhtenä syynä näiden lajien vähenemiseen saattaa olla pitkäaikainen ilmastan lämpeneminen, jonka negatiiviset vaikutukset näkyvät mitä todennäköisimmin ensimmäiseksi pohjoisessa lajistossa. Aiemmin mainituista taantuneista lajeista myös liron ja keltävästäräkin levinneisyys painottuu pohjoiseen, joten ilmastan muutos saattaa olla

osasyynä näidenkin lajien vähenemiseen. Vastaavasti jotkut eteläiset lajit saattavat runsastua lämpenemisen seurauksena pohjoisessa. Selvimpänä esimerkkinä tällaisesta lajista Inarijärvellä on vihervarpunen.

Myös Inarijärven maalinnuston kokonaistiheys on pienentynyt tilastollisesti merkitsevästi. Tämä johtuu ennen kaikkea alueen runsaimman lajin, järripeipon, vähenemisestä. Taantumastaan huolimatta järripeippo on yhä Inarijärven saarten runsaslukuisin maalintulaji. Kun järripeippo jätetään huomioimatta kokonaislinnuston tarkastelussa, ei linnuston tiheyden pieneneminen enää ole tilastollisesti merkitsevä.

4.2.3 Lajimäärän muutokset

Vuonna 1979 tehdyissä laskennoissa tässä vertailussa mukana olevilla saarilla tavattiin yhteensä 32 maalintulajia. Reilua neljännesvuosisataa myöhemmin lajeja tavattiin kokonaispituudeltaan hieman lyhyempien linjalaskentojen yhteydessä kaikkiaan 35. Uudempien laskentojen pienempään havaintomäärään suhteutettuna lajimäärän eroa tulee tilastollisesti merkitsevä eli Inarijärven maalinnuston lajimäärä on laskenta-ajankohtien välillä kasvanut (kuva 5). Kuten edellä todettiin, yksittäisistä lajeista ainoastaan viisi lajia on runsastunut tilastollisesti merkitsevästi ja vastaavasti saman verran lajeja on vähentynyt. Saarten uusis-

Kuva 5. Inarijärven maalinnuston lajimääräkertymä. Vuoden 1979 isomman aineiston käyrälle on laskettu 95 %:n luottamusrajat. Vuoden 2004–2005 käyrän yläpää sijoittuu luottamusrajojen ulkopuolelle, mikä tarkoittaa tilastollisesti merkitsevää eroa.

sa laskennoissa on kuitenkin tavattu harvalukuisia lajeja aiempaa enemmän, joten tilastollisen merkitsevyyden kynnyks on ylittynyt lajimäärän muutoksen kohdalla.

Uusia vuoden 1979 laskennoissa havaitsematta jääneitä lajeja ovat pyy, kurki, lehtokurppa, mustaviklo, palokärki, metsäkivirvinen, kulorastas, taliainen sekä kirjosiipi- ja isokäpylintu. Vastaavasti vanhoissa laskennoissa tavattuja nyt havaitsematta jääneitä lajeja ovat piekana, lapinpöllö, keltavästäräkki, västäräkki, pensas- ja kivitasku sekä varis. Käpylintujen ja keltavästäräkin kannanmuutoksia käsiteltiin jo aiemmin. Piekana- ja lapinpöllöhavainnot liittyvät runsaasti pikkunisäkäs-kantoihin vuonna 1979. Useimmille muille lajeille, kuten esim. metsäkivirviselle, on vaikea keksiä muuta selitystä kuin sattuma. Metsäkivirvinen on tavattu tutkituilla saarilla linjalaskennoissa vuonna 1977, mutta aineiston yhtenäisyyden vuoksi tuon vuoden laskennat jätettiin tarkastelusta pois.

4.2.4 Johtopäätökset

Suomessa on vaikea kuvitella aluetta, jossa maalintujen elinolosuhteet olisivat säilyneet vakaampina kuin Inarijärvellä. Alueen saaret ovat metsäpeitteisiä eikä vanhojen mäntyvaltaisten metsien rakenteessa ole tapahtunut oleellisia muutoksia neljännesvuosisadan aikana. Myöskään saarten ympäristössä ei ole tapahtunut muutoksia kyseisenä aikana. Sama karu kirkasvetinen erämaajärvi on ympäröinyt Inarijärven saaria maalinnuston kannalta yhtä äärevänä elinympäristönä ”lähes ikuisesti”. Siitä huolimatta alueen linnusto on muuttunut melkoisesti reilun 25 vuoden aikana. Syitä lintukantojen muutokseen on pakko hakea joistain muualta kuin Inarijärveltä. Edes valtavankokoisen erämaajärven syrjäisten luonnontilaisten saarten linnut eivät ole yksin. Ympäröivän maailman muutokset heijastuvat näinkin ison ja vakaan alueen sisälle.

4.3 Lajistollinen katsaus

4.3.1 Pesimälinnusto (107 lajia)

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) D, VT

1–5 paria

Yleinen muuttoaikoina. Ensimmäiset yksilöt saapuvat varhain keväällä: esim. 7.4.2001 2 ad Paatsjoki, Kessin silta (HK/I-U 2001). Pesintää ei ole varmistettu Inarijärven saarista. Mannerrannalla pesintä on varmistettu kerran: 1986–1989 ruudussa 763:53 Nanguvuono. Linnustolaskennat: 15.–28.6.2004 9 (ei pesiviä), 27.6.–1.7.2005 ei havaintoja (EAa, MAa).

Metsähanhi (*Anser fabalis*) NT, VT

1–10 paria

Harvalukuinen pesimälintu. Linnustolaskennat: 15.–28.6.2004 saarista yksi pesimähavainto ja 3 mahdollista pesintää, 27.6.–1.7.2005 yksi pesimähavainto (samassa saareissa kuin vuonna 2004) (EAa, MAa). Varhaisin kevähavainto: 13.4.2004 1 Nanguvuono (Pertti Heikkuri/I-U 2004). Päämuutto tapahtuu toukokuun puolivälissä. Myöhäisin havainto: 7.10.2003 2 Ivalojojen saarilla (JNi/I-U 2003).

Haapana (*Anas penelope*) VT

51–100 paria

Kevät- ja syysmuutolla paikoin runsaslukuinen. Suurimmat kertymät Ivalojojen saarilla: 23.5.1999 60, 19.5.2001 80 (Osmonen & Karhu 2002), 14.5.2004 50 (JHo, JNi/I-U 2004) ja 12.5.2006 77 (37 kn + 2 k + 1 n) (JHo, OO/I-U 2006). Pesimäajan lopulla haapanakoiraat kerääntyvät Ivalojojen saarille, jossa 24.6.1998 tavattiin ennätyskokoisen suuri parvi, 112k8n. Ivalojojen saarilla laskennassa 4.6.2007 48k14n (AAa, EAa, MAa). Saariston pesimäkannaksi on arvioitu 10–20 paria (Osmonen & Karhu 2002). Muualla Inarijärvellä haapana on melko harvalukuinen pesimälintu: linnustolaskennoissa tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 40 yks./33 reviiä ja Keski-Inarilla 27.6.–1.7.2005 4 yks./2 reviiä (EAa, MAa).

Tavi (*Anas crecca*) VT

51–100 paria

Kevät- ja syysmuutolla paikoin runsaslukuinen. Suurimmat kertymät Ivalojokisuulta: 26.5.1988 70, 19.5.2001 75 (Osmonen & Karhu 2002). Ivalojoen suiston pesimäkannaksi on arvioitu 11–20 paria. Järven karuudesta johtuen tavi on melko harvalukuinen pesimälintu, joka näyttäisi runsastuvan pohjoisessa: linnustolaskennoissa tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 34 yks./24 reviiiriä, sen sijaan Keski-Inarilla 27.6.–1.7.2005 ei tehty havaintoja (EAa, MAa).

Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)

11–50 paria

Harvalukuinen pesimälintu. Linnustolaskennoissa tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 2 k, Keski-Inarilla 27.6.–1.7.2005 ei havaintoja (EAa, MAa). Varhaisimmat keväthavainnot Paatsjoen sillan luota, mm. 20.2.2003 1 kn (Arvi Heikkinen/I-U 2003). Kyse saattoi olla talvehtivasta parista. Samassa paikassa 24.4.2002 6 yksilöä (OO/I-U 2002). Myöhäisin ilmoitettu havainto: 10.10.2003 14 Juutuanvuono (JA/I-U 2003). Poikkeuksellisen suuri määrä sinisorsia havaittiin 20.5.2000, jolloin Juutuanvuonossa sulan reunalta oli 30 yks. (OO/I-U 2000). Suurimmat kertymät Ivalojokisuulta: 24.5.1990 15 ja 12.5.2001 15 (Osmonen & Karhu 2002). Ivalojoen suiston pesimäkannaksi on arvioitu 6–10 paria.

Poikueita on ilmoitettu vain 17.6.1983 9 pull Iso Jääsaari (Linkola). Lisäksi atlaksessa on varmistettuja pesintöjä seuraavasti: 1974–1979 ruudussa 764:55 Nellim sekä 1986–1989 ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä, 764:54 Satapetäjäselkä, 765:52 Viimassaari–Kasariselkä ja 768:55 Vironiemi–Kyynelvuono (Hyytiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998).

Jouhisorsa (*Anas acuta*)

1–10 paria

Inarin Lapin alueella jouhisorsan kanta painottuu pohjoiseen Kaldoaivin erämaa-alueelle, missä laji on melko harvalukuinen pesimälintu (Väisänen ym. 1998, Osmonen 2002). Inarijärvellä jouhisorsa on muutolla paikoin yleinen, mm. Ivalojoensuistossa ja Juutuanvuonolla, mutta pesimälintuna se on harvinainen. Suurimmat muutonaikaiset kertymät Ivalojokisuulta: 26.5.1988 40 ja 20.5.1995 25 (Osmonen & Karhu 2002) ja

12.5.2006 37 (25k12 n) (JHo, OO/I-U 2006). Ivalojoen suiston pesimäkannaksi on arvioitu 1–2 paria (Osmonen & Karhu 2002).

Atlaksessa varmistettiin pesintä 1974–1979 ruudussa 764:55 Nellim. Tämän jälkeen poikueista on tiedossa vain Ivalojokisuussa 21.7.2003 havaittu 10 pull (JNi/I-U 2003).

Linnustolaskennoissa tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 6 yksilöä, Keski-Inarilta 27.6.–1.7.2005 ei kertynyt havaintoja lainkaan (EAa, MAa). Lilja (1962) tapasi Inarijärvellä vain yhden jouhisorsayksilön. Nordlingin (1898) mukaan jouhisorsa oli järvellä paikoin yleinen ja paikoin ei.

Heinätavi (*Anas querquedula*)

1–5 paria

Harvinainen. Pesii (2–3 paria) lähes vuosittain Ivalojoen suistoalueella, joka on lajin pohjoisin säännöllinen esiintymispaikka Suomessa (Hyytiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998, ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002). Muualta Inarijärveltä on tiedossa vain kaksi havaintoa: 13.5.2004 1 k Juutuanvuono (JA/I-U 2004) ja 29.5.2005 1 kn Nanguvuononperä (JNi/I-U 2005). Varhaisin Inarijärven alueelta tiedossa oleva keväthavainto: 8.5.1994 1 kn Ivalojoki, Koppelo (Kari Markkanen/ILL 2000).

Lapasorsa (*Anas clypeata*)

1–5 paria

Harvinainen. Paria poikkeusta (ks. alla) lukuun ottamatta Inarijärven havainnot ovat Ivalojoen suistoalueelta, joka on lajin pohjoisin vakituinen pesimäpaikka Suomessa. Pesimäkannaksi on arvioitu (ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002) 3–5 paria. Suurimmat kertymät suistoalueella: 1973 3 kn (Iso-Iivari 1979) ja 23.5.1992 3k4n (SP, JP/ILL 2000). Useimmiten kerralla tavataan 1–2 yksilöä. Varhaisin keväthavainto: 9.5.2004 1 kn (OO/I-U 2004).

Havainnot muualta Inarijärveltä: 23.5.1978 1 k Veskonniemi (ES/ILL 2000), 14.7.2002 1 n Nanguvuono Siskelijärvi (PPo/I-U 2002). Molemmat paikat sijaitsevat Ivalojokisuun lähistöllä. Atlaksessa 1986–1989 on ilmoitettu todennäköinen pesintä ruudussa 763:52 Ivalojokisuun–Mahlatti.

Tukkasotka (*Aythya fuligula*) VT

51–100 paria

Lajia tavataan Inarijärvellä runsaslukuisesti kevät- ja syysmuuton aikaan. Ensimmäiset yksilöt saapuvat varhain keväällä: esim. 28.4.2004 1 kn Ukonjärvi, Kirakkajokisuu (PK/I-U 2004). Suurimmat kerralla havaitut määrät: 11.5.2004 n. 100 Ivalojoisuu (JNi/I-U 2004) ja 12.5.2006 41k31n (OO/I-U 2006), vertaa myös Osmonen & Karhu (2002). Syyshavainnoista mainittakoon 7.10.2003 41 Ivalojoisuu (JNi/I-U 2003). Laji pesii harvakseltaan rehevimmissä ja suojaisissa lahden poukamissa koko järven alueella. Ivalojoen suiston pesimäkannaksi on arvioitu 30–40 paria (Osmonen & Karhu 2002).

Linnustolaskennoissa tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 31 yksilöä (21 rev) ja Keski-Inarilta löytyi 27.6.–1.7.2005 18k7n, jotka kaikki havaittiin Partakonsaaren ympäristössä (EAa, MAa).

Alli (*Clangula hyemalis*)

1–10 paria

Alli on Tunturi-Lapin pesimälintu. Inarijärvellä se on yleinen muuttoaikoina (ILL 2000), mutta pesimälintuna harvinainen. Ensimmäiset yksilöt saapuvat varhain keväällä: esim. 13.5.2004 5 Juutuanvuono (JA/I-U 2004). Viimeiset sinnittelevät järvien jäätymiseen asti: 1.11.2003 a3 Ukonselkä (MR/I-U 2003). 19.10.2004 Juutuanvuonossa oli vielä 9 yksilöä (MR/I-U 2004).

Ensimmäisessä atlaksessa pesintä varmistettiin ruudussa 765:51 Piskijärvi–Ukonselkä. Tämän jälkeen pesintä on varmistettu vain Partakonsaarella (Osmonen 2002).

Linnustolaskennoissa alli tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 Partakonsaarella (2k1n). Keski-Inarilta 27.6.–1.7.2005 ei havaintoja kertynyt (EAa, MAa).

Mustalintu (*Melanitta nigra*) NT

11–50 paria

Mustalintu on Inarijärvellä harvalukuinen pesimälintu, mutta muuttoaikoina se on melko yleinen. Varhain aukeavissa kevätulissa, kuten Juutuanvuono, Ivalojoisuu ja Nanguvuonon Mielgenjarga, sitä tavataan useimmiten 5–10 yksilön parvissa. Suurin määrä 14.5.2006 a30 Nanguvuono (Pertti Heikkuri) ja 21.5.2006 a 35 Jokisuonselkä (James McCallum, OO). Vuonna 2006 ensimmäinen mustalintu saapui jo 6. toukokuuta Juutuanvuonon sulaan (JA/I-

U 2006). Vuoden 2003 syksyllä kaksi mustalintua uiskenteli Ukonselällä vielä 10. marraskuuta (MR/I-U 2003). Jorma Luhdan mukaan (henk. koht. tiedonanto) 1960–1970-lukujen vaihteessa heinäkuuisella järvellä parveili isoja ja tiiviitä mustalintukoiraisten ryhmiä, joissa saattoi olla kerralla yli 100 lintua. Viime vuosien suurin määrä on ollut yhtenä päivänä 2.–8.8.2005 Partakonlahdella tavatut 42 yksilöä (ER).

Varmistettuja pesintöjä on tiedossa niukasti. Atlaksessa 1974–1979 ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi varmistettu pesintä sekä 1986–1989 ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 765:52 Kasariselkä–Viimassaari todennäköinen pesintä. Vuonna 1993 varmistettiin pesintä Lintusaarella (MR, SP) ja 21.7.1994 Partakonsaarella (OO). Muita pesimähavaintoja ei ole tiedossa.

Linnustolaskennoissa mustalintuja tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 31 yks. (21 rev) ja 27.6.–1.7.2005 havaittiin 8 yksilöä, joista 4k3n Partakonsaarella (EAa, MAa). Lilja (1962) ja Linkola eivät havainneet retkellään mustalintuja.

Telkkä (*Bucephala clangula*) VT

101–500 paria

Inarijärven yleisimpiä vesilintuja tukkakoskelon ohella. Nordlingin (1898) mukaan telkkä on ollut harvinainen. Lilja (1962) toteaa lajin kuuluneen vuonna 1959 Inarijärven yleisimpiin vesilintuihin (yht. 20 yks. + 2 poikuetta). Linkolan mukaan laji on runsaslukuisin vesilintu, joka esiintyy jopa karuimmilla saarilla. Telkkiä tavataan usein jäätymiseen asti: 8.11.2000 1 Juutuanvuono (JA/I-U 2000). Ivalojoen suiston pesimäkannaksi on arvioitu 18–25 paria (Osmonen & Karhu 2002).

Linnustolaskennoissa Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 181 yks. (5 pesintää + 123 reviiä) sekä 27.6.–1.7.2005 39 yks. (EAa, MAa).

Uivelo (*Mergus albellus*) D, VT

11–50 paria

Harvalukuinen pesimälintu. Nordling (1898) mainitsee tavanneensa lajin kahdesti Inarin kunnan alueella. Lilja (1962) ei havainnut retkellään koko lajia. Linkola toteaa 1983 löytäneensä linnun ”vasta pariviikkoisen retkeilyn jälkeen Mahlatista viime tingassa”.

Atlaksessa 1974–1979 varmistettiin pesintä ruuduissa 763:53 Nanguvuono, 764:55 Nellim ja 767:53 Partakko–Puuniemi. Vuosien 1986–1989

atlaksessa varmistettiin pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojokisuu–Mahlatti, 763:53 Nanguvuono ja 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä. Todennäköisiä pesintöjä ei ollut. Myöhemmin poikueista on tiedossa vain 8.7.2004 2 n + 3 pull Sammakkoselkä–Kuortossalmi sekä 9.7.2004 1 n + 6 pull Lillukkalahti–Liisajouninnuora (PA, OO, PS). Inarin Lapin alueen suurin tiedossa oleva uivelokerääntymä on Ivalojokisuulta (Osmonen & Karhu 2002): 13.6.1998 25k9n ja 24.6.1998 24k5n. Suiston pesimäkannaksi on arvioitu 5–10 paria.

Linnustolaskennoissa Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 tavattiin 7 naaraspuikuista yksilöä ja 27.6.–1.7.2005 3 naaraspuikuista yksilöä (EAa, MAa). Ivalojokisuun laskennassa 4.6.2007 34k18n (AAa, EAa, MAa).

Tukkakoskelo (*Mergus serrator*) VT

101–500 paria

Inarjärven runsaslukuisin vesilintu. Yleinen koko järvalueella. Pirkko Liljan (1962) retkikunnan runsaslukuisin laji 56 yksilöllä. Pentti Linkola tapasi tukkakoskeloita päivittäin 17.6.–29.6.1983, parhaana päivänä 22.6. 11k2n. Linkolan mukaan telkkä oli kuitenkin runsaslukuisin laji hänen retkellään. Esa ja Matti Aalto havaitsivat tukkakoskeloita runsaasti eri puolilla järveä: 15.–28.6.2004 ennätyskelliset 464 yks. (229 rev.) ja 27.6.–1.7.2005 83 yks. Ivalojoen suistosta suurin ilmoitettu määrä: 26.5.1988 25. Ivalojoen suiston pesimäkannaksi arvioidaan 1–5 paria (Osmonen & Karhu 2002).

Isokoskelo (*Mergus merganser*) VT

51–100 paria

Tukkakoskelon ohella Inarjärven yleisimpiä vesilintuja (ILL 2000). Saapuu varhain keväällä ja viimeiset yksilöt viiptyvät järvien jäätymiseen asti. Suurin kerralla tavattu määrä: 13.5.1994 50 Ivalojokisuu. Ivalojoen suiston pesimäkannaksi arvioidaan 1–5 paria (Osmonen & Karhu 2002).

Linnustolaskennoissa Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 65 yks. (34 rev.), 27.6.–1.7.2005 9 yks. (EAa, MAa). Pirkko Liljan (1962) retkikunta havaitsi 6 yksilöä + poikueen. Linkola havaitsi 17.6.–29.6.1983 11 yks., joista 2 pull.

Pyy (*Bonasa bonasia*) D

51–100 paria

Pyy näyttää runsastuneen Inarin Lapin alueella suuresti sitten ensimmäisen atlaksen (Hyytiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998, ILL 2000). Sitä tavataan Inarjärven etelä- ja länsiosissa melko yleisesti. Tyypillinen elinympäristö on mäntyä kasvava vaara, jossa on ravintoa tarjoava puropainanne. Poikuehavaintoja on kertynyt useilta vuosilta mm. Sarminiemestä, Nanguniemestä, Miesniemestä ja Mahlatista. Yrjö Haila (1983) havaitsi pyyn Jääsaarella, missä laji tavattiin myöhemmin myös linjalaskennassa 30.6.2005 1 pr (EAa). Saarissa laji on tavattu lisäksi Korkeasaarella. Linkola ei tavannut retkellään pyytä. Inarjärven itäpuolella pyyn levinneisyys ulottuu Vätsärin erämaa-alueen etelä- ja keskiosiin, missä se on harvinainen pesimälintu (Osmonen 2002).

Riekko (*Lagopus lagopus*)

101–500 paria

Lajin kannanvaihtelu on suuri. Kannan huippuvuosina paikoin melko yleinen, asustaa joskus melko vähäpätöisilläkin luodoilla. Hailan (1983) tutkimuksissa riekko esiintyi saarissa oletettua vähälukuisempana (41 tutkitulla saarella yhteensä vain 7 yksilöä). Hän arveli tämän johtuvan siitä, että metsät ovat enimmäkseen karuhkoja mäntykankaita, joissa on vähän lehtipuita. Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 6 riekkoa, joista 1 pari linjalaskennassa. 27.6.–1.7.2005 lajia ei tavattu (EAa, MAa).

Teeri (*Tetrao tetrix*) D, NT, VT

1–5 paria

Teeri runsastui ja laajensi elinalueitaan Inarin alueella varsinkin vuosina 2004–2006. Inarjärveltä havaintoja on kertynyt kuitenkin melko vähän. Saarilta on tehty kaksi havaintoa: Atlaksessa 1986–1989 pesintä varmistettiin ruudussa 766:54 Sammakkonniemi–Iso-Roiro. 28.6.2005 1 k NW Rannimmainen Reposaaari (EAa, MAa). Seppo Saraspää löysi Nanguniemestä metson soidinpaikalta metson tappaman teerikoiraan 4.5.1995 (ILL 2000). Keväällä 2006 teerestä tehtiin useita soidinhavaintoja Konesniemestä, Veskonniemestä, Ivalojokisuulta ja Nanguvuonolta (I-U 2006).

Metso (*Tetrao urogallus*) D, NT, VT

501–1 000 paria

Mäntypeitteisillä saarilla elelee elinvoimainen kanta. Huippuvuosina suurehkoissa saarissa tava- taan yleisesti poikueita. Yrjö Haila tapasi metsoja seuraavasti: 23.6.–2.7.1977 Jääsaari 1, Leviä Pe- täjäsaari 1, Pieni Jääsaari 3 sekä 22.6.–1.7.1979 Leviä Petäjäsaari, Pieni Jääsaari, Seahasualui, Vart- tasaari ja Vieppisaari. Jokaisella saarella havaittiin 1 yksilö (Haila 1983). Myös Linkola havaitsi 1 yksilön Leviä Petäjäsaarella ja Hoikka Petäjäsaar- ella sekä parissa itärannan niemessä.

Linnustolaskennoissa metsoja tavattiin seu- raavasti: 15.–28.6.2004 4k2n, joista 4 paria lin- jalaskennassa ja 27.6.–1.7.2005 1k3n, joista 1 n linjalaskennassa (EAa, MAa).

Kaakkuri (*Gavia stellata*) D, NT

11–50 paria

Pesimälintuna harvalukuinen. Näkyvä ja kuuluva varsinkin järven pohjoisosissa. Inarijärvi ja Vätsä- rin erämaa-alue erottuvat atlaskartalla koko Lapin laajimpana kaakkuritihtymänä (Väisänen ym. 1998). Klingan (1998, 2001) arvion mukaan tällä alueella pesii 30–40 kaakkuriparia, joista 10–15 paria Inarijärven ympäristössä. Saarista tunne- taan kaksi vakituista ja kolme todennäköistä pesimäpaikkaa ja mantereen niemissä neljä va- kituista pesimäpaikkaa. Lilja (1962) kuten myös Nordling (1898) otaksuivat, että kaakkurit eivät pesi Inarijärvellä vaan käyvät siellä lähistön suo- lammilta ainoastaan ruokailemassa. Linkolan ha- vainnot painottuivat järven koillisosien rannoille, poikkeuksena 18.6.1983 1 kn Leviä Petäjäsaari. Hän ihmetteli havaintovihkossaan, että ”eivätkö kaakkurit täällä huuda lentäessään”.

Varhaisin kevähavainto: 10.5.2004 1 Juutu- anvuono (OO/I-U 2004). Nuori lintu pelastettiin Ukonselällä verkosta 4.11.2003 (MR/I-U 2003). Suurin kerralla havaittu lukumäärä: 7.7.2004 28 Kasariselkä (PA, OO, PS).

Linnustolaskennoissa tavattiin: 15.–28.6.2004 74 yksilöä, neljässä saarella pesivänoloisesti ja 27.6.–1.7.2005 havaittiin 19 yksilöä (EAa, MAa).

Kuikka (*Gavia arctica*) D

51–100 paria

Melko yleinen Inarijärven alueella. Lilja (1962) tapasi kesällä 1959 kaikkiaan 29 yksilöä, joista kaksi poikuetta (molemmat Vasikkaselällä). Hä- nen mukaansa kuikat esiintyivät yleensä yksin, mutta kerran tavattiin jopa 7 yksilön parvi. Lilja arveli valtaosan kuikista olleen peräisin läheisiltä pikkujärviltä, mistä ne tulivat kalastamaan Ina- rijärvelle. Linkola havaitsi 17.–29.7.1983 kuik- kia yht. 59, joista 5 juv. Myöhemmiltä vuosilta (1985–2006 I-U arkisto) havaintoja munapesistä tai poikueista on kertynyt niukasti (7 kpl). Pesivän kuikkakannan arviointi on erittäin vaikeaa. Inarijärvi on säännöstelyallas, jossa järven pintaa nostetaan loppukesälle kunnes säännöstelyn ylä- raja saavutetaan. Kesätulvan seurauksena kuik- kien pesät mahdollisesti tuhoutuvat alavilla ran- noilla varsinkin, jos keväällä on runsaasti lunta tai alkukesä on sateinen. Riittävää tutkimustietoa siitä, millaisia vaikutuksia Inarijärven säännöste- llyllä on rantalintujen pesinnälle, ei kuitenkaan ole.

Varhaisin kevähavainto: 10.5.2004 1 Juutu- anvuono (JA/I-U 2004). Myöhäisin havainto: 6.11.2004 5 Juutuanvuono (MR/I-U 2004). Suurin kerralla tavattu määrä: 23.5.2005 25 Juu- tuanvuono (MR/I-U 2005).

Linnustolaskennoissa kuikka tavattiin: 15.– 28.6.2004 302 yksilöä ja 27.6.–1.7.2005 29 yk- silöä (EAa, MAa).

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*)

1–5 paria

Harvinainen. Jokunen pari pesinee suurimmissa saarissa. Atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä ruudussa 767:55 Kuoskerniemi–Iso- Söimi. Atlaksessa 1986–1989 varmistettu pe- sintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä todennäköinen pesintä ruudussa 764:53 Sarminiemi–Kaamassaari. Atlashavaintojen li- säksi Inarijärveltä on tiedossa seuraavat havain- not: 25.6.1983 1 ”jossain Vironiemen suunnalla” (Pentti Linkola). Linkola on lisännyt vuonna 2005 havaintovihkoonsa merkinnän ”2 pesää löytyi”. 23.10.1987 1 ad k Varttasaari (OO). 10.6.1994 1 k ja 20.8.1995 1 Mahlatti (OO). 17.8.2003 1 juv k Mahlatti (OO/I-U 2003). 19.6.2006 1 Kärppäsaari (Jörgen Palmgren). 5.7.2006 1ad n lensi Varttasaaresta Sammakkoniemeen (OO, TT, ALe). Ivalojokisuulta on kertynyt kolme

havaintoa: 26.5.1989 1 ad k ja 19.5.1990 1 juv (Osmonen & Karhu 2002) sekä 18.5.1991 1 juv (OO). Inarin kirkonkylästä, Veskoniemestä ja Koppelosta on tiedossa useita havaintoja, pääasiassa syksyltä ja talvelta.

Varpushaukka (*Accipiter nisus*)

1–5 paria

Inarin Lapissa melko harvinainen lukuun ottamatta Ivalon ympäristöä, missä laji on myös pesinyt (ILL 2000). Atlaksessa 1974–1979 varmistettu pesintä ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi. Saarista ei ole tiedossa havaintoja.

Piekana (*Buteo lagopus*)

11–50 paria

Hyvinä myyrävuosina yleinen, kannanvaihtelut suuria. Ei pesi huonoina myyrävuosina vaan siirtyy muualle. Vuosi 1983 oli hyvä myyrävuosi, sillä Pentti Linkola mainitsee piekanan olleen ainoa laji, jota havaittiin yli odotusten. Piekana oli pesinyt ainakin seuraavissa saarissa: Iso Jääsaari, Mahlatti, Hoikka Petäjäsaari, Leviä Petäjäsaari, Iso-Söimi, Pikku-Roiro, Katsomasaari ja Kovasaari. Lisäksi pesiä oli ollut useissa niemissä. Pökkekoko oli 2–5 pull.

Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 tavattiin 2 (emo pesällä saarella + reviiiri) ja 27.6.–1.7.2005 2 (emot pesällä saarella).

Sääksi (*Pandion haliaetus*) D, NT

1–5 paria

Harvinainen pesimälintu. Atlaksessa 1974–1979 pesintä varmistettiin ruudussa 763:53 Nanguvuono ja 1986–1989 ruuduissa 763:53 Nanguvuono, 764:53 Sarminiemi–Kaamassaari, 765:51 Piskijärvi–Ukonselkä, 765:52 Viimassaari–Kasariselkä, 767:54 Kettuniemi. Saarista on tiedossa yhteensä kaksi pesää. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 tavattiin 6 yksilöä (pesä saarella, lisäksi 2–4 reviiiriä) ja 27.6.–1.7.2005 1 ad (EAa, MAa).

2000-luvun varhaisin kevähavainto 14.5.2004 1 Ivalojoensuu (JNi, JHo/I-U 2004) sekä myöhäisin syyshavainto 6.9.2004 1 S Ukonjärvi (JNi, JHo/I-U 2004).

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*) NT

1–5 paria

Harvinainen. Atlaksessa 1986–1989 todennäköinen pesintä ruudussa 763:52 Ivalojoensuu–Mahlatti. Ivalojoen suistossa tavataan joitakin yksilöitä vuosittain kevätmuutolla (Osmonen & Karhu 2002). Saarista on vähän havaintoja. Martti Linkola löysi 5.7.1952 Ukolta levottomien emojen ohjaamana pesän, jossa oli 4 munaa, joiden sisältä kuului poikasten piipitystä. Lilja (1962) havaitsi 5.7.1959 maasta lentoon lähteneen haukan. Hän arveleekin, että lajin pesiminen Ukonkivellä on mahdollista, sillä sen luoksepääsemättömät, koi-vua ja kitukasvuista mäntyä kasvavat jyrkänteet tarjoavat sille erinomaisia pesäpaikkoja. Nykyisin saari on sen verran vilkas matkailukohde, että tuulihaukat eivät ehkä enää pesi siellä. Liljan ja Linkolan havaintojen lisäksi tuulihaukka on tavattu Mahlatin saarella 20.6.1992 ja 5.8.1998 (OO) sekä 27.6.2004 Rautukutusaarella (EAa, MAa).

Tuulihaukka on varhainen saapuja, esimerkiksi: 1.5.2002 1 Veskonieni (Anja Vest/I-U 2002). 2000-luvun myöhäisin havainto: 13.9.2001 1 SW Inari kk (JA/I-U 2001).

Ampuhaukka (*Falco columbarius*) D, VU

11–50 paria

Harvalukuinen pesimälintu Inarijärven alueella. Lilja (1962) tapasi ampuhaukan 6.7.1959 Tuhka-Sammelista. Pentti Linkola löysi järven koillisrannan niemistä kaksi pesää kesäkuun lopulla 1983. Atlaksessa varmistettiin kaksi pesintää: 1974–1979 ruudussa 764:52 Leviä Petäjäsaari–Iso Jääsaari ja 1986–1989 ruudussa 766:54 Sammakkonieni–Iso-Roiro. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 tavattiin 2 yksilöä (n + k) ja 27.6.–1.7.2005 1 varoitteleva (EAa, MAa).

Kurki (*Grus grus*) D

1–5 paria

Inarin Lapissa kurjen levinneisyyden pohjoisraja ulottuu Pieran Marin jängän ja Sammuttjängän–Vaijoenjängän soidensuojelualueille (Karhu & Osmonen 2000). Suomen pohjoisin pesälöytö on tehty Iijärven Vaijoenjängältä (Osmonen 2002). Inarijärvellä kurkia tavataan lähinnä muutolla, mutta muutama pari pesii saarissakin. Pirkko Lilja (1962) kuuli huutoa 8.7.1959 Partakonlahdella ja 9.7.1959 Paaluniemen itäpuolelta. Atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä

ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi. Viime vuosi Ivalojoikisuulta on tehty pesintään viittaavia havaintoja. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 tavattiin Inarijärven saarissa 5 yks. (2 paria + ä), joista 1 pari linjalaskennassa ja 27.6.–1.7.2005 1 pari (EAa, MAa).

Tylli (*Charadrius hiaticula*)

11–50 paria

Harvalukuinen pesimälintu. Muutolla tavataan yleisemmin, mm. Ivalojoen suistoalueella, jossa suurin kerralla havaittu määrä on 29.5.1988 a12 (Osmonen & Karhu 2002).

Lilja (1962) tapasi 2.–12.7.1959 tyllä viidesä paikassa. Hiekkarannoilta lajia ei tavattu. Hänen mukaansa tyllit viihtyivät parhaiten lieterannoilla. Lilja piti mahdollisena, että linnut olivat lietteellä vain ruokailemassa ja pesintä tapahtui muualla. Linkola havaitsi lajin kahdessa paikassa, joista toisessa saattoi linnun lentokäyttäytymisen perusteella olla pesä: 22.6.1983 1 Partakonlahti Lahdenperä. Atlaksessa 1986–1989 pesintä varmistettiin ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono (ei Inarijärvellä), 766:52 Väylä–Viimassaari ja 767:53 Partakko–Puuniemi. Linnustolaskennoissa tavattiin Pohjois-Inarilla 15.–28.6.2004 2 yksilöä (EAa, MAa).

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) D

11–50 paria

Pieni pesimäkanta painottuu järven pohjoisosaan soistuneille ja vähäpuustoisille saarille, kuten Reposaarille, Vasikkasaarille ja Aironvääntämäsaaarelle. Muutolla kapustarinta on yleinen; Ivalojoikisuistossa suurin kerralla havaittu määrä 14.5.1991 a35 yksilöä (Osmonen & Karhu 2002).

Kirjattuja pesimäaikaisia havaintoja on melko vähän. Lilja (1962) tapasi yhden kapustarinnan Tuhka-Sammelissa 6.7.1959. Hailalta (1983) on kaksi havaintoa: 22.6.–1.7.1979 1 Keskimäinen Reposaaari ja 1 Lintusaari NE. Linkolalta on Inarijärven tuntumasta vain yksi havainto: 20.6.1983 1 Paloniemi ruokailemassa ”lumenhärmaisessä maassa”. Atlaksessa ei ole varmistettuja pesintöjä Inarijärven alueelta, todennäköinen pesintä kuudessa ruudussa. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 9 yks. (a3 + yksittäishavaintoja) ja 27.6.–1.7.2005 2 yks. (EAa, MAa).

Lapinsirri (*Calidris temminckii*) VU

51–100 paria

Nordling mainitsee lapinsirrin yleiseksi kahlaajaksi sellaisilla paikoilla, joissa suoniityt päättyvät rannoille (Nordling 1898). Lilja (1962) löysi 7.7.1959 Väylävuonossa sijaitsevalta luodolta poikueen: 1 kn + 4 pull. Hailalta (1983) on kaksi havaintoa Vallenkarin läheltä 22.6.–1.7.1979, mutta kyseessä oli ilmeisesti sama lintu. Linkola havaitsi lajin kolme kertaa, joista yksi pesimähavainto: 25.6.1983 1 Aironvääntämäsaaaret, ”varvikkokallioisella tiirayhdyskunnan luodolla 1 pesivä, esitti verratonta soidinlentoa hyrräten ja livertäen”. Linnustolaskennoissa tavattiin yllättävän paljon lapinsirrejä: 15.–28.6.2004 64 yks. (44 rev), joista Partakonsaareissa ja Lintusaarissa kummassakin 6 reviiriä. 27.6.–1.7.2005 tavattiin 9 yksilöä (EAa, MAa).

Atlaksessa 1974–1979 varmistettu pesintä ruudussa 766:53 Reposaaaret–Koutukinsaari sekä todennäköinen pesintä ruudussa 765:53 Varttasaari. Vuosina 1986–1989 varmistettu pesintä ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 766:52 Väylä–Viimassaari ja 766:53 Reposaaaret–Koutukinsaari sekä todennäköinen pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojoikisuu–Mahlatti ja 765:53 Varttasaari.

Jänkäsirriäinen (*Limicola falcinellus*) NT, VT

1–5 paria

Hyvin harvinainen. Atlaksessa 1974–1979 ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi todennäköinen pesintä. Atlashavainnon lisäksi Inarijärveltä ovat tiedossa seuraavat havainnot: Muutamana kesänä 1990-luvulla soiva yksilö Sainiemen jängällä (MR). 28.6.2004 1 Ä Selkä Reposaaari (EAa, MAa) sekä 25.5.2005 1 Ä Ivalojoikisuu, mahdollisesti muuttava yksilö (OO/I-U 2005). Ivalon ja Inarijärven välisellä alueella on pienet pesimäkannat Mielikköjängällä (Osmonen & Karhu 2002) ja Harappipuljussa.

Suokukko (*Philomachus pugnax*) D, NT

11–50 paria

Itse Inarijärveltä on lajista melko vähän havaintoja. Ilmoitettuja havaintoja on tehty vain lintututkimusten yhteydessä. Lilja (1962) tapasi lajin heinäkuun alkupuolella 1959 Tuhka-Sammelissa sekä Väylävuonossa sijaitsevalla luodolla. Hän ihmetteli suokukon harvinaisuutta Inarin Lapissa, sillä Nordlingin mukaan laji oli yleinen Inarijär-

ven ympäristössä ja saarilla olevilla soilla ja suo-
niityillä. Hailalla on havainnot 22.6.1979 Kes-
kimmäisestä Reposaaresta ja Lintusaaresta (Haila
1983). Linkola tapasi suokukkoja neljässä nie-
messä Inarijärven luoteis- ja koillirannoilla. Li-
säksi hänellä on yksi havainto saarilta: 25.6.1983
6 Aironvääntämäsaarten eri selkäluodoilla.

Atlaslaskennoissa pesintä varmistettiin 1974–
1979 ruudussa 765:52 Viimassaari–Kasariselkä
sekä todennäköinen pesintä ruuduissa 764:50
Inari kk–Juutuanvuono, 766:52 Väylä–Viimas-
saari ja 767:53 Partakko–Puuniemi. 1986–1989
pesintä varmistettiin ruuduissa 765:52 Viimas-
saari–Kasariselkä ja 766:54 Sammakoniemi–
Iso-Roiro sekä todennäköinen pesintä ruuduis-
sa 763:52 Ivalojoekisuu–Mahlatti, 764:50 Inari
kk–Juutuanvuono, 766:52 Väylä–Viimassaari ja
767:53 Partakko–Puuniemi.

Linnustolaskennat: 15.–28.6.2004 12 yks.,
joista 6/2 Partakonsaaressa ja 1 n pesällä Lamm-
saaressa. 27.6.–1.7.2005 5 yks., joista 3k1n Parta-
konsaaressa ja 1 k Lintusaarissa (EAa, MAa)

Jänkäkurppa (*Lymnocyptes minimus*) VT **1–10 paria**

Harvinainen pesimälintu. Saarista on tiedossa
vain yksi havainto: 1.7.1979 1 Keskimäinen
Reposaari (Haila 1983). Atlaksessa 1986–1989
todennäköinen pesintä ruudussa 767:53 Par-
takko–Puuniemi. Ivalojoen suistoalueella, jo-
ka on varsinkin inarilaisten lintuharrastajien
suosima retkikohde, laji on havaittu kolmesti:
13.5.1989 soidinääntä (Osmonen & Karhu
2002), 31.5.2001 soidinääntä (ES/I-U 2001) ja
4.6.2007 1 Ä (AAa, EAa, MAa).

Jänkäkurpalle sopivia pesimäympäristöjä,
rimpisiä nevoja, on Inarijärvellä lähinnä vain
Väylän ja Partakon välillä. Nämä alueet ovat lin-
nustollisesti huonosti tutkittuja lukuun ottamatta
Sainiemen jänkää, missä jänkäkurppa tavattiin
jo 7.7.1959 (Tenovuo 1960). Martti Rikkosen
mukaan (henkilökohtainen tiedonanto) 1–2 pa-
ria pesii säännöllisesti Sainiemenjängällä. Lisäksi
Rikkonen on kuullut jänkäkurpan Akuniemen
isolla nimettömällä suoalueella.

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*)

51–100 paria

Lienee melko yleinen Inarijärvellä, joskin ilmoit-
tettuja havaintoja on vähän. Lilja (1962) havaitsi
1 kn Kirakkavuonon pohjukassa 15.7.1959. Hai-
lalta (1983) on yksi havainto vuodelta 1977 Leviä
Petäjäsaaresta sekä 1979 Naarassaaresta. Linko-
lan havainnoissa kesällä 1983 oli ”pari rannikon
suunnalta kuulunutta mäkätystä”. Linnustolas-
kennoissa taivaanvuohia tavattiin 15.–28.6.2004
13 yks., joista 7 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–
1.7.2005 2 yks.

Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*) VT

11–50 paria

Pesimälintuna melko harvalukuinen. Pesii vä-
häpuustoisilla saarilla ja isompien saarten soilla.
Muutolla melko yleinen. Lilja (1962) tapasi pik-
kukuoveja 6.–7.7.1959 2 Paloniemen suolla, 1
Tuhka-Sammelissa sekä 5 ad Väylävuonon luo-
dolla. Hailalla (1983) on havainto 1–2 pikku-
kuovista 22.6.–1.7.1979 Lintusaarilta. Linkola
havaitsi lajin kymmenessä paikassa (yht. 22 yks.)
19.–27.6.1983, pesivinä Sainiemessä, Aironvään-
tämäsaarilla sekä Surnuvuonossa, missä yksi vas-
takuoriutunut poikanen. Atlaksessa 1974–1979
pesintä varmistettiin ruudussa 767:53 Partakko-
Puuniemi, lisäksi todennäköinen pesintä kah-
deksassa ruudussa. 1986–1989 atlaksessa pesintä
varmistettiin ruuduissa: 764:50 Inari kk–Juutuan-
vuono, 764:55 Nellim, 765:52 Viimassaari–Kasa-
riselkä ja 768:55 Vironiemi–Kyynelvuono. Lisäksi
todennäköinen pesintä yhdeksässä ruudussa.

Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004
70 yks., mm. 17 ja 13 yksilön muuttoparvet,
27.6.–1.7.2005 1 yks. Suurin kevätmuutonai-
kainen kertymä Ivalojoekisuulla: 8.5.1994 a15
(Osmonen & Karhu 2002). Saaristoon kerään-
tyy kesäkuun puolivälistä alkaen paluumuutto-
parvia: esim. 15.6.2004 17 Partakonsaari, 16.6.
13 Jäniskarinsaari (EAa, MAa) ja 5.7.2006 a33
Vasikkasaari (OO, ALe, TT/I-U 2006).

Kuovi (*Numenius arquata*) VT**1–5 paria**

Kuovi on Sodankylän pohjoispuolella hyvin harvinainen (Väisänen ym. 1998). Ivalojoen suistossa on tavattu ainakin 2 pesivää paria vuosina 1986–1998 ja 2000. Vuonna 1999 tavattiin vain 1 pari (ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002). Inarin kirkonkylältä on pari havaintoa sekä Väylän Paloniemestä yksi: 28.5.1991 1 (Kirsi Mansikkaaho/ILL 2000).

Mustaviklo (*Tringa erythropus*) VT**11–50 paria**

Melko harvalukuinen pesimälintu. Lilja (1962) tapasi yhden mustaviklon 6.7.1959 sekä Paloniemen suolla että Tuhka-Sammelissa. Linkola (1983) ei tavannut lajia lainkaan itse Inarijärvellä: ”Ainoa havainto Kettuniemen sisäosan pieneltä märeältä suolta, jossa 1 kn, siinä kaikki!”. Atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi. Atlaksessa 1986–1989 pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä todennäköinen pesintä 12 ruudussa. Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 5 yks. ja 27.6.–1.7.2005 2 yks. (EAa, MAa). Suurimmat tavatut määrät: 20.5.1988 12 p Ivalojokisuu (Osmonen & Karhu 2002) ja 14.5.2004 15 p Ivalojokisuu (JNi, JHo/I-U 2004).

Valkoviklo (*Tringa nebularia*) VT**51–100 paria**

Melko yleinen pesimälintu. Lilja (1962) tapasi valkoviklon Tuhka-Sammelissa 6.7. ja Väylävuonon luodolla 7.7.1959. Hailalla (1983) 23.6.–2.7.1977 1 havainto Seahasualuista sekä 2 Leviä Petäjäsaaresta, 22.6.–1.7.1979 1 Naarassaaresta ja 4 Varttasaaresta. Linkolan havainnot kesäkuussa 1983 Lankovaarasta, Riuruvuonosta ja Kettuniemestä. Atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä 10 ruudussa. Atlaksessa 1986–1989 pesintä ruudussa 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä, todennäköinen pesintä 18 ruudussa. Linnustolaskennoissa valkovikloja tavattiin 15.–28.6.2004 49 yks. (39 rev.), joista 6 paria linjalaskennassa ja 27.6.–1.7.2005 7 yks. (EAa, MAa).

Metsäviklo (*Tringa ochropus*)**1–5 paria**

Harvinainen pesimälintu Inarin Lapissa (ILL 2000). Atlaksessa 1986–1989 ruuduissa 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä ja 766:52 Väylä–Viimassaari todennäköinen pesintä. Atlashavaintojen lisäksi on tiedossa vain kolme havaintoa: kesäkuu 1989 1 Vaadinsaari (JP, SP/ILL 2000) ja toukokuu 2002 1 Ä Sarminiemi (MR) sekä kesäkuu 2007 Ivalojokisuu 1 (AAa, EAa, MAa).

Liro (*Tringa glareola*) D, VT**501–1 000 paria**

Yleisin kahlaaja alueella. Lilja (1962) tapasi heinäkuussa 1959 liron vain kahdesti. Haila (1983) havaitsi liroja kesällä 1977 neljällä saarella, yht. 10 yksilöä sekä kesällä 1979 yhdeksällä saarella, yhteensä 28 yksilöä. Linkola havaitsi liroja 16.–22.6.1983 niukasti ja arvelee syyksi kylmän ilman vaikutuksia. Sen sijaan 25.–29.6.1983 lajia on näkynyt jo yleisesti. Atlaslaskennoissa 23.–28.6.1986 liroja on esiintynyt vaihtelevasti, yleensä vain 1–2 päivässä, kuitenkin 26.6. 10 yksilöä (AL, EM). Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 51 yks., joista 11 paria linjalaskennassa ja 27.6.–1.7.2005 17 yks. (EAa, MAa).

Rantasipi (*Actitis hypoleucos*) VT**101–500 paria**

Yleinen. Lilja matkakumppaneineen havaitsi heinäkuussa 1959 kaikkiaan 32 yksilöä, yksinomaan kivikkorannoilla (Lilja 1962). Haila löysi rantasipejä kuudelta saarelta 23.6.–2.7.1977 sekä kymmeneltä saarelta 22.6.–1.7.1979 (Haila 1983). Linkola ei ole nimennyt saaria, mutta on tavannut lajia 1.6.–29.6.1983 lähes kaikkina päivinä. Hän toteaa kuitenkin havaintovihkossaan, että rantasipi on ollut ”saarilla odotettua paljon niukempi, kai säännöstely ja rantavyöhykkeen ylävesi on ollut epäedullinen”. Petäjäsaarten ja Mahlatinseudulla hän tapasi noin 6 poikuetta. Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 116 yks. (94 rev) ja 27.6.–1.7.2005 18 yks. (EAa, MAa).

Karikukko (*Arenaria interpres*) VT**1–5 paria**

Hyvin harvinainen pesimälintu. Ensimmäinen pesintään viittaava havainto elokuulta 1985 Kasariselän Lintusaarilta (Pentti Portti/ILL 2000). Saarilta löytyi 26.6.1986 3 kn ja kaksi 4-munaista pesää, lisäksi 9.–10.7. havaittiin poikueita (MR/

ILL 2000). Martti Rikkinen totesi lisäksi pesinän kesällä 1987 (ILL 2000). Saarilta tavattiin karrikukko myös vuosina 1988–1989 ja 1991, mutta pesintää ei todettu (ILL 2000). Ivalojokisuulta on kaksi ja kirkonkylästä kolme havaintoa (ILL 2000 ja I-U 2006). Linnustolaskennoissa 20.6.2004 1 yks. Vieppisaaret (EAa, MAa).

Vesipääsky (*Phalaropus lobatus*) D

11–50 paria

Linkola havaitsi Sieksinsalmenjängän tulvivassa ”lintuparatiisissa” 20.6.1983 6 vesipääskyä, jotka ”yhtyivät parveksi ja lensivät vinhasti”. Seuraavana päivänä Sainiemessä lensi myrskyssä 2 todennäköistä. Atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä ruudussa 766:52 Väylä–Viimassaari. Atlaksessa 1986–1989 todennäköinen pesintä ruuduissa 766:52 Väylä–Viimassaari ja 767:53 Partakko–Puuniemi. Linnustolaskennoissa Pohjois-Inarilla tavattiin 15.–28.6.2004 14 yks. (8 rev) (EAa, MAa). Kesältä 2005 yksi havainto: 22.6 a4 Kasariselkä, kelluivat peilityvenellä selällä (ALe, TT/I-U 2005). Lisäksi Jörgen Palmgren havaitsi yhden muuttavan 19.6.2006 Vasikkaselällä.

Pikkulokki (*Larus minutus*) D, VT

1–10 paria

Pikkulokki alkoi runsastua Suomessa 1970-luvulla. Atlastutkimusten välisenä aikana laji yleisty vähitellen Pohjois-Suomessa (Väisänen ym. 1998). 1974–1979 pikkulokkia ei vielä tavattu Inarin Lapin alueelta, mutta 1986–1989 pesintä varmistettiin ruudussa 763:52 Ivalojokisuu–Mahlatti. Tämän jälkeen laji on levittäytynyt uusille alueille (ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002, I-U 2000–2006). Inarissa lajia tavataan säännöllisesti kevätmuutolla Ivalojokisuulla ja Juutuanvuonolla. Suurin kerralla havaittu määrä Ivalojokisuulta 31.5.1994 11 ad ja Juutuanvuonolta 30.5.2006 a25 (OO/I-U 2006). Lajin pesintä on Ivalojokisuustossa kuitenkin varmuudella todettu vain vuonna 1987. Silloin se epäonnistui pesien jäädessä tulvaveden alle (ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002).

Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 26 yks. (2 pes + 11 rev) ja 27.6.–1.7.2005 4 yks. (EAa, MAa). Pesintä varmistettiin Partakonsaarella ja Pahtasalmensaarella. Pikkulokkeja (13 yks.) tavattiin Partakonsaarella heinäkuussa 2000 (Auvo Valtonen).

Naurulokki (*Larus ridibundus*) VU

1–10 paria

Melko yleinen kevätmuutolla, pesimälintuna harvalukuinen. Ivalojokisuustossa on usein tavattu toukokuun loppupuolella satapäisiä naurulokkiparvia, joista vain jokunen yksilö jää yrittämään pesintää suistoalueella (Osmonen & Karhu 2002). Vuosien 1974–1979 atlaksessa varmistettiin pesintä ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi ja toisessa atlaksessa ruuduissa 763:52 Ivalojokisuu–Mahlatti, 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 767:53 Partakko–Puuniemi. Lilja (1962) ei tavannut lajia, ja Linkolakin näki vain yhden naurulokin, Veskonien satamassa 30.6.1983. Ilmeisesti Inarijärven säännöstelystä johtuva vedenpinnan nousu ehtii useimpina vuosina tuhota alaville luhtaniityille perustetut pesät (Osmonen & Karhu 2002). Linnustolaskennassa 15.–28.6.2004 9 yks., joista 1 pesivä Lusmasaarella (EAa, MAa)

Kalalokki (*Larus canus*)

101–500 paria

Nordlingin (1898) mukaan laji oli melko yleinen Inarijärvellä, mutta hän ei tehnyt pesälöytöjä. Lilja (1962) havaitsi heinäkuussa 1959 kolme yksilöä ja korostaa lajin harvalukuisuutta Inarijärvellä. Hänen mukaansa kalalokin, kuten muidenkin lokiin, esiintymistä arvioitaessa on otettava huomioon myös Jäämeren vaikutus. Liljan kanssa samoihin aikoihin Inarijärvellä retkeillyt Rauno Tenovuo (1960) toteaa, että ”Inarijärvellä en nähnyt kalalokkia, vaikka se siellä pesii”. Kalalokkikanta on ilmeisesti ollut 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa paljon vähälukuisempi kuin tänä päivänä. Linkolalta on jo runsaasti havaintoja 17.–29.6.1983. Näistä ainakin 15 koskee pesähavaintoja, ja suurimmassa lokiikertymässä 8.6.1983 Nuutsasenniemen selkäkarikoilla hän havaitsi 10 yksilöä. Atlashavainnoissa kalalokkeja on nähty harvakseltaan. Linnustolaskennoissa laji on ollut runsaslukuinen: 15.–28.6.2004 334 yks. (20 pes + 157 rev) ja 27.6.–1.7.2005 68 yks. (EAa, MAa).

Muutolla suurin kertymä Ivalojokisuulla, jossa 12.5.2006 noin 40 p (JHo, OO/I-U 2006). Myöhäisimmät havainnot: 11.10.2002 1 Nukumajokisuu (MR/I-U 2002) ja 10.11.2003 2 Ukonselkä (MR/I-U 2003).

Atlaksessa 1974–1979 varmistettu pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojokisuu–Mahlatti, 764:53

Sarminiemi–Kaamassaari, 767:53 Partakko–Puu-niemi sekä todennäköinen pesintä 6 ruudussa. Atlaksessa 1986–1989 varmistettu pesintä ruuduissa: 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 764:51 Miesniemi–Iso Kapselkä, 764:52 Leviä Petäjäsaari–Iso Jääsaari, 764:53 Sarminiemi–Kaamassaari, 764:54 Satapetäjäselkä, 765:52 Viimassaari–Kasariselkä, 765:53 Varttasaari, 766:52 Väylä–Viimassaari, 766:54 Sammakkoniemi–Iso-Roiro, 767:55 Kuoskerniemi–Iso-Söimi, 768:55 Vironiemi–Kyynelvuono sekä todennäköinen pesintä 7 ruudussa.

Merilokki (*Larus marinus*)

1–5 paria

Harvinainen pesimälintu. Lisäksi järvellä tavataan Jäämereltä saapuneita kierteleviä yksilöitä. Merilokin yhtenäinen levinneisyysalue jatkuu Norjan puolella Varanginvuonon eteläpuolisen harvahkon sisämaakannan yhdistämänä Jäämeren rannikolle (Frantzen ym. 1991). Suomen lähin sisämaaeisiintymä etelässä Sodankylän isoilla tekojärvillä, joilla atlastietojen mukaan ei kuitenkaan ole todettu pesintää (Väisänen ym. 1998). Merilokin tiedetään pesineen Inarijärvellä jo 1920-luvulla (Merikallio 1958). Mustakallio (1960), Tenovuono (1960) ja Lilja (1962) raportoivat samasta pesästä 6.7.1959 Viimassaaren NW-puolella, jossa 3 suurta poikasta noin 2 m korkealla kivenjärkeleellä. Lilja arveli, että pesintää voisi järvellä olla muuallakin, sillä paikkakuntalaisten mukaan merilokkikanta on vahvistunut. Myös Pentti Linkola tapasi lajia useassa paikassa 19.–28.6.1983, joskaan havainnoissa ei ole pesämainintoja. Vuoden 1986–1989 atlaksessa pesintä on varmistettu kolmessa ruudussa: 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 764:51 Miesniemi–Iso Kapselkä, 765:51 Piskijärvi–Ukonselkä. Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 23 yks., pesä löytyi Reikäkivisalmesta ja Kajavalaassoilta, sekä 27.6.–1.7.2005 6 yks. (EAa, MAa).

Varhaisin kevähavainto: 11.3.2003 1 Jääsaarsensalmi, istuskeli avannon reunalla (Jussi Periniva/I-U 2003). Myöhäisin havainto: 1.11.2003 1 juv Ukonselkä (MR/I-U 2003). Suurin kerralla havaittu määrä: 17.10.2005 8 SW Ukonselkä (MR/Aholainen ym. 2005).

Lapintiira (*Sterna paradisaea*) D

501–1 000 paria

Yleinen läpimuuttaja ja pesimälintu. Pirkko Lilja (Lilja 1962) retkikuntineen löysi Inarijärveltä 36 pesivää lapintiraparia. Hän kertoo lajin pesivän kolonioissa täysin puuttomien pesimäsaarten korkeimmilla kohdilla, joissa kasvaa ainoastaan vähän ruohoa kallioiden ja kivien raoissa. Pesällä käynti ei ole aina ollut helppoa. Linkola kertoo 29.6.1983 havaintovihossaan, miten Mahlatin poikaspesällä emo oli koko ajan takissa kiinni. Partakonsaarelta tavattiin 21.7.1994 peräti 40 pesivää paria (OO). Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 913 yks. ja löydettiin 50 pesää sekä 27.6.–1.7.2005 123 yks. ja 4 pesää. Suurin tutkimuksissa havaittu määrä: 16.6.2004 110 yksilöä Keskimäinen Akusaari (EAa, MAa). Kevätmuutolla lapintiirat kertyvät suurin joukoin (jopa 100–150 yksilöä) ruokailemaan Ivalojoen suistoalueelle (Osmonen & Karhu 2002).

Käki (*Cuculus canorus*) NT

11–50 paria

Lajia tavataan eri puolilla Inarijärveä. Haila (1983) on tavannut käkiä kuudesta eri saaresta kesinä 1977 ja 1979. Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 33 yks., joista 7 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 14 yks. (EAa, MAa).

Huuhkaja (*Bubo bubo*) D, VT

1–5 paria

Hyvin harva on päässyt näkemään huuhkajaa. Vuosien 1974–1979 atlaksessa laji on ilmoitettu tavatuksi Nanguniemen, Varttasaaren, Surnuvuonon ja Suolisjärven ruuduilla. Vuosien 1986–1989 atlaksessa laji ilmoitetaan havaituksi vain yhdeltä ruudulta. Osmosen (2002) mukaan Vätsärin erämaan eteläosista oli vahvasti pesintään viittaavia havaintoja vuosilta 1987, 1989, 1992 ja 1997. Huuhkajasta on lisäksi kaksi uudempaa havaintoa: 25.10.2003 1 Pisterinniemi (Mikko Kirjarinta/I-U 2003) ja 15.4.2006 1 Ä Nanguniemi (OO/I-U 2006).

Hiiripöllö (*Surnia ulula*) D

11–50 paria

Kanta ja pesintä vaihtelevat voimakkaasti myyrätilanteen mukaan. Linkola tapasi hiiripöllöjä 16.6.–29.6.1983 kuudessa eri paikassa. Hän löysi myös kolme pesää, joista poikaset olivat jo maas-

tossa, Mädeebvääriassa, Iso Mahlatin Laattianiemessä ja Kovasaareassa.

Muut tiedossa olevat pesimähavainnot ja pesimiseen viittaavat havainnot: Atlaksessa 1974–1979 ja 1986–1989 varmistettu pesintä ruudussa 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä sekä 24.5.1999 poikaspesä Nanguniemi (OK, Dick Forsman, Killian Mullarney/ILL 2000). Linnustolaskennoissa tavattiin 1 yksilö 18.6.2004 Varttasaaressa (MAA). 17.4.2006 1 Ä Nanguniemi (JNi, JHo).

Varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*) D, VT 1–5 paria

Inarin Lapin alueella lajista tehdään vuosittain useita havaintoja. Inarijärven havainnot vuosilta 1985–1999 (ILL 2000) Inarin kirkonkylästä (3), Sarminiemestä (3), Nanguniemestä (1) ja Nelligistä (1). Vuosina 2000–2006 (I-U 2000–2006) havainnot Inarin kirkonkylästä (2), Sarminiemestä (4), Sainiemestä (1), Veskoniemestä (1) ja Kirakkavuonolta (1). Sarminiemien ja Nanguniemien havainnot koskevat vihelteleviä yksilöitä kevättalvella, mikä viittaa vahvasti pesintään alueella. Atlaksessa 1974–1979 ruudussa 763:53 Nanguvuono mahdollinen pesintä. Saarista tiedossa yksi havainto: 11.8.2007 1p Mahlatti (Miia Helander, Riitta Osmonen, OO).

Lapinpöllö (*Strix nebulosa*)

1–5 paria

Inarin korkeudella hyvin harvinainen pesimälintu, joka pesii myyrätalanteen mukaan. Vuosilta 1977–1998 Inarijärven alueelta viitisentoista havaintoa (ILL 2000). Suurin osa havainnoista on tehty järven etelä- ja itäosien niemimailta tai niiden tuntumasta. Seuraavilta saarilta havainnot: Leviä Petäjäsaari, Suovasaari ja Tsärbinsualui. Pesintä varmistettu kolme kertaa: Esko Sirjola tapasi 7.5.1988 Sarminiemessä pesällä hautovan emon (atlashavainto), 9.5.1991 1 hautoi pesällä Nanguvuonon Nirrovaarassa ja samana vuonna löydettiin myös Nanguniemestä pesä (Teuvo Rantanen/ILL 2000). 2000-luvulta vain kaksi havaintoa, jotka molemmat ilmeisesti samaa yksilöä koskevia: 9.5. Sarminiemi ja 11.5.2001 Sarminiemi Laisperä (MR/I-U 2001). Lisäksi Väylän Niipijoelta on havainto, mutta tarkempi aika ja paikka puuttuvat: helmikuu 2002 (Liisa Fabritius/I-U 2002).

Atlas 1974–1979: todennäköinen pesintä ruudussa 764:52 Leviä Petäjäsaari–Iso Jääsaari,

mahdollinen pesintä neljässä ruudussa. Atlas 1986–1989: pesintä ruudussa 763:53 Nanguvuono, mahdollinen pesintä yhdessä ruudussa.

Suopöllö (*Asio flammeus*) D

1–5 paria

Tavataan kevätmuutolla lähinnä Ivalojokisuulla (Osmonen & Karhu 2002), missä todennäköisesti myös pesii myyrätalanteesta riippuen. Pentti Linkola tapasi 23.6.1983 suopöllön ja kertoo kohtaamisesta seuraavasti: ”Marjasaaresta 1 kaunis vaalea yksilö, tuli veneen editse mantereelle, palasi hetken kuluttua takaisin ja istui saaren rämeellä keloon, josta pakeni arkana”. Lisäksi hän havaitsi suopöllöt Onnelassa ja Veskoniemien tiellä.

Atlas 1974–1979 mahdollinen pesintä kolmessa ruudussa. Atlas 1986–1989 todennäköinen pesintä ruudussa 763:52 Ivalojokisuus–Mahlatti, mahdollinen pesintä kahdessa ruudussa.

Helmipöllö (*Aegolius funereus*) D, VT

1–5 paria

Inarin korkeudella melko harvinainen pesijä. Ei atlashavaintoja. Inarin Lapista on vuosilta 2002–2005 useita havaintoja (I-U 2000–2006), mutta vain kaksi näistä on Inarijärven rantamilta: 28.2.2003 1 Ä Sarminiemi (ES/I-U 2003) ja 17.1.2005 1 Ä Inari kk (MR, Uuno Moilanen, ym/I-U 2005). Hyvinä myyrävuosina jokunen pari todennäköisesti pesii alueella. Viimeisimmät havainnot: 16.3.2007 1 puputtava Veskonieniemi (OO) ja 23.3.2007 1 puputtava Sarminiemi, Laitavaara (Pertti Heikkuri ja Matti Laakso).

Tervapääsky (*Apus apus*) RT

11–50 paria

Harvalukuinen pesimälintu. Tervapääsky pesinee harvalukuisena Inarijärven vanhoissa mäntymetsissä. Pesintä on varmistettu vain Inarin kirkonkylässä ala-asteen koulun pihapöntöissä 1980-luvulla (MR/ILL 2000) ja 1986–1989 atlasruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono. Tavataan yleensä kevätmuutolla kesäkuun alkupuolella ja syysmuutolla elokuussa. Suurin osa havainnoista on Inarin kirkonkylästä ja Ivalojokisuulta. Aikaisin havainto: 26.5.2003 1 Ivalojokisuus (OO, JHo/I-U 2003). Myöhäisin havainto: 3.–4.9.2002 1 Inari kk (VL/I-U 2002). Suurimmat määrät: 28.6.1987 40 (OO) ja 14.6.1998 43 Ivalojokisuus (HK/ILL 2000).

Inarin kirkonkylän ja Ivaloajokisuun ulkopuolelta ovat tiedossa seuraavat havainnot: Lilja (1962) havaitsi kolme Kirakkavuonon pohjukassa, atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä 764:53 Sarminiemi-Kaamassaari, 10.8.1986 3 Inarijärven Satapetäjäselkä (OO), 30.7.1997 2 (pesivänoloisia) Mahlatti (OO) ja 31.7.2000 a4 Paatsjoki Virtaniemen silta (OO). Linnustolaskennassa 1 havainto: 15.6.2004 1 Puuniemi (EAa, MAa).

Käenpiika (*Jynx torquilla*) VU

1–5 paria

Käenpiikoja tavataan Inarin Lapissa vuosittain muutamia (ILL 2000, I-U 2000–2006). Atlas 1974–1979: mahdollinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono. Atlas 1986–1989: pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä mahdollinen pesintä kolmessa ruudussa. Kesäkuussa vuonna 1997 1 Ä Inarin kirkonkylä, Nikulanperä (OO) ja 1 kn kirkonkylä (Tapio Tammisto/ILL 2000). 18.5.1998 1 Ä Nellim (OO). 15.6.2004 1 Partakko, Hietajokisu (EAa, MAa). 6.6.2006 pesintä mökin pihapöytässä Paloniemessä (Kari Penttilä). Penttilän mukaan laji pesi samassa pöytässä jo vuonna 2001.

Palokärki (*Dryocopus martius*) D

1–5 paria

Pohjois-Lapissa harvinainen pesimälintu (ILL 2000). Ensimmäisessä atlaksessa todennäköinen pesintä ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi ja toisessa atlaksessa ruudussa 765:51 Piskijärvi–Ukonselkä. Linkola löysi Iso Jääsaaresta ja Leviä Petäjäsaaresta muutaman palokärjenkolon, mutta ei tehnyt havaintoja linnuista. Inarijärven alueelta muita pesintään viittaavia havaintoja on tiedossa vain yksi: Nanguniemessä pysyvä reviiiri v. 2006. 1990-luvulta on tiedossa vain yksi havainto: 7.6.1990 1 Paatsjoen silta (Pekka, Pertti ja Risto Sulkava).

Havainnot 2000-luvulla (I-U 2000–2006): 2.9.2000 1 ja 10.8.2001 1 Sarminiemi (ES), 30.7.2001 1 Paatsjoen silta (ES), 25.9.2002 1 Leviä Petäjäsaari (Veikko Väänänen). Väänänen havaitsi samalla paikalla linnun myös neljä vuotta aikaisemmin. 9.12.2001 1 Jokisuunselkä (Juha Sihvo, Pekka Mertaniemi), 25.2.2002 1 Nellim (Sirkka Karjalainen), 23.11.2002 1 Nanguniemen satama (ES), 18.2.2003 1 Vätsärin erämaa Kauhalahti (Auvo Valtonen), 5.4. 1 (JA) ja 8.6.2005

1 Inari kk (Antero Rämä, JHo), 14.6.2005 1 Nukkumajokisuus (OO) ja 21.4.2006 1 Paatsjoen silta (Aimo Salonen). Pysyvä reviiiri: 6.5.2006 1 Ä/rummuttava (JNi, OO, Juha Sihvo) ja 12.5. 1 Ä/rummuttava Nanguniemi (JHo, OO). Ivaloajokisuus 4.6.2007 1 ä (AAa, EAa, MAa).

Käpytikka (*Dendrocopos major*)

1–5 paria

Laji on yleistynyt Inarin Lapissa 2000-luvulle tultaessa (ks. esim. i Hyytiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998, ILL 2000, I-U 2000–2006), mutta on yhä pesimälintuna harvinainen. Inarijärven alueelta on havaintoja Inarin kirkonkylästä, Sarminiemestä, Nanguvuonosta ja Nellimistä. Saarista on vain yksi havainto. Linkolakin kirjasi havaintovihkoonsa kesäkuussa 1983 alleviivatun ja huutomerkkin kanssa: ”Ei käpytikkaa!”

Atlas 1974–1979: ruudussa 763:53 Nanguvuono mahdollinen pesintä. Atlas 1986–1989 todennäköinen pesintä ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 764:51 Miesniemi–Iso Kapselkä. 21.6.2006 varmistettu pesintä Kärppäsaarella (Jörgen Palmgren).

Pikkutikka (*Dendrocopos minor*) VU

1–5 paria

Harvinainen pesimälintu. Atlas 1974–1979 mahdollinen pesintä ruuduissa: 763:53 Nanguvuono ja 767:53 Partakko–Puuniemi, 1986–1989 ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono. Muut tiedossa olevat havainnot: 22.6.–1.7.1979 1 Leviä Petäjäsaari (Haila 1983), 21.6.1983 1 Sainiemi (Linkola), 21.3.2000 1 k Inari kk (JA), 3.5.2000 1 Ä Nanguvuonon pohjukka (JHo, OO, ES), 9.–12.5.2000 1 p Nanguniemi (Ulla Mattila), 24.5.2001 pesä Sarminiemi (Tony ja Rob Morris (I-U 2001), 26.12.2004 1 k p Inari kk (Kari Tammela) sekä 7.3. 1 n (MR), 27.3.2006 1 Sarminiemi (JHo, Urpo Karppinen) ja 23.3.2007 1 k Vätsärin erämaa-alue, Hiiriniemi (Leevi Sihvo).

Pohjantikka (*Picoides tridactylus*) D, NT, VT

101–500 paria

Melko yleinen. Atlas 1974–1979: varmistettu pesintä ruudussa 764:52 Leviä Petäjäsaari–Iso Jääsaari, todennäköinen pesintä 1 ruudussa ja mahdollinen 4 ruudussa. Atlas 1986–1989: pesintä ruudussa 764:55 Nellim, todennäköinen pesintä 4 ruudussa ja mahdollinen 6 ruudussa.

Lilja havaitsi 11.7.1959 pohjantikan Naudshusaassa (Lilja 1962). Haila havaitsi pohjantikan kesällä 1977 Leviä ja Makea Petäjäsaaressa sekä kesällä 1979 Jääsaassa (Haila 1983). Linkola löysi pesän Iso Jääsaaresta, 17.6.1983 emo + 2 pull. Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 19 havaintoa: 18.6.2004 Varttasaassa pull ää, 20.6.2004 Kaamasaassa pull ää, 28.6.2005 Iso Roirossa linjalaskennoissa poikasten ääniä sekä Tuurakivensaassa linjalaskennoissa 29.6.2005 2 ad + pull ää, (EAa, MAa).

Kiuru (*Alauda arvensis*)

1–5 paria

Harvinainen pesimälintu. Inarijärven alueen havainnot Inarin kirkonkylästä ja Ivalojoekisuulta (Väisänen ym. 1998, ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002). Lilja havaitsi laulavan kiurun kirkonkylässä jo 2.7.1959 (Lilja 1962).

Törmäpääsky (*Riparia riparia*)

51–100 paria

Kevät- ja syysmuutolla melko yleinen Juutuanvuonolla ja Ivalojoekisuulla. Pesimäkolonioita on tiedossa vähän. Lilja ei löytänyt pesiä, mutta arvelee törmäpääskyjen pesineen Inarijärven länsirannan hiekkatörmillä, varsinkin Tuhka-Sammelin ja Hietajoensuun lähellä (Lilja 1962). Linkola näki pesäpaikkoja Sieksijärvenjängän ympäristössä ja Väylässä. Atlakset 1974–1979 ja 1986–1989 kertovat pesinnöistä ruuduilla 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 766:52 Väylä–Viimassaari ja 767:53 Partakko–Puuniemi. Ivalojoen suistoalueella ja Jokisuunselällä tavataan törmäpääskyjä yleisesti myös pesimäaikaan. Ivalojoekivarressa lähellä jokisuuta on pesimäkolonia (50–100 paria) jyrkässä rantatörmässä Nirvamellan länsirannalla (Osmonen & Karhu 2002). Linnustolaskennassa 15.–28.6.2004 9 yks. Puuniemessä sekä 4 yks. Hopeakivisaarilla (EAa ja MAa).

Haarapääsky (*Hirundo rustica*)

1–5 paria

Useita yksilöitä tavataan kevät- ja syysmuutolla Inarin kirkonkylässä, Juutuanvuonolla ja Ivalojoen suistoalueella, mutta pesimälintuna haarapääsky on hyvin harvinainen (Väisänen ym. 1998, ILL 2000). Atlaksessa 1974–1979 varmistettiin pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä 1986–1989 ruuduissa 763:52 Ivalojoekisu–Mahlatti ja 766:52 Väylä–Viimassaari. Mui-

ta pesimähavaintoja ei ole tiedossa. Järven itä- ja pohjoisosista on vain kolme havaintoa: Kauhalahdessa Valtosella lenteli 2 yksilöä räystäspääskyparvessa 15.–16.5.2000 (Auvo Valtonen/Osmonen 2002). Linnustolaskennassa Esa ja Matti Aalto tapasivat kaksi yksilöä Partakossa 1.7.2005. Laji on tavattu myös Nellimissä 20.5.2006 1 (OO, ym/I-U 2006).

Räystäspääsky (*Delichon urbicum*)

51–100 paria

Rantakylän pesimälintu. Pesimäyhdyskuntia on mm. Inarin kirkonkylässä, Veskoniemessä ja Nellimissä. Atlaksessa varmoja pesintähavaintoja kuudelta ruudulta (Väisänen ym. 1998). Räystäspääsky oli aiemmin erämaatalojen pihapiirien yleinen pesimälintu. Hiirivuonon talossa Ola Sarella oli 14.7.1959 seitsemän pesää, ja räystäspääskyt olivat pesineet paikassa vasta neljän vuoden ajan (Lilja 1962). Pentti Linkola kirjoittaa kesällä 1983 havainnoissaan: ”Räystäspääsky puuttui Inarin rantakämpistä vastoin odotuksia. Heikki Valle Hietikkolasta antoi 27.6 selityksen: ”Ollut ennen kaikkialla yleinen kotilintu. Noin 10 vuotta sitten kesäkuussa, vähän saapumisen jälkeen, armottomat pakkaset tappoivat sukupuuttoon. Tänä keväänä ensi kerran 1 lenteli vähän aikaa.” Inarijärven kaukaisimmassa erämaatalossa, Kyynelemessä, räystäspääsky on pesinyt vielä 1990-luvun puolivälissä (Osmonen 2002).

Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*) RT

51–100 paria

Melko harvinainen. Suuret kannanvaihtelut ovat lajille tyypillistä (I-U 1985–2006). Haila (1983) totesi lajin olevan saarissa hämmästyvän vähälukuinen. Hän havaitsi yhden yksilön Jääsaassa sekä toisen Leviä Petäjäsaaressa 23.6.–2.7.1977. Linkola kirjoittaa kesällä 1983, että laji ”puuttui loppujen lopuksi kokonaan”. Atlaksessa 1974–1979 varmistettu pesintä ruudussa 767:55 Kuoskerniemi–Iso Söimi sekä 1986–1989 varmistettu pesintä 14 ruudussa. Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 7 yks., joista 5 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Niittykirvinen (*Anthus pratensis*)

101–500 paria

Yleinen Inarijärven alueella. Kuuluu lajeihin, joista on runsaasti saarilla tehtyjä havaintoja. Liljalla retkikuntineen on havaintoja 4.–14.7.1959 noin 150 yksilöstä. Luodoilta löytyi 14 pesivää paria, sekä Paaluniemestä että Vasikkasaarilta löytyi poikue. Pirkko Lilja (1962) kirjoittaa: ”Niittykirvistä esiintyy kaikkialla, missä on vähänkin aukeaa maastoa. Myös rannoilla se on tyyppilaji, joka ohittaa kaikki muut. Hiekkarannoilta laji puuttuu kokonaan. Puuttomilla saarilla laji oli yleisin.” Myös Hailalla on runsaasti havaintoja kesiltä 1977 ja 1979 (Haila 1983). Linkola on kirjannut muistiin vain pari havaintoa, minkä lisäksi hän toteaa: ”21.–28.6.1983 pohjois- ja koillisrannoilla siellä täällä, yllättävän kuivilla ja pienillä varvikkosaarillakin joskus ilma kirjavana laulajia, kaikkein eniten harvapäisissä runsasvarpaisissa kallioniemissä ja -saarissa”. Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 281 yks., joista 16 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Keltavästäräkki (*Motacilla flava*)

101–500 paria

Yleinen pensaikkoisilla rannoilla ja soilla. Kaikilla Inarijärvellä liikkuneilla retkikunnilla on melko runsaasti havaintoja lajista vuosina 1959–2005. Liljan mukaan Inarijärvellä tavatut keltavästäräkit olivat etupäässä ruokavieraita läheisiltä soilta ja suorannoilta (Lilja 1962). Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 86 yks., joista 7 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Västäräkki (*Motacilla alba*)

51–100 paria

Melko yleinen. Liljalla runsaasti havaintoja, mm. yksi lentopoikue 8.7.1959 Moutunasaarista länteen olevalla luodolla (Lilja 1962). Hailalta löytyy havaintoja vieläkin runsammin, varsinkin kesältä 1979 (Haila 1983). Linkola puolestaan mainitsee lajin olleen 16.–20.6.1983 ”hyvin vähälukuisen, oletettua niukempi, 2–4 havaintoa päivässä. 21.–26.6. parannettu arvio, sittenkin siellä täällä, kämppien tuntumassa. Puolentusinaakin havaintoa päivässä, vaikka ei missään vielä varoittavia eikä ruokaa nokassa. 26.–29.6. noin 5 havaintoa päivittäin, hyvin monet piirittävät venettä aivan kuin syksyllä Päijänteellä”. Linnustolaskennoissa 2004–2005 tavattiin yht. 196 yksilöä (2 pesää), joista ainoastaan 2 paria laskentalinjoilla (EAa,

MAa). Suurin kerralla tavattu määrä: 16.6.2004 10 Saunari (EAa, MAa).

Tilhi (*Bombycilla garrulus*)

501–1 000 paria

Inarijärven vanhojen mäntymetsien tyyppilajeja, jonka kanta vaihtelee voimakkaasti. Lilja ei tavannut lainkaan tilheä kesällä 1959. Hailalta on vuosilta 1977 ja 1979 vain kaksi havaintoa (0,3 paria/km²). Linkolallakin vain yksi havainto: ”26.6.1983 vihelsi aamulla klo 4, tuli Surnukoskelle, ja mistä loisteliaasti pyydysti pitkään hyönteisiä – ainoa havainto!” Atlaksessa 1974–1979 todennäköinen pesintä ruudussa 766:55 Kirakkaniemi–Kuuskerniemi sekä mahdollinen pesintä 3 ruudussa. 1986–1989 atlaksessa tilhi oli jo hieman runsaslukuisempi: varmistettu pesintä ruuduissa: 763:52 Ivalojokisuus–Mahlatti, 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 765:53 Varttasaari, 766:52 Väylä–Viimassaari, 766:53 Reposaaret–Koutukinsaari, 766:54 Sammakoniemi–Iso-Roiro, 766:55 Kirakkaniemi–Kuuskerniemi ja 767:55 Kuuskerniemi–Iso-Söimi sekä todennäköinen pesintä 4 ruudussa. Linnustolaskennoissa 2004–2005 tavattiin tilhiä yht. 158 yksilöä, joista 43 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Sinirinta (*Luscinia svecica*) D

11–50 paria

Tavataan useimmiten keväällä rantapensaikoissa lauleskelemassa. Kesällä laji on vaikeammin havaittavissa. Ilmoitettuja havaintoja on vähän. Haila havaitsi 22.6–1.7.1979 sinirinnan Hirvasaarella ja Jänkä-Viipassaarella (Haila 1983). Hän arveli sinirinnan vähälukuisuuden saarissa johtuvan siitä, että pensaikkomaisista biotooppia on saarissa ylipäätään niukanlaisesti. Pentti Linkolalla on yksi havainto: 24.6.1983 1 Navdsuusaluja. Vuoden 2004 linnustolaskennoissa vain 16.6. 1 Ä Saunari sekä 22.6. 1 Hirvinuora (EAa, MAa). Inarijärven saaret ja rannat ovat pääosin karuja mäntyvaltaisia metsiä, mikä varmaan selittää sinirintahavaintojen vähyyttä.

Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) VT

1 001–5 000 paria

Yksi Inarijärven vanhojen mäntymetsien valtalajeista. Haila tapasi leppälintuja useilta saarilta vuosina 1977 ja 1979. Jälkimmäisenä vuonna Levia Petäjäsaarelta löytyi kerralla 18 yksilöä (Haila 1983). Linkola on kirjannut muistiin vain 2 ti-

kankolosta lentoon lähtenyt emoa, minkä lisäksi hän on kirjoittanut vihkoonsa: ”22.–28.6. N- ja NE-metsissä ja saarissa korjattu arvio; yllättävän yleinen, jopa ohi punasiiven selvästi.” Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 424 yks., joista 254 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Pensastasku (*Saxicola rubetra*) NT

11–50 paria

Pensastasku esiintyy Inarin Lapissa melko harvalukuisena, mutta säännöllisesti (Väisänen 1998, Karhu & Osmonen 2000). Se on Inarijärven alueella melko harvalukuinen pesimälintu, josta on kirjattu seuraavat havainnot: Ensimmäinen maininta lajista vuodelta 1938 Inarin kirkonkylästä (von Haartman ym. 1970). Lilja (1962) tapasi kirkonkylästä 2.7.1959 2 hätäilevää yksilöä, Tenovuonon (1960) samana kesänä parin Hietajokisuussa Partakonlahden rannalla ja Mustakallio (1960) parin Suolisvuonossa. Hailan tutkimusryhmä havaitsi 22.6.–1.7.1979 yhden yksilön sekä Jänkä Viipassaaresta että Leviä Petäjäsaaresta (Haila 1983). Linkolan Inarijärven vierailuajalta 16.6.–29.6.1983 havaintovihkossa ei ole yhtään pensastaskuhavaintoa. Atlaksessa 1986–1989 todennäköinen pesintä kolmessa ruudussa: 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä ja 767:53 Partakko–Puuniemi

Linnustolaskennoissa löytyi yksi pari 28.6.2005 Selkä Reposaaressa (EAa, MAa). Ivalojojoisuusta on ilmoitettu yksi havainto vuodelta 2003 (I-U 2003) sekä 4.6.2007 laskennassa 2Ä (AAa, EAa, MAa).

Kivitasku (*Oenanthe oenanthe*) NT

101–500 paria

Melko yleinen, lajista on runsaasti havaintoja Inarijärven luodoilta ja saarilta. Liljalta on heinäkuussa 1959 havainnot viideltä luodolta ja kahdelta saarelta. Hänen mukaansa laji pesii saarien ja niemien kallio- ja kivikkorannoilla, sekä niiden lisäksi myös puuttomilla saarilla ja luodoilla (Lilja 1962). Hailalla kesä-heinäkuun vaihteessa 1977 havainnot yhdeksältä saarelta ja samaan aikaan vuodelta 1979 viideltätoista saarelta. Leviä Petäjäsaaresta on ollut 4 yksilöä (Haila 1983). Myös muilla retkikunnilla on runsaasti havaintoja. Linnustolaskennassa 15.–28.6.2004 13 yks., joista 2 paria linjalaskennassa. Linnustolaskennassa 27.6.–1.7.2005 7 yks., joista 3 paria linjalaskennassa (EAa, MAa).

Räkättirastas (*Turdus pilaris*)

101–500 paria

Saarissa melko harvalukuinen; ei viihdy karuilla männikkökankailla. Lilja on tavannut 5.7.1959 Hautuumaasaarella yhden ja Somperussaaren luodolla kaksi räkättirastasta (Lilja 1962). Hailalta on vuodelta 1977 kolme ja vuodelta 1979 kolme havaintoa, kaikki saarilta (Haila 1983). Linkola on havainnut kesäkuussa 1983 räkättirastaita kolmessa rannikkopaikassa. Hän on kirjoittanut havaintovihkoonsa lajin kohdalle: ”Yllättävän niukka!” Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 63 yks., joista 7 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 17 yks., joista 3 paria linjalaskennassa (EAa, MAa).

Laulurastas (*Turdus philomelos*)

101–500 paria

Yksi vanhojen mäntymetsien tyyppilajeista. Hailan tutkimusryhmä havaitsi kesällä 1977 ja 1979 Iso Jääsaaren ja Pääsaarten välillä kymmenellä eri saarella noin 30 yksilöä. Suurin määrä on ollut Varttasaaresta 22.6.–1.7.1979, yhtenä päivänä 6 yksilöä (Haila 1983). Linkolalla on kesäkuulta 1983 kuudesta paikasta yhteensä seitsemän laulavaa yksilöä. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 25 yks., joista 13 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 42 yks., joista 30 paria linjalaskennassa (EAa, MAa).

Punakylkirastas (*Turdus iliacus*)

501–1 000 paria

Yleinen. Hailan tutkimusryhmä on tehnyt runsaasti havaintoja kesällä 1977 ja 1979. Myös yksilömäärät ovat suuria: 22.6.–1.7.1977 yhtenä päivänä Jääsaaresta 22 yksilöä sekä 22.6.–2.7.1979 samassa paikassa 22 yksilöä (Haila 1983). Linkolalla on vähän kirjattuja havaintoja. Hänen mukaansa ”punasiipikin paljon oletettua niukempi, tasaisen vähän, muutamia päivittäin, kirkaasti neljäs leppälinnun kanssa”. Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 216 yks., joista 78 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Kulorastas (*Turdus viscivorus*)

101–500 paria

Melko harvinainen. Vuosien 1959–1986 retkikunnilta ei yhtään havaintoa. Atlas 1974–1979: mahdollinen pesintä ruudussa 763:53 Nanguvuono. Atlas 1986–1989: mahdollinen pesintä ruuduissa 763:53 Nanguvuono, 764:50 Inari

kk–Juutuanvuono ja 766:55 Kirakkaniemi–Kuoskerniemi. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 11 yks., joista 4 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 13 yks., joista 9 paria linjalaskennassa (EAa, MAa).

**Ruokokerttunen (*Acrocephalus schoenobaenus*)
1–10 paria**

Harvinainen. Vanhin kirjattu havainto: 3.7.1959 1 laulava Inarin kirkonkylä, järven rantapajukossa (Mustakallio 1960). Atlas 1986–1989: todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä mahdollinen pesintä ruuduissa 766:52 Väylä–Viimassaari, 766:55 Kirakkaniemi–Kuoskerniemi ja 767:53 Partakko–Puuniemi.

**Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)
5001–10 000 paria**

Hyvin yleinen Inarjärven rannoilla, saarilla ja luodoilla. Liljalla on runsaasti havaintoja heinäkuulta 1959. Hailan (1983) tutkimuksissa 23.6.–2.7.1977 ja 22.6.–1.7.1979 pajulintu on ollut toiseksi yleisin lintu, yhteensä havaintoja on 451 yksilöstä. Urpiaisia on havaittu 450 yksilöä. Järripeippo on ollut ylivoimaisesti yleisin laji (773 yksilöä). Hailan suurin yhdessä paikassa havaitsema määrä: Jääsaari, 8,1 kilometrin laskentalinjalla 70 yksilöä. Linkola on kirjannut havaintoja sangen niukasti, mutta mainitsee havaintovihossaan lajista seuraavasti: ”Inarin mäntysaaristoissa 16.–19.6.1983 yllättävän vähän, selvästi kai kakkonen (urpiainen vaikea arvioida), mutta tuskin 1/3 järristä.” Myöhemmin Linkola tekee uuden arvion: ”21.6. alkaen pohjois- ja koillisrannoilla ja -saaristoissa vähän enemmän, yleinen, mutta yhä selvä kakkonen.” Hailan ja Linkolan laskelmissa järripeippo, pajulintu ja urpiainen ovat siten olleet kärkisijoilla. Järripeippo on ollut molempien mielestä yleisin. Pajulintu ja urpiainen ovat kärkkyneet kakkossijaa.

Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 882 yks., joista 402 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

**Harmaasieppo (*Muscicapa striata*)
501–1 000 paria**

Yleinen. Harmaasieppohavaintoja on jokseenkin kaikkien retkikuntien raporteissa. Linnustolaskennoissa tavattiin 15.–28.6.2004 28 yks., joista 12 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 linjalaskennassa 13 paria (EAa, MAa).

Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*)

101–500 paria

Melko yleinen. Useimmat retkikunnat ovat havainneet lajin. Linkolalla on kesältä 1983 kaksi havaintoa. Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 32 yks., joista 21 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Hömötiainen (*Parus montanus*)

1–10 paria

Harvalukuinen. Atlaksessa 1974–1979 varmistettiin pesintä ruuduissa 765:53 Vartasaari ja 767:53 Partakko–Puuniemi ja atlaksessa 1986–1989 ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 764:53 Sarminiemi–Kaamassaari. Inarjärviä tutkineista Lilja, Haila ja Linkola eivät tavanneet lajia. Linnustolaskennoissa on tehty yksi havainto: 21.6.2004 1 Lauttasaari (EAa, MAa). Yleisimmin hömötiaista tavataan talvella Inarjärven rantakylissä ruokintapaikoilla.

Lapintiaainen (*Parus cinctus*) NT

501–1 000 paria

Yleinen. Atlaksessa 1974–1979 varmistettiin pesintä 8 ruudussa, seuraavassa atlaksessa 13 ruudussa. Haila on tavannut lapintiaisia vuosina 1977 ja 1979 yhteensä 16 yksilöä kymmenellä saarella. Linkola arveli lajin ”jo Lapista kadonneeksi”, kunnes löysi lopulta kesällä 1983 pesän Hoikka Petäjäsaaresta ja toisen pesän Kyynelnimestä. Linnustolaskennoissa tavattiin lapintiaisia 15.–28.6.2004 6 yks., joista 4 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 15 yks., joista 13 paria linjalaskennassa. (EAa, MAa).

Sinitiaainen (*Parus caeruleus*)

1–10 paria

Sinitiaisesta oli vuoteen 1984 mennessä Inarin Lapista tiedossa vain kolme havaintoa. Vielä toisen atlaksen aikaan 1986–1989 laji oli alueella harvinainen talvivieras (ILL 2000). Sinitiaainen asettui Ivaloon 1989 ja tavattiin samana vuonna myös Inarin kirkonkylässä. Sen jälkeen laji on levittäytynyt ilmeisesti alueen jokaiseen kylään Kutturaa ja Nuorgamia myöten. Saarista ei ole vielä tiedossa havaintoja. Inarjärven itäosissa sinitiaainen on tavattu Vätsärin erämaa-alueella Kauhalahdessa vuosina 1998–1999 (Auvo Valtonen/ILL 2000).

Talitiainen (*Parus major*)

51–100 paria

Yleinen rantakylissä ja niiden ympäristöissä. Lilja havaitsi Inarin kirkonkylässä laulavan talitiaisen 2.7.1959 (Lilja 1962). Saarista ja Inarijärven itäosista on tiedossa vähän havaintoja: Linkola ja Haila (1983) eivät tehneet havaintoja talitiaisista. Auvo Valtosen mukaan (Osmonen 2002) talitiainen on ollut säännöllinen asukas ja pesimälintu pihapiirissä Kauhalahdessa 1990-luvulla, muun muassa talvella 1999/2000 noin 10 yksilöä on käynyt ruokintapaikalla. Kesäkuussa 1998 on ilmoitettu pesintä pöntössä Hiiriniemessä (Leevi Sihvo/Osmonen 2002). Linnustolaskennoissa 2004–2005 havaittiin 4 yksilöä, joista 3 paria linjalaskennoissa (EAa).

Isolepinkäinen (*Lanius excubitor*) NT

1–5 paria

Harvinainen rannoilla, saarista ei ole tiedossa havaintoja. Atlas 1974–1979: varmistettu pesintä ruudussa 764:55 Nellim sekä mahdollinen pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojoensuu–Mahlatti, 763:53 Nanguvuono ja 767:53 Partakko–Puuniemi. Atlas 1986–1989: mahdollinen pesintä 764:55 Nellim. Linkola seurasi 20.6.1983 ”Sieksisalmenjängän lintuparatiisissa lapinharakkaa, joka kauhealla tuulisäällä, lumikuurojen välissä ajoi pitkään ja sisukkaasti pikkulintua”. Hän näki pesän Vironiemen eteläpuolen kivikarikolla sekä vasta pesästä lähteneen poikasen Vironiemessä. Linnustolaskennoissa on havaittu 15.–28.6.2004 1 yks. Jaarasaarella ja 1 yks. Karhusaarilla (EAa, MAa).

Kuukkeli (*Perisoreus infaustus*) NT, VT

101–500 paria

Melko yleinen pesimälintu. Lilja (1962) tapasi 6.7.1959 yhden kuukkelin Tuhka-Sammelissa. Haila (1983) havaitsi vuosina 1977 ja 1979 yhteensä 13 yksilöä kahdeksalla saarella. Linkola tapasi kuukkeleita viidessä paikassa, esimerkiksi 27.6.1983 Kirakkaniemen leiripaikalla oli ilmeinen poikue. Hän kuittaa lopuksi Inarijärven kuukkelikannan lyhyesti yhdellä sanalla: ”niukka!” Linnustolaskennoissa havaittiin 15.–28.6.2004 13 yks., joista 7 paria linjalaskennoissa, ja 27.6.–1.7.2005 9 yks., joista 7 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Harakka (*Pica pica*)

1–10 paria

Tavataan kylien ympäristössä, muualla harvinaisen. Atlas 1974–1979: varmistettu pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojoensuu–Mahlatti ja 767:53 Partakko–Puuniemi. 1986–1989 varmistettu pesintä ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 764:55 Nellim. Saarista ei ole havaintoja. Lilja (1962) havaitsi lajin vain Inarin kirkonkylässä. Linkolalla on kaksi havaintoa: yksi lentopoikue Väylässä 20.6.1983 ja toinen 29.–30.6.1983 Veskonniemen satamassa. Linnustolaskennoissa havaittiin 19.–21.6.2004 1 Nellim (EAa, MAa).

Varis (*Corvus corone cornix*)

11–50 paria

Kirjattujen havaintojen perusteella harvalukuisen. Varishavaintoja löytyy vuosilta 1959–2005 jokaisen retkikunnan raporteista. Linkola ilmoittaa löytäneensä yli 10 uutta pesää ja saman verran vanhoja sekä nähneensä lentopoikueen. Muut havainnoijat eivät mainitse poikasia tai pesiä. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 52 yks., joista 1 pari linjalaskennoissa, ja 27.6.–1.7.2005 3 yks. (EAa, MAa). Inarijärven saarilla suurin kerralla havaittu määrä on 18.6.2004 10 Tervasaari (EAa).

Korppi (*Corvus corax*)

11–50 paria

Kirjattujen havaintojen perusteella harvalukuisen. Eri retkikunnat ovat tehneet useita korpilahavaintoja. Linkolan mukaan kanta on tosin harva, eikä hän havainnut poikueita. Suurin kerralla havaittu määrä on 8.7.2004 10 Vasikkasaaret (PA, OO, PS). Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 44 yks., joista 4 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Varpunen (*Passer domesticus*) NT

51–100 paria

Inarijärven alueella on pesimäkanta Inarin kirkonkylässä ja Nellimissä. Vanhoja havaintoja löytyy vain Liljalta (1962), joka havaitsi 2.7.1959 kirkonkylässä varpusia kahdessa paikassa 6 + 6 yksilöä. Suurin kerralla havaittu määrä on 5.1.2005 120 Inari kk (MR/I-U 2005).

Peippo (*Fringilla coelebs*)

1–10 paria

Harvalukuinen pesimälintu, jonka esiintyminen painottuu kylätaajamien, Inari, Nellim ja Partakko, ympäristöön. Saarista ei ole ilmoitettu havaintoja. Atlas 1974–1979: varmistettu pesintä ruudussa 763:53 Partakko–Puuniemi sekä todennäköinen pesintä ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 764:51 Miesniemi–Iso Kapaselkä. Atlas 1986–1989: todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono.

Järripeippo (*Fringilla montifringilla*)

5 001–10 000 paria

Mäntymetsien ehdoton valtalaji. Eri retkikunnilla on runsaasti havaintoja järripeiposta. Linkola mainitsee muistiinpanoissaan kesällä 1983, että ”järrä on ehdoton ykköslaji, pajulintua ainakin 3 x runsaampi, tiheys odottamattoman suuri”. Haila havaitsi yhtenä päivänä 23.6.–2.7.1977 Leviä Petäjäsaarella 9 kilometrin laskentalinjalla 104 yksilöä (Haila 1983). Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 1 162 yks., joista 609 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa). Esa Aalto laski 30.6.2005 Leviä Petäjäsaarella 6,3 kilometrin laskentalinjalla 57 järripeippoa.

Viherpeippo (*Carduelis chloris*)

11–50 paria

Ensimmäisessä atlaksessa 1974–1979 viherpeippo havaittiin yhdellä ruudulla Inarin Lapissa (Väisänen ym. 1998). Seuraavassa atlaksessa 1986–1989 pesintä varmistettiin ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono. Lisäksi laji tavattiin kolmella muulla ruudulla. Sen jälkeen laji on levittäytynyt hyvin nopeasti koko alueelle sivukyliä, Kuttura, Lisma, Angeli, Näätämo ja Nuorgam, myöten. Inarijärven alueen havainnot ovat pääosin Inarin kirkonkylältä, missä lajia on tavattu säännöllisesti atlasvuodesta 1986 alkaen (ILL 2000). Linnustolaskentojen havainnot: 15.–28.6.2004 1 Oravasalmi ja 1 Nellim sekä 27.6.–1.7.2005 1 yks. Partakko (EAa, MAa).

Vihervarpunen (*Carduelis spinus*)

101–500 paria

Kanta vaihtelee suuresti vuosittain (ILL 2000). Useimpina vuosina melko vähälukuinen. Atlas 1974–1979: mahdollinen pesintä viidessä ruudussa. Atlas 1986–1989: todennäköinen pesintä ruudussa 764:52 Leviä Petäjäsaari–Iso Jääsaari

ja mahdollinen pesintä viidessä ruudussa. Lilja ja Linkola eivät tehneet havaintoja lajista. Haila havaitsi 22.6.–1.7.1979 yhden yksilön Jääsaarella ja kaksi Pienessä Jääsaarella (Haila 1983). Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 22 yks., joista 19 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Urpiainen (*Carduelis flammea*)

1 001–5 000 paria

Yksi Inarijärven alueen runsaslukuisimmista lintulajeista. Kaikki retkikunnat ovat tehneet runsaasti havaintoja. Suurin kerralla havaittu määrä: 22.6.–1.7.1979 60 yks. 8,1 kilometrin laskentalinjalla Jääsaarella (Haila 1983). Linkola mainitsee kesällä 1983 lajista: ”Vaikea arvioida, mutta ehkä pajulinnun kanssa tasoissa Inarin saarissa, niukasti heti soistuneilla paikoilla. Koillisrannoilla huomattavan yleinen, joillakin kivikkokankaila kilpaili järrin kanssa, vähintään selvä kakkonen – usein naapurukset hälsivät yhdessä.” Linnustolaskennoissa 2004–2005 yht. 290 yks., joista 118 paria linjalaskennoissa (EAa, MAa).

Tundraurpiainen (*Carduelis hornemanni*)

1–10 paria

Harvalukuinen pesimälintu tunturikoivuuyöhykkeen eteläpuolella, missä tundraurpiaisia tavataan useimmiten kevättalvella lintujen ruokintapaikoilla (Väisänen ym. 1998, ILL 2000). Ensimmäisessä atlaksessa ei ole havaintoja Inarijärven alueelta, toisessa atlaksessa tundraurpiainen tavattiin vain yhdessä ruudussa (764:50 Inari kk–Juutuanvuono). Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 5 yksilöä: Akusaarella 3, Viimasaarella 1 ja Palkisaarella 1 (EAa, MAa).

Kirjosiipikäpylintu (*Loxia leucoptera*)

101–500 paria

Tavataan Inarin Lapissa muiden käpylintujen tapaan yleensä syys-lokakuussa vaellusparvien liikehtiessä paikasta toiseen (ILL 2000). Väisänen ym. (1998) mukaan pesimäkanta vaihtelee jyrkästi vuodesta toiseen kuusen siemensadon mukaan. Ensimmäisen atlaksen kirjoittamisvaiheessa lajia ei vielä tavattu Inarin Lapissa. Toisessa atlaksessa pesintä varmistettiin ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 766:53 Reposaret–Koutukinsaari, joissa ei ole kuusia lähimaillakaan (ILL 2000). Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 3 yks., joista 1 pari linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 38 yks., joista 16 paria linjalaskennassa (EAa, MAa).

Pikkukäpylintu (*Loxia curvirostra*)

101–500 paria

Inarin Lapissa melko yleinen pesimälintu, jonka kanta vaihtelee voimakkaasti (ILL 2000). Atlas 1974–1979: Inarijärven alueella mahdollinen pesintä kolmessa ruudussa. Atlas 1986–1989: mahdollinen pesintä kuudessa ruudussa. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 28 yks., joista 3 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 8 yks., joista 7 paria linjalaskennassa (EAa, MAa). Aiemmistä retkikunnista vain Hailalla (1983) on havaintoja 1977 viidessä ja 1979 kahdessatoista saarella (yhteensä 53 yksilöä).

Isokäpylintu (*Loxia pytyopsittacus*) VT

101–500 paria

Inarin Lapissa pikkukäpylinnan tapaan melko yleinen pesimälintu, jonka kanta vaihtelee voimakkaasti (ILL 2000). Laji on runsaslukuinen vain männyn siemenvuosina, joita pohjoisessa sattuu keskimäärin 10–15 vuoden välein. Useimpina vuosina se on kuitenkin pikkukäpylintua runsaslukuisempi (ILL 2000, I-U 2000–2006, linnustolaskenta 2004 ja 2005). Hailan (1983) tutkimusryhmä ei havainnut lajia. Linkola mainitsee lyhyesti ”Käpylintu, 17.6. Iso Jääsaari 1 (epävarma)”. Atlaksessa 1974–1979 mahdollinen pesintä 1 ruudussa. Atlas 1986–1989: varmistettu pesintä ruuduissa 764:51 Miesniemi–Iso Kapselkä ja 769:55 Suolisvuono, todennäköinen pesintä viidessä ruudussa sekä mahdollinen pesintä 2 ruudussa. Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 29 yks., joista 5 paria linjalaskennassa, ja 27.6.–1.7.2005 48 yks., joista 15 paria linjalaskennassa (EAa, MAa).

Taviokuurna (*Pinicola enucleator*) RT, VT

51–100 paria

Käpylintuja harvalukuisempi, suurimman osan pesimäajasta hiljainen. Taviokuurna saapuu pesimäalueille varhain, tavallisesti jo maaliskuun alkupuolella. Aktiivista laulukautta kestää yleensä vain toukokuulle. Lilja tapasi 10.7.1959 yhden laulavan taviokuurnan Pisterinniemenstä itään sijaitsevalla luodolla sekä 11.7. Naudshusaarella (Lilja 1962). Haila havaitsi taviokuurnia kesällä 1977 ja 1979 seitsemällä eri saarella. Linkola mainitsee kesällä 1983 lyhyesti: ”puuttui!”. Linnustolaskennoissa tavattiin 26.6.2004 2 yksilöä Kuvan kanavalla (EAa, MAa), ja 30.6.2005 2 paria linjalaskennassa Hoikka-Petäjäsaarella (MAa).

Atlas 1974–1979: pesintä ruudussa 764:52 Leviä Petäjäsaari–Iso Jääsaari, todennäköinen pesintä 2 ruudussa sekä mahdollinen pesintä 3 ruudussa. Atlas 1986–1989: pesintä ruuduissa 764:51 Miesniemi–Iso Kapselkä ja 766:53 Reposaalet–Koutukinsaari, todennäköinen pesintä 8 ruudussa sekä mahdollinen pesintä 6 ruudussa.

Punatulkku (*Pyrrhula pyrrhula*)

1–10 paria

Punatulkun osalta Inarijärven havainnot ovat varsin puutteellisia. Ainoat tutkituista lähteistä löytyneet havainnot: 15.6.2000 1 Vironiemi, asuinkentässä (Kari Mäntylä, OO, Leo Salo/Osmonen 2002) sekä 3 havaintoa Ivalojojkisuulta. Atlaksessa 1974–1979 ei ole havaintoja. Vuosina 1986–1989 havaittiin pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono. Laji on melko yleinen talviruokintapaikkojen vierailija.

Keltasirkku (*Emberiza citrinella*)

1–5 paria

Melko yleinen Ivalon ympäristössä, mutta harvainen Inarijärven alueella. Lilja havaitsi 2.7.1959 laulavan yksilön Inarin kirkonkylässä (Lilja 1962), missä laji on tavattu myöhemminkin melko säännöllisesti. Myös Linkola havaitsi yhden laulavan Veskonien satamassa 30.6.1983. Atlas 1974–1979: todennäköinen pesintä ruuduissa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 765:51 Piskijärvi–Ukonselkä. Atlas 1986–1989: varmistettu pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojojkisuus–Mahlatti ja 764:50 Inari kk–Juutuanvuono.

Pikkusirkku (*Emberiza pusilla*)

1–5 paria

Inarin Lapissa pikkusirkun kanta vaihtelee vuosittain. Kanta on vahvin Inarin eteläosissa, erityisesti Ivalon itäpuolisella alueella (ILL 2000). Lilja (1962), Haila (1983) ja Linkola eivät havainneet pikkusirkkua, eikä lajia tavattu linnustolaskennoissakaan kesällä 2004–2005. Ensimmäisessä atlaksessa ei ole havaintoja Inarijärven ruuduissa (Väisänen ym. 1998). Toisessa atlaksessa pesintä varmistettiin ruuduissa 763:52 Ivalojojkisuus–Mahlatti, 765:52 Viimassaari–Kasariselkä ja 766:52 Väylä–Viimassaari. Saarista on atlashavaintojen lisäksi tiedossa kaksi havaintoa: 2.8.1986 1 p Koutukinsaari ja 8.8.1986 1 p Keskimäinen Reposaalet (Janne Lampolahti, Yrjö Mäkinen/ILL 2000). Inarin kirkonkylässä

laulava yksilö on tavattu ainakin neljä kertaa (ILL 2000) ja Ivalojokisuulla kolme kertaa (Osmonen & Karhu 2002).

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*)

51–100 paria

Melko harvalukuinen. Pajusirkusta ovat tehneet havaintoja jokseenkin kaikki Inarijärven tutkijat vuosina 1959–2005. Suurin kerralla havaittu määrä: 22.6.–1.7.1979 9 Naarassaari (Haila 1983). Linnustolaskennoissa havaittiin 15.–28.6.2004 37 yks. ja 27.6.–1.7.2005 3 yks. (EAa, MAa).

4.3.2 Muutolla tavattavat lajit ja säännölliset vierailijat (19 lajia)

Lapasotka (*Aythya marila*) VU

Tavattu kevätmuutolla, ei kuitenkaan vuosittain. Suurimmat yhdellä paikalla tavatut määrät ovat olleet 3.6.1998 4 kn (HK/) ja 1.6.1998 4k3n Ivalojokisuu, Jokisuonselkä (OO/ILL 2000).

Laji pesii harvalukuisena Tunturi-Lapin erämaissa. Pohjoiset populaatiot on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi, sillä kannan kehitys on ollut jo pitkään vähenevä. Lapasotkan uhanalaisuus tuli yleiseen tietoon atlasten välisenä aikana. Taantuman pääsyyksi on epäilty öljytuhoja, joille laji on ulkomerellä suurparvina talvehtiessaan erityisen arka, ja metsästyistä talvehtimisalueilla.

Pilkkasiipi (*Melanitta fusca*) RT, VT

Tavataan muuttoaikoina harvakseltaan. 2000-luvulla suurin osa havainnoista Juutuanvuonosta, mistä kevään aikaisin: 9.5.2006 2k4n (MR/I-U 2006). Pilkkasiipiä tavataan Juutuanvuonossa myös myöhään syksyllä: esim. 30.10.2004 1 (MR/I-U 2004). Ivalojokisuulta on tiedossa vain kaksi havaintoa: 17.5.1989 1 kn (Osmonen & Karhu 2002) ja 17.5.2006 1 kn (JHo). Pesintää ei ole Inarijärvellä koskaan varmistettu. Vuosien 1986–1989 atlaksessa ruutuun 764:50 Inari kk–Juutuanvuono on merkitty todennäköinen pesintä, mutta pesintä Juutuanvuonossa on kuitenkin varsin epätodennäköistä. Vuosien 2004–2005 linnustolaskennoissa lajia ei tavattu, eikä sitä muutenkaan ole tavattu järvellä kesäkesällä.

Kaikki tiedossa olevat pesimäaikaiset havainnot: Martti Linkola havaitsi Pääsaarien tienoilla muutamia pilkkasiipiä postimoottoriveneeseen 6.8.1962. Pentti Linkola kertoo havaintovihos-

saan 27.7.1983: ”Onnelan vanhempi Sarre näytti samana päivänä verkosta saamansa uljaan koiraan, jota ei ollenkaan tuntenut!”

Merimetso (*Phalacrocorax carbo*)

Merimetsosta on julkaistu havaintoja jo 1800-luvulta Inarijärveltä (Nordling 1898). Joka kesänä tavattavaksi laji todettiin jo vuosina 1904–1914 (Itkonen/Iso-Iivari 2006). Karhun & Osmonen (2000) mukaan laji oli säännöllinen kesä- ja syysvieras Inarijärvellä vuosina 1985–1999. Tältä jaksolta kaikki iälleen ilmoitetut olivat nuoria. Kevätmuuton suurin ilmoitettu lukumäärä: 3.4.2002 60 m N Moossinaselkä (Sakari Peltonen/I-U 2002). Kesäkuun loppupuolella järvellä tavataan enää lähinnä yksittäisiä merimetsoja. Heinäkuulta on havaintoja vähän. Kesän 2004 linnustolaskennoissa tavattiin 12 yksilöä, joista kuusi oli aikuisia. Kesällä 2005 lajia ei kartoituksissa tavattu. Merimetso alkaa runsastua Inarijärvellä elokuussa. Syksyllä 2000 merimetsoja oleskeli Inarijärvellä ennätysmäisen paljon, kalastaja Jouni ”Haikonen” Aikion mukaan syyskuussa Laukkukarilla oli enimmillään yli 100 (ehkä jopa noin 200) lepäilijää (ILL 2000).

Talvihavaintoja tunnetaan vain kaksi: helmikuu 1989 1 p Virtaniemi, Paatsjoki ja 23.12.1993 3 p Nanguvuono.

Merikotka (*Haliaeetus albicilla*) D, VU

Tuomo Ollilan mukaan (henk.koht. tiedonanto) merikotkarekisterissä on 2 reviiriä Inarin Lapissa, jotka molemmat ovat olleet asuttuja viimeisen viiden vuoden aikana. Inarijärvellä merikotkaa tavataan avovesikaudella melko säännöllisesti, sekä vanhoja, nuoria että esiaikuisia lintuja. Pesintää ei kuitenkaan ole koskaan varmistettu (ILL 2000). Inarijärveltä lajin lähimmille pesimäpaikoille Norjan Paatsjokilaaksossa on matkaa vain 20–30 km. Jo Schaanning (1907) mainitsee lajin pesivän Inarissa (Iso-Iivari 2006, ILL 2000).

Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*) D, NT

Inarin Lapin alueella sinisuohaukka on harvainen pesimälintu (Väisänen ym. 1998, ILL 2000, Osmonen 2002). Vuosittain on havaittu kevätmuutolla muutama yksilö Ivalojokisuulla (Osmonen & Karhu 2002), jossa laji saattaa pesiäkin hyvinä myyrävuosina. Atlas 1986–1989: ruudussa 763:52 Ivalojokisuu–Mahlatti todennäköinen pesintä.

Maakotka (*Aquila chrysaetos*) D, VU

Tuomo Ollilan mukaan (henk.koht. tiedonanto) maakotkarekisterissä on Inarista 66 reviiriä, joista 54:llä on asuttu viimeisen viiden vuoden aikana. Inarijärvellä maakotkia nähdään harvoin ja silloinkin pääasiassa mannerrantojen tuntumassa.

Muuttohaukka (*Falco peregrinus*) D, EN

Harvinainen pesimälintu Inarin Lapissa. Tuomo Ollilan mukaan (henk.koht. tiedonanto) muuttohaukkarekisterissä on Inarista 12 reviiriä, joista 10:llä on asuttu viimeisen viiden vuoden aikana. Ivalojoen suistoalueella muuttohaukka on säännöllinen vierailija (Osmonen & Karhu 2002). Saarissa laji on tavattu kolmesti: kesäkuu 1988 1 Ukonkivi (ILL 2000), 4.8.1997 1 k Mahlatti (OO/ILL 2000) ja 5.7.2006 1 2kv n syömässä lapintiiraa Vasikkasaarella (OO ym/I-U 2006).

Suosirri (*Calidris alpina*) D

Melko harvinainen läpimuuttaja, tavataan säännöllisesti mm. Ivalojokisuulla ja Juutuanvuonossa. Tiedossa vain kaksi kesäaikaista havaintoa: 20.6.2004 1 ad Kuoppasaaret (EAa) ja 8.7.2004 1 Vasikkasaaret (PA, OO, PS). Kevätmuutolla suurin kerralla havaittu määrä: 26.5.1988 8 yks. Ivalojokisuus (Osmonen & Karhu 2002) ja syysmuutolla 24.9.2005 a60 Ukonsele (MR/I-U 2005). Aikaisin saapuja: 16.5.2001 1 Ivalojokisuus (OO, JHo/I-U 2001), sekä myöhäisin: 3.10.1984 Inari kk, kierteli klo 22.30 kylän valojen tuntumassa (MR/Aikio 1987a).

Punakuiri (*Limosa lapponica*) D, NT, RT

Tunturialueiden asukka, jota nähdään harvoin Inarijärvellä. Pentti Linkola kuuli Väylän Sainiemessä 21.6.1983 voimakasta ääntä, ”sitten lintu näkyi lentävän pois”. Martti Rikkosen mukaan Sainiemestä on kuulunut vuosittain soidinta vuodesta 1988 lähtien (ILL 2000). Yksinäinen punakuiri tavattiin atlaslaskennoissa 25.6.1986 Iso Jääsaaren ja Viimassaaren välisellä venematalla (AL, EM). Myös Lintusaarilta on yksi havainto: 20.6.1992 1 kn (JP, SP/ILL 2000). Linnustolaskennoissa 15.–28.6.2004 1 k Jäniskarinsaarilla, tn. ei pesivä (EAa, MAa). Ivalojokisuulla on havaittu kevätmuutolla vuosittain 1–2 yksilöä.

Punajalkaviklo (*Tringa totanus*)

Harvinainen. Vuosina 1986–1994 laji tavattiin lähes vuosittain, minkä jälkeen on tehty vain kaksi havaintoa. Useimmiten laji on havaittu kirkonkylän seutuvilla ja Ivalojokisuulla. Akulahdesta on yksi havainto: 28.5.1992 Akulahti (JA, AV-A/ILL 2000). Inarijärveltä on myös pesintään viittaava havainto: 21.7.1994 1 kiihkeästi varoiteleva Partakonsaarella (OO/ILL 2000). Ivalojokisuun laskennassa 4.6.2007 1 (AAa, EAa, MAa).

Merikihu (*Stercorarius parasiticus*)

Merikihusta on Inarijärveltä tehty yhteensä 11 havaintoa 38 yksilöstä. Näistä vain 2 on syksyiltä. Lisäksi atlaksessa 1974–1979 on havainnot ruudussa 766:53 Reposaaret–Koutukinsaari ja 1986–1989 ruudussa 765:52 Viimassaari–Kasariselkä.

ILL 2000 mainitsee seuraavat havainnot vuoteen 1999 mennessä: 28.6.86 1 vaalea ad Inarijärvi, Kasariselkä (MR), 25.9.88 1 ad Inarijärvi (JJ), 30.8.90 1 tumma ad Inarin opisto (Juutuanvuono) (MR), 26.6.91 1 Inarijärvi Korkeasaari (SP, JP), 16.6.92 1 Inarijärvi Sammakkoselkä (SP) ja 31.5.99 3 NE Juutuanvuono (MR).

2000-luvulta on tiedossa 5 havaintoa: 15.6.2000 a25 m NE Kallovuono (OO, Kari Mäntylä ja Leo Salo/Osmonen 2002), 27.6.2004 1 tumma Pahtasalmensaaret (EAa, MAa), 6.7.2004 2 tummaa Selkäsaaret (PA), 17.10.2005 1 juv Ukonsele (MR) ja 6.7.2006 1 ad tumma Vasikkaselkä (OO, ALe, TT).

Selkälökki (*Larus fuscus*) VU, VT

Selkälökki on Inarin Lapissa vuosittain tavattava satunnaislaji (ILL 2000). Uudemman atlaskirjan mukaan (Väisänen ym. 1998) ”koko Lapissa selkälökki on lähes harvinaisuus vaikka ilmeisestikin pesii mm. – – Inarijärvellä”. Lajin pesintää ei kuitenkaan ole varmistettu Inarijärvellä sitten Nordlingin (1898) aikojen, jolloin ilmoitettiin 3 pesälöytöä v. 1892–1893. Nordlingin havaintojen lisäksi Inarijärveltä on tiedossa yksi pesintään viittaava havainto: 5.7.1959 Ukonkivestä koilliseen olevalla pienellä saarella tavattiin hätäilevä pari, mutta pesää ei löytynyt (Lilja 1962).

Havainnot Inarijärveltä:

1892–1893: ”Pesii harvinaisena paljailla saarilla ja luodoilla”; kolme pesälöytöä (Nordling 1898).

1897: 22.6. 1 Kessivuono (Poppius & Granit 1898).

1959: 3.–17.7. 6 (2 hät. + 3 + 1) (Lilja 1962).
 Atlas 1974–1979: mahdollinen pesintä ruuduis-
 sa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 767:53
 Partakko–Puuniemi ja 767:55 Kuoskernie-
 mi–Iso-Söimi.
 Atlas 1986–1989: mahdollinen pesintä ruuduis-
 sa 763:52 Ivalojokisuu–Mahlatti, 764:50
 Inari kk–Juutuanvuono, 764:52 Leviä Pe-
 täjäsaari–Iso Jääsaari, 764:54 Satapetäjäsel-
 kä, 765:52 Viimassaari–Kasariselkä, 766:54
 Sammakkoniemi–Iso-Roiro ja 766:55 Kirak-
 kaniemi–Kuoskerniemi.
 1989: 1 Inari kk, Juutuanvuono (OO).
 1993: 25.5. 1 Ivalojokisuu (SP, JP/Osmonen &
 Karhu 2002).
 1997: 1.6. 1 ad *heuglini* Virtaniemi, Paatsjoen
 silta (OO, JHo/ILL 2000).
 1999: 31.5. 1 ad *heuglini* Inari kk (Jari Peltomäki,
 OK, Jukka Jantunen/ILL 2000).
 2004: 26.6. 1 ad *L. fuscus fuscus* Nanguvuono
 (Petteri Polojärvi). 7.7. 2 ad *L. f. heuglini*,
 itäiset Pahtasalmensaaret (PA, OO, PS).
 2005: 27.6. 1 ad *heuglini/graellsii*, kiertelevä Par-
 takonsaari (EAa).
 2007: 25.5. 2 ad *fuscus fuscus* Ivalojokisuu (MAa,
 OO).

Harmaalokki (*Larus argentatus*)

Inarin Lapissa hyvin harvinainen pesimälintu.
 Muuttavia ja kierteleviä yksilöitä nähdään kui-
 tenkin melko yleisesti etenkin Inarijärven alueella
 ja Tenojokivarressa (ILL 2000, Osmonen & Kar-
 hu 2002). Inarijärven ympäristössä kiertelevien
 harmaalokkien määrä on vähentynyt 1990-lu-
 vun lopulta alkaen. Pääsyyinä tähän on ilmeisesti
 kalastuksen väheneminen Inarijärvellä ja Inarin
 kalanviljelylaitoksen altaiden kattaminen.

Uusimmassa atlaskirjassa kerrotaan, että poh-
 joisimmat pesinnät on varmistettu Inarijärveltä
 (Väisänen ym. 1998). Atlas 1974–1979 varmis-
 tettu pesintä ruudussa 767:53 Partakko–Puunie-
 mi. Atlas 1986–1989 varmistettu pesintä ruu-
 duissa: 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja 764:51
 Miesniemi–Iso Kapaselkä. Atlasten jälkeen lajin
 pesintää ei ole todettu. Linnustolaskennoissa ta-
 vattiin 15.–28.6.2004 6 yks. ja 27.6.–1.7.2005 4
 yks., ei kuitenkaan pesiviä (EAa, MAa).

Varhaisin havainto: 4.4.2004 1 ad Ukonjärvi, Ki-
 rakkajokisuu (OO/I-U 2004). Myöhäisin havainto:
 6.11.2004 3 juv Juutuanvuono (MR/I-U 2004).

Kalatiira (*Sterna hirundo*) D, VT

Vasta vuosien 1974–1979 atlas paljasti kalatiiro-
 jen esiintyvän myös Inarin Lapin alueella ja toi-
 nen atlas 1986–1989 paljasti lajin myös pesivän
 alueella (ILL 2000) ruudussa 764:50 Inari kk–
 Juutuanvuono. Tämä atlaspesimähavainto ei ole
 kuitenkaan Inarijärveltä, vaan kirkonkylän poh-
 joispuolella olevalta luonnonravintolammikolta,
 jossa 14.7.86 havaittiin 2 ad + 2 juv lentopoikue
 (OO/ILL 2000). Linkola havaitsi Inarijärvellä
 pesän jo 17.6.1983 Korkia Maurassa. ”Emot
 elämöivät ja löytyneessä pesässä oli yksi muna”,
 hän kirjoittaa. Tämän lisäksi Inarijärveltä ei ole
 tiedossa muita varmistettuja pesintöitä. Inarin ka-
 lasataman saarella kalatiira pesi todennäköisesti
 v. 1994, jolloin paikalla oli kolme varoittavaa
 kalatiiraa ja suuri joukko lapintiiraja (OO). Sit-
 temmin pajupensaikko on vallannut saaren ja
 lapintiirayhdyskunta on kadonnut.

Kalatiiraja on tavattu monessa paikassa, mm.
 Inarin kalasatamassa, Juutuanvuonolla, Vesko-
 niemessä, Mahlatissa, Ivalojokisuulla ja Paatsjo-
 en luusuassa (ILL 2000). Linnustolaskennassa
 15.–28.6.2004 tavattiin 2 yks. Saunarissa (EAa,
 MAa). Ivalojokisuun laskennassa 4.6.2007 1
 (AAa, EAa, MAa). Kalatiirat eivät saavu kovin
 varhain, sillä aikaisin kevähavainto on 30.5.2001
 2 Juutuanvuonolta (JA/I-U 2001). Lajia ei ilmoit-
 teta nähdyn enää elokuun jälkeen.

Lapinkirvinen (*Anthus cervinus*)

Lapinkirvinen on arktisen tundran asukki. Sen
 säännöllinen levinneisyysalue ulottuu Ruijasta
 Kaldoaivin ja Paistunturin erämaa-alueen rehe-
 vimmille soille. Lajin runsaus vaihtelee oikuk-
 kaasti vuodesta toiseen – jyrkät kannan vaihtelut
 ja ajoittainen katoaminen entisiltä pesimäalueil-
 ta on lajille tyypillistä (Väisänen ym. 1998, ILL
 2000, Osmonen 2002). Lilja havaitsi lapinkir-
 vispariskunnan 7.7.1959 1 kn Väylävuonon
 luodolla (1962). Atlaksessa 1986–1989 pesin-
 tä varmistettiin ruudussa 767:55 Kuoskernie-
 mi–Iso Söimi. Pesimäpaikka ei todennäköisesti
 sijainnut saarella, vaan Vätsärin erämaa-alueen
 suolla. Myöhemmältä ajalta Inarijärveltä on tie-
 dossa vain yksi pesimäaikainen havainto: 13.6.94
 Väylä, Sainiemi (MR/ILL 2000). Lapinkirvistä
 ei tavattu linnustokartoituksissa 2004 ja 2005.
 Kevätmuutolla laji on harvinainen, syysmuutolla
 hieman yleisempi. Suurin määrä: 20.8.1986 10
 p Ivalojokisuu (OO/ILL 2000).

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) VU

Inarin Lapin alueella tavattiin 30 yksilöä vuosina 1985–1990, 37 vuosina 1991–1999 (ILL 2000) ja yhteensä 28 yksilöä vuosina 2000–2006 (I-U 2000–2006). Inarijärven alueelta on kahdeksantoista havaintoa, joista kaksitoista Inarin kirkonkylästä, muut Nellimistä, Nanguniemestä, Jolnivuonosta, Korkeasaaresta, Väylän Sainiementä ja Partakosta. Varhaisin havainto 14.4.1989 1 Inari kk (SP/ILL 2000), myöhäisin havainto 13.10.1990 1 Inari kk (OO/ILL 2000). Atlaksessa 1986–1989 on kirjattu todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä mahdollinen pesintä neljässä ruudussa.

Havainnot 2000-luvulta: 8.6.2000 1 Nellim (PPo), 6.5.2002 1 Inari kk (MR), 4.7.2005 1 Ä Inari kk (Maire Puikko) ja 8.7.2005 1 Ä Inari kk (JA).

Närhi (*Garrulus glandarius*)

Väisänen ym. (1998) mukaan ”ilmeisesti harva närhikanta on levinnyt kuusimetsävyöhykkeen pohjoisosiin asti”. Atlaksessa 1974–1979 Inarijärven alueelta ei ole havaintoja, 1986–1989 närhi ilmoitettiin (mahdollinen pesintä) vain ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono. Inarin Lapin alueella pieni pesimäkanta Ivalon ympäristön kuusikoissa 1980-luvulta alkaen (ILL 2000). Kanta runsastui 1990-luvulla, ilmeisesti syysvaellusten ja talviruokinnan ansiosta. Nykyään närhi on melko tavallinen vierailija ruokintapaikoilla, jopa paikoin Utsjoella asti. Saarista on tiedossa vain yksi havainto: 16.2.2001 1 Papinnukkumasaari Veikko Väänänen (I-U 2001).

Lapinsirkku (*Calcarius lapponicus*)

Melko yleinen muutolla (ks. Osmonen & Karhu 2002). Lapinsirkku on Tunturi-Lapin pesimälaji, jonka levinneisyys ei ulotu Inarijärvelle asti. Pesintää ei ole koskaan varmistettu ja pesimäaikaisia havaintojakin on ylipäättään vähän. Rauno Tenovuo tapasi 7.7.1959 ”ilmeisesti pesivän” naarasyksilön laajalla Akulahden nevalle (Tenovuo 1960). Sainiemenjängällä, joka on vastaavanlainen suoalue, ei lapinsirkkuja ole Martti Rikkosen mukaan (henk. koht. tiedonanto) tavattu. Atlaksessa on seuraavat pesintään viittaavat tiedot: 1974–1979 todennäköinen pesintä ruudussa 764:55 Nellim ja mahdollinen pesintä ruudussa 766:52 Väylä–Viimassaari, 1986–1989 mahdollinen pesintä ruudussa 766:52 Väylä–Viimassaari. Linnustolaskennoissa tavattiin 25.6.2004 1 yks. Palosaaresta (EAa, MAa).

Pulmunen (*Plectrophenax nivalis*)

Tavataan kevät- ja syysmuutolla. Inarijärven alueen havainnot ovat Nellimistä, Veskoniemestä ja kirkonkylältä (I-U 2000–2006). Suurin tavattu määrä: 23.10.2004 a40 Inari kk (OO/I-U 2004). Aikaisin havainto: 25.3.2002 1 Nellim (Raila Sarre/I-U 2002). Myöhäisin havainto: 20.11.2004 2 Inari kk (VL/I-U 2004).

4.3.3 Harvinaiset vierailijat ja satunnaislajit (83/84 lajia)

Pikkujoutsen (*Cygnus columbianus*) D

Ainoa Inarijärveltä tiedossa oleva havainto: noin 24.5.1993 3 Nanguvuono (Tuula ja Matti Laakso/ILL 2000).

Lyhytnokkahanhi (*Anser brachyrhynchus*)

20. ja 22.5.1988 1 Ivalojokisuu metsähänhiparvessa (HK/ILL 2000), 21.5. ja 28.5.1993 1 Väylä Muurahaisniemi (RKA, Heikki Holmström, MR/ILL 2000), 21.–22.5.1998 1 Väylä Sainiemi (MR/ILL 2000), 15.6.2004 a9 NE Saunari (EAa, MAa).

Tundrahanhi (*Anser albifrons*)

Kaikki Inarijärven alueen havainnot on tehty Väylän Sainiementä, joka on hanhien suosima levähdyspaikka kevätmuutolla (ILL 2000). 1–8 yksilöä viitenä keväänä 1988–1999. Kesä- tai syyshavaintoja ei ole tiedossa.

Kiljuhanhi (*Anser erythropus*) D, CR, RE

Kiljuhanhi on nykyisin hyvin harvinainen. Kaldoaivin erämaasta löydettiin 1980-luvun loppuvuosina muutama pesivä pari. Pesintää ei ole Suomessa todettu enää vuoden 1995 jälkeen (Väisänen ym. 1998, Karhu & Osmonen 2000, Osmonen 2002).

Kaikki tiedossa olevat havainnot Inarijärven alueelta ja lähiympäristöstä: 19.6.1897 1 Kirakkaniemi (Poppius & Granit 1898), 29.5.1978 1 Ivalojokisuu (ES/Osmonen & Karhu 2002), 15.5.1982 1 Ivalojokisuu (ES/ILL 2000), 15.5.1983 3 Ivalojokisuu (ES/Osmonen & Karhu 2002), 23.5.1988 2 Väylä, Sainiemi (MR/ILL 2000), 29.–30.5.1993 4 ad Väylä Sainiemi (HK, OK, Kari Markkanen, MR/ILL 2000) ja 13.6.1996 2kv Mielikköjänkä (OO, Yrjö Karjalainen, Kyösti Palojarvi/Osmonen & Karhu 2002).

Merihanhi (*Anser anser*)

14.5.2004 1 Ivalojokisuu (JHo, JNi/I-U 2004).

Tiibetinhani (*Anser indicus*)

27.5.1979 2 Ivalojokisuu (ES/Osmonen & Karhu 2002).

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*)

7.5.1988 1 Ukonjärvi, Kirakan sula (Pertti Veijola, OO, HK/ILL 2000). 23.5.1989 1 Partakko (AV-A/ILL 2000).

Valkoposkihanhi (*Branta leucopsis*) D

Inarijärven alueelta on kaksi tunnettua havaintoa: 31.5.1995 2 Väylä Sainiemi metsähanhiparvessa (OO/ILL 2000) ja 27.5.2006 4 Taulusaari (Jorma Portti).

Sepelhanhi (*Branta bernicla*)

Vain kaksi tiedossa olevaa havaintoa Inarijärven alueelta: 11.6.1993 1 2kv Inari kk Nikulanperä, rantaniityllä (Onni Nikula, HK/ILL 2000) ja noin 25.5.1999 1 Väylä, noin 5 päivän ajan (Onni Aikio, ilm. MR/ILL 2000).

Amerikanhaapana (*Anas americana*)

23.5.2002 1 k Ivalojokisuu (PK, OO, JHO/Luoto ym. 2003).

Harmaasorsa (*Anas strepera*)

Kaikki havainnot Ivalojokisuulta: 17.5.1989 1 kn (OO/ILL 2000), paikalla vielä 18.5.1989 1 (HK, ES/ILL 2000), 19.5.2001 1 k (HK, JHo, OO, Riitta Osmonen/I-U 2001) ja 25.5.2005 1 k (OO/I-U 2005).

Punasotka (*Aythya ferina*)

Laji tavattiin Inarissa ensimmäisen kerran vuonna 1989, jolloin punasotkia havaittiin Inarijärven lisäksi myös Akujärvellä ja Kaamasessa (ILL 2000). Punasotka on edelleen harvinainen Inarin Lapissa. Kaikki tiedossa olevat havainnot Inarijärven alueelta: 10.5.1989 2 k Ivalojokisuu (HK/ILL 2000), 23.5.1992 1 k Ivalojokisuu Juurakkovuopaja (SP, JP/ILL 2000), 5.6.1999 2 Nanguvuono Peuravuonon NW-pohjukka (PK/ILL 2000) ja 24.5.2001 1 k Ivalojokisuu (OO, JHo/Osmonen & Karhu 2002).

Haahka (*Somateria mollissima*) VT

1891 1 Partakko (Nordling 1898). 28.9.2007 1 n ad kellumassa Inarijärvi, Ukonselkä (MR)

Kyhmyhaahka (*Somateria spectabilis*)

Inarin Lapista on vain 4 havaintoa, joista yksi Inarijärveltä noin v. 1890 (Nordling 1898).

Viiriäinen (*Coturnix coturnix*)

Viiriäinen on todella harvinainen koko Lapissa. Yksi havainnoista on tehty Inarijärvellä: 27.10.1988 1 k Katsomasaari, Ihalaisen kalastustukikohta. Lintu löytyi nälkiintyneenä hangelta ja kuoli seuraavana päivänä. Siististä puvusta päätellen kyseessä ei ollut tarhakarkulainen (Pertti Linna, ilm. HK, ES/ILL 2000).

Amerikanjääkuikka (*Gavia immer*)

Amerikanjääkuikka on erittäin harvinainen Lapissa. Inarijärveltä on kaksi varmistettua havaintoa: 5.8.1986 1 ad Inarijärvi, Siskelivuono (Pertti Veijola/ Hario ym. 1987) sekä 11.7.2000 2 +2kv jp Paatsvuono (PPo/Luoto ym. 2001). Lisäksi Inarijärveltä on yksi varmistamatta jäänyt tieto pariskunnasta kesältä 1987 (ILL 2000).

Jääkuikka (*Gavia adamsii*)

Jääkuikka on harvinainen Lapissa. Laji on kuitenkin tavattu Inarijärvellä muutamia kertoja: 11.10.1979 1 kuolleena verkosta Inarijärvi Kasariselkä (J. Kyrö, R. Peltonen/Mikkola 1980) ja 20.10.1986 1 +2kv jp kuoli kalaverkkoon Inarijärvi Kasariselkä (Matti Ruotsalainen/ILL 2000). Lisäksi on neljä varmistamatonta tietoa vuosilta 1985–1989, mm. lokakuu 1985 1 vapautettu elävänä kalaverkosta, syyskuu 1988 1 juv Väylä ja kesä-heinäkuu 1989 1 Väylävuono (ILL 2000). Jääkuikasta on myös yksi uudempi havainto: 4.11.2004 1 juv SW Pielpavuononsuu (MR/Rissanen ym. 2006).

Pikku-uikku (*Tachybaptus ruficollis*)

Tavattu Inarin Lapissa neljä kertaa vuosina 1986–1990. Lapissa tehdyt havainnot painottuvat yleensä loka-joulukuulle (ILL 2000). Inarijärven alueelta on yksi havainto: 4.11.1989 1 Inarin kirkonkylä kalasatama (OP, JP, SP/ILL 2000).

Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*)

Pikku-uikun tavoin suhteellisen uusi laji Inarin Lapissa. Vain kolme havaintoa, jotka kaikki ovat Inarijärven seudulta: 24.–26.5.1988 1 Ivalojoensuu (OO, JA, Osmo Kivivuori, HK/ILL 2000), 23.–26.5.1992 1 Ivalojoensuu (SP, JP, OO/ILL 2000) ja 11.6.2005 1 Juutuanvuono (MR/I-U 2005).

Härkälintu (*Podiceps grisegena*)

Inarin Lapista muutama havainto, joista seuraavat Inarijärveltä: 31.5.1985 2, sekä 3 todennäköistä Juutuanvuono (JA), vielä 7.6.1985 2 (EA, JA/Aikio 1987b), 11.10.2002 1 juv Juutuanvuono, ensimmäinen syyshavainto Inarin Lapista (MR/I-U 2002) sekä 6.9.2003 1 Partakko (Pertti Sotaniemi/I-U 2003).

Mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*) D

Vain yksi havainto tiedossa Inarijärveltä: 26.6.2002 1 Ivalojoensuu (PPo/I-U 2002).

Ukonjärvellä laji on tavattu kaksi kertaa Kirakan voimalaitoksen sulassa.

Silkkihaikara (*Egretta garzetta*)

Lapin ensimmäinen havainto Ivalojoensuulta 1.6.1998 (OO, Jorma Peltonen/Lindroos & Luoto 1999).

Harmaahaikara (*Ardea cinerea*)

Inarijärven alueelta on 6 havaintoa: kesäkuu 1986 1 Väylävuono, puussa (Pentti Portti/ILL 2000), 24.5.1993 1 Inari kk (MR, ym/ILL 2000), kesäkuun loppupuoli 1993 1 Ivalojoensuu (saksalainen lintuharrastaja, ilm. MR/ILL 2000), 22.–23.5.1994 1 2kv Ivalojoensuu (SP, JP ym/ILL 2000), 17.8.2002 1 Partakko (Pekka Harve) ja 15.5.2006 1 p Ivalojoensuu (Jorma Peltonen).

Haarahaukka (*Milvus migrans*) D, EN

Tavattu Inarissa hieman yli kymmenen kertaa. Inarijärven alueelta yksi havainto: elokuun loppu noin 1985 1 Inari kk (Pekka Wäre/ILL 2000). Lisäksi laji on tavattu 1.6.1997 1 Ukonjärvellä (PPo/ILL 2000).

Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*) D, NT

Ensimmäinen Inarin Lapin havainto tehtiin Ivalojoensuussa 24.5.1990 1 n (HK/ILL 2000). Tähän mennessä ruskosuohaukka on havaittu Inarin kunnan alueella kahdeksan kertaa. Näistä havainnoista viisi on tehty Ivalojoensuulta (ILL 2000, Osmonen & Karhu 2002, I-U 2000–2006).

Hiirihaukka (*Buteo buteo*)

Harvinainen. Tavattu Inarijärven alueella vain kolme kertaa: 22.5.1982 1 Ivalojoensuu (Jokimäki & Punnonen 1985), 31.7.1989 1 Lintusaaret (SP, JP/ILL 2000) ja 29.5.1993 1 Väylä, Akulahti, luonnonravintolammikko (HK, OK, MR/ILL 2000).

Nuolihaukka (*Falco subbuteo*)

Hyvin harvinainen vierailija Inarin Lapissa. Lajista on ilmoitettu Inarijärveltä yksi havainto: 25.6.2004 1 Palosaari (EAa, MAa).

Tunturihaukka (*Falco rusticolus*) D, EN

Hyvin harvinainen. Järven alueelta on ilmoitettu vain yksi havainto: 20.3.1994 1 Inari kk (JP/ILL 2000).

Liejukana (*Gallinula chloropus*) VU

Esko Sirjola on tavannut liejukanan Nellimissä 14.11.1981 (Jokimäki & Punnonen 1985).

Meriharakka (*Haematopus ostralegus*)

Lajia tavataan lähinnä toukokuussa kevätmuuton aikaan, vuosittain 0–3 havaintoa. Inarijärveltä tunnetaan kaksi syyshavaintoa: 10.10.1990 1 Ukonselkä (MR/ILL 2000) ja 23.9.2004 2 kiertelävää Juutuanvuono (MR/I-U 2004). Mikään tiedossa oleva havainto ei viittaa pesintään, vaan kyseessä ovat todennäköisesti levähtämään pysähtyneet Jäämeren linnut (ILL 2000).

Pikkutylli (*Charadrius dubius*)

Hyvin harvinainen Inarin Lapissa. Tiedossa on kolme havaintoa, joista kaksi Inarijärven seudulta: 10.6.1988 1 Inari kk (SP, JP/ILL 2000) ja atlashavainto 1986–1989 mahdollisesta pesinnästä ruudussa 763:52 Ivalojoensuu–Mahlatti.

Tundrakurmitsa (*Pluvialis squatarola*)

Hyvin harvinainen, tavattu Inarissa muutolla muutamia kertoja. Inarijärven havainnot: 6.10.1990 1 Ivalojokisuus (OO/ILL 2000) ja 8.6.1997 1 jp Väylä, Sainiemi (MR/ILL 2000).

Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*) RT

Inarijärveltä on tiedossa vähän havaintoja: Rauno Tenovuo tapasi 7.7.1959 yhden parin Akulahden Sainiemen jängällä (Tenovuo 1960). Hän mainitsee, että Rovaniemen pohjoispuolella on tätä ennen ollut tiedossa vain yksi pesimispaikka (Merikallio 1958). Keväällä, 1970-luvun lopulla muutamana vuotena ja 1980-luvun alussa parina vuotena 4–6 yksilöä Kauhalahdessa (Valtonen/Osmonen 2002). 13.4.2006 1 m Veskonieni (Mikko Kantola). Lisäksi Ivalojokisuulla on tavattu kevätmuutolla muutamia yksilöitä.

Karhun & Osmosen (2000) mukaan töyhtöhyppä pesii useissa paikoissa Inarissa, mm. lähellä Inarijärveä Mellanaavalla ja Mielikköjängällä. Pesimäkannat ovat näiltä paikoilta, Mellanaapaa lukuun ottamatta, kadonneet 2000-luvulle tullessa.

Isosirri (*Calidris canutus*)

Isosirri on tavattu Inarin Lapissa muuton aikaan viisi kertaa, joista kerran Inarijärvellä: 19.–20.5.1991 3 jp Inari kirkonkylä, opiston ranta (JJ ym./ILL 2000).

Pikkusirri (*Calidris minuta*)

Inarijärven laitamilta kaksi havaintoa: 1.6.1989 4 Inarin kirkonkylä (SP, HK, OO/ILL 2000) ja 23.9.2004 1 Väylä (K. Poikola/I-U 2004).

Merisirri (*Calidris maritima*) VU

Hyvin harvinainen, vain muutamia havaintoja, joita kaikkia ei ole varmistettu. Inarijärven havainnot, joista yksi varma: 25.9.1985 2 tp Suolisvuono (MR/ILL 2000). Lisäksi kaksi todennäköistä: 1980-luvulla syksyllä pieni parvi Inarijärven selällä (Ari Kauttu/ILL 2000) ja 6.12.1997 1 Partakko, merisirrin näköinen kahlaaja lennossa jääpeitteisellä järvellä (Auvo Valtonen/ILL 2000). 4.11.2004 1 NE Pielpavuononsuu (MR),

Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)

Vuosittain havaintoja Inarin Lapista. Lehtokurppa saattaa pesiä eräissä paikoissa, esimerkiksi Inarin kirkonkylässä (ILL 2000). Kirkonkylästä

onkin viisi havaintoa, joista vanhin: 30.4.1982 1 Inari kk (Erkki Haukioja ym./ILL 2000). Saarista tiedossa yksi havainto: 30.6.2005 1 linjalaskenta Hoikka Petäjäsaari (MAA). Viimeisin havainto: lokakuun alku 2004 1 Juutuanvuono, Sarviniemi (Helena Helasvirta/I-U 2004).

Rantakurvi (*Xenus cinereus*) D, CR

Inarin Lapista vain kaksi havaintoa, molemmat Inarin kirkonkylästä: 7.6.1989 1 (JP, SP/ILL 2000) ja 22.6.2002 1 hotellin rannassa klo 18.30, lähti S, korkealla, kadoten näkyvistä (Dick Forsman/I-U 2002).

Leveäpyrstökihi (*Stercorarius pomarinus*)

Havaintoja yhteensä 24 yksilöstä, yksi keväältä, yksi kesältä ja loput syysmuutolta.

ILL 2000 mainitsee seuraavat havainnot vuoteen 1999 mennessä: Lokakuu 1985 1 ad kuolleena kalanpyydyksestä Inarijärvi, (Aimo Arttijeff, HK), linnusta on valokuva, 3.11.85 1 ad Inarijärvi Paloniemi (HK, MR), 8.9.91 a6 m (iälleen määritetyistä 3 ad, 2 1kv) Inarijärvi Sarmivuono (HK, ES, OK), 24.9.91 a10 NE Inarijärvi Vasikkaselkä (HK) ja 21.10.91 1 1kv Inarijärvi, otettu kiinni (Jouko Nikulainen).

2000-luvulta tiedossa olevat havainnot: 20.7.2002 1 ad vaalea SW, Kasariselkä (ER, Harri Miettinen/I-U 2002), 24.8.2003 1 ad p vaalea Kessivuono (Viljo Sarre, Ahti Hänninen, Arvi Kustula/I-U 2003) ja 3.11.2007 3 Inarijärvi, Sarviniemi (MR).

Tunturikihi (*Stercorarius longicaudus*)

Tunturi-Lapin pesimälintua tavataan hyvin harvoin Inarijärvellä edes muuttoaikana. Lilja (1962) havaitsi kaksi tunturikihua 9.7.1959 Paaluniemen kaakkoispuolella. Linkola havaitsi Kettuniemen kärjessä 22.6.1983 4+1 yksilöä kahden tunnin välein ”Siimahännät näkyivät hyvin”, hän kirjoittaa. 16.5.1999 1 Inari kk (Pekka Wäre/ILL 2000). Linnustolaskennoissa tavattiin 27.6.2004 1 Reikäkivisalmessa (EAa, MAA). Ilkka Vatanen havaitsi 18.6.2005 tunturikihiin Pisteriniemen ja Naittuniemen välillä.

Isokihu (*Catharacta skua*)

19.6.2006 1 SW Vasikkaselkä (Jörgen Palmgren, Visa Rauste). Havainto on hyväksytty rariteettkomiteassa (Lindholm ym. 2007).

Pikkukajava (*Rissa tridactyla*)

Inarijärveltä on yksi hyvin vanha havainto: 27.3.1894 myrsky ajoi järvelle 50–60 kajavaa (Välikangas 1930, Iso-Iivari 2006).

Mustatiira (*Chlidonias niger*) D, VU

14.5.2003 1 ad Juutuanjokisuu, klo 20.20, poistui NE-suuntaan (MR/I-U 2003).

Musta/valkosiipitiira**(*Chlidonias niger/leucopterus*)**

Ivalojokisuuissa 18.6.1992 havaitsijan kuvauksen mukaan ”musta tiira, jolla valkeat siivet” (Jorma Peltonen/ILL 2000).

Etelänkiisla (*Uria aalge*)

Ankarien sääolosuhteiden harhauttamia yksilöitä on havaittu muutamia kertoja Inarin Lapissa. Inarijärveltä seuraavat havainnot: 4.1.1979 1 Partakon Karsikkoniemi, löytyi kuolleen jältä, päätyi Korkeasaaren eläintarhaan (J. Kyrö, P. Keskitalo, O. Saniola/Anonyymi 1979 ja Jokimäki & Punnonen 1985/ILL 2000). 19.1.1979 1 kuolleen jällä Peskanlahti (ILL2000). 12.12.1986 1 jällä, nousi lentoon, Siskelivuonon suu (SP/ILL 2000).

Ruokki (*Alca torda*) VT

Havaittu Inarin Lapissa kaksi kertaa. Jälkimmäinen havainto on kirkonkylästä. Ankaran kylmäpurkauksen mukana 5.1.1987 1 Inarin kirkonkylä, löytyi tieltä (Arrela/ILL 2000).

Riskilä (*Cepphus grylle*) NT, VT

22.10.1988 1 ad vp Inarijärvi, sukelteli Ukonselällä, lähellä Pääpystikkää (MR/ILL 2000).

Pikkuruokki (*Alle alle*)

Pikkuruokkeja havaitaan Inarijärvellä harvakseltaan syysmuuton aikana ja niitä ajautuu joinain talvina Jäämereltä Lappiin ilmeisesti ankarien sääolosuhteiden vuoksi. Useimmiten ne päätyvät kalaverkkoihin. Kuusi havaintoa: 19.10.1985 1 Satapetäjäselkä, vapautettu elävänä (Ari Kauttu, ilm. Hario ym. 1987/ILL 2000), 4.11.1987 1 Kasariselkä kuolleen kalaverkossa (Veikko Alakahrakuusi/ILL 2000), 23.10.2001 Ukonselkä 1 kuolleen pintaverkossa (Jouko Lepistö/I-U 2001), 16.10.2005 1 Kasarinselkä (Jouni ”Häikönen” Aikio 2005) sekä 6.11.2005 1 Ukonselkä kuolleen kalaverkossa (MR/I-U 2005).

25.10.2007 Inarijärvi, Korkia-Maura, 1 (Pertti Turunen ja Urpo Karppinen).

Lunni (*Fratercula arctica*)

20.2.2005 Inarijärvi Hirvinuora +2kv (Eino Nikula/Lindholm ym. 2006).

Kesykyyhky (*Columba livia*)

Kesykyyhkystä eli tuttavallisemmin pulusta on atlasaineistossa 1986–1989 Inarin kirkonkylältä maininta ”todennäköisesti pesintä”. Lisäksi kirkonkylältä havainto: 22.10.1991 1 (JA/ILL 2000).

Sepelkyyhky (*Columba palumbus*)

Harvinainen pesimälintu Inarin Lapissa. Sepelkyyhky puuttui vielä vuosien 1974–1979 atlasesta (Hyytiä ym. 1983, Väisänen ym. 1998). Nykyisin pieni pesimäkanta elää Ivalon ympäristön kuusikoissa. Inarijärven alueella sepelkyyhky on tavattu vain Ivalojokisuistossa (ILL 2000, Osmo- nen & Karhu 2002), Inarin kirkonkylässä (ILL 2000) ja Nanguniemessä (I-U 2003). Ivalojokisuu 4.6.2007 2Ä (AAa, EAa, MAa).

Turkinkyhky (*Streptopelia decaocto*) VU

Tavataan vuosittain Inarin Lapissa. Yksi havaittu yksilö Nanguniemessä, Inarin kirkonkylässä, Ivalojokisuulla sekä Nellimissä (ILL 2000).

Turturikyhky (*Streptopelia turtur*) VU

19.6.1972 ja noin 26.6.1972 1 Inari kk (Iso-Iivari 1979).

Tunturipöllö (*Bubo scandiacus*) D, EN

Lajia tavataan satunnaisesti Inarijärven saarilla; vuosilta 1985–1997 on lähes kymmenen havaintoa (ILL 2000). Martti Lintula tapasi yhden yksilön 31.5.2006 Hietajokisuulla (I-U 2006).

Viirupöllö (*Strix uralensis*) D

Inarin Lapissa hyvin harvinainen. Inarijärveltä on kolme havaintoa, kaksi Sarminiemestä: 24.8.1991 1 Ä Kurittivuono (MR/ILL 2000) ja 11.4.1998 1 Ä Laitavaara, noin viikon ajan (Matti Laakso/ILL 2000). Lisäksi 14.–15.4.2006 1 Ä Nanguniemi (OO/I-U 2006).

Harjalintu (*Upupa epops*)

Vanhin Inarijärven alueelta tiedossa oleva havainto: 25.5.1984 1 Inari kk (Pertti Soikkonen/ILL 2000). Laji on tavattu kirkonkylässä kahtena muunakin vuotena, sekä kerran Veskoniemessä ja Kirakkavuonossa (Osmonen 2002). Saarissa harjalintu on tavattu kerran: syyskuu 2001 1 Raesaaret (Terho Kinisjärvi/I-U 2001).

Harmaapäätikka (*Picus canus*) D, NT

Vuoden 1999 ennätysmäisen vaelluksen aikana harmaapäätikasta tehtiin Inarin Lapissa useita havaintoja (ILL 2000). Tätä ennen laji oli ollut suurharvinaisuus pohjoisimmassa Lapissa. 2000-luvulla Inarissa on vuosittain tavattu useita yksilöitä (I-U 2000–2006). Inarijärven alueelta on kuusi havaintoa, joista ensimmäinen: 9.2.2001 1 Sarviniemi (Helena Helasvirta). Inarin kirkonkylästä havainnot 17.10.2003 1 ä (JA), 24.10.2003 1 n Nikulanperä (Leo Jutila) ja 3.4.2006 1 k (Veli Veskonieni). Nanguniemestä kaksi havaintoa Veskonientien varrelta: 24.10.2004 1 k ja 1.12.2005 1 (Minna Vainio).

Tunturikiuru (*Eremophila alpestris*) CR, RE

14.5.2006 1 Inari kk ala-aste (JA/I-U 2006).

Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)

Inarin Lapin alueella tavataan säännöllisesti (1–2 laulavaa) vain Lemmenjoen Kultasataman lehdossa, jossa laji ehkä on pesinytkin, ja Utsjoen Kevojoella (Väisänen ym. 1998, ILL 2000). Inarijärven alueelta on kolme havaintoa: atlatksessa 1986–1989 ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono mahdollinen pesintä, kesä 1988 1 Pääsaari (Jouko Nikulainen, ilm. MR/ILL 2000) ja kesä 1988 1 kirkonkylä (Pekka Wäre/ILL 2000).

Rautiainen (*Prunella modularis*)

Inarin Lapin alueella rautiaista tavataan pääasiassa kuusivaltaisissa metsissä, joissa se useimpina vuosina on harvalukuinen. Lajille on tyypillistä suuri vuosittainen kannanvaihtelu. Runsas riippuu muuttoajan, huhtikuun lopun ja toukokuun alun, sääoloista (ILL 2000). Inarijärven alueelta on tiedossa vain muutama havainto: 23.4. 1Ä ja 22.5.1988 1 Ä Inari kk (OO), Atlas 1986–1989 todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono ja mahdollinen pesintä ruudussa 767:53 Partakko–Puuniemi, 17.9.2002 1 ä Inari kk (JA/I-U 2002).

Punarinna (*Erithacus rubecula*)

Punarinna suosii kuusimetsiä, mutta viihtyy rautiaista useammin myös mäntymetsissä (Väisänen ym. 1998, ILL 2000). Suuret vuotuiset kannanvaihtelut ovat tyypillisiä myös punarinnalle. Inarijärven alueelta on kirjattu seuraavat havainnot: 23.4.1989 2 Ä Inari kk (OO), 8.11.2002 1 Nellim (Sirkka Karjalainen/I-U 2002). Atlas 1986–1989 todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono sekä mahdollinen pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojoensuu–Mahlatti ja 764:54 Satapetäjäselkä.

Sepelrastas (*Turdus torquatus*) NT

Tavattu kevätmuutolla neljä kertaa, havainnot ovat yhtä lukuun ottamatta kaikki Inarin kirkonkylältä (ILL 2000): 29.4.1989 1 k Inarin kirkonkylä (/HK), 27.4.1993 1 Inarin kirkonkylä, hotelli (Olavi Veskonieni), 6.–7.5.1993 2 Inarin kirkonkylä, kalanviljelylaitos (JA, AV-A) ja 29.4.2005 1 k Papinnukkumasaari (Pirkko ja Veikko Väänänen/I-U 2005).

Mustarastas (*Turdus merula*)

Inarin Lapin alueella tavataan vuosittain useita yksilöitä pääasiassa kevät- ja syysmuuton aikaan (ILL 2000, I-U 2000–2006). Lajin pohjoisin varmistettu pesintä Suomessa on Rovaniemeltä (Väisänen ym. 1998). Inarijärven alueella laji on tavattu Inarin kirkonkylässä (8 kertaa), Nellimissä (5), Nanguniemessä (4), Partakossa, (1), Väylässä (1), Siskelivuonossa (1), Hiiriniemessä (1) ja Suolisvuonossa (1).

Varhaisin havainto: 30.3.–1.4.2002 1 k Hiiriniemi (Leevi Sihvo/Osmonen 2002). Mustarastas on onnistunut kerran talvehtimaan alueella: 29.1.–11.4.1997 1 ad k Inari kk (Martti Kosonen ym./ILL 2000). Myöhäisin havainto: 7.11.1991 1 n-puk Inari kk (AV-A/ILL 2000).

Mustapääkerttu (*Sylvia atricapilla*)

Harvainen. Mustapääkertun pesimäalue ulottuu etelästä Pohjanlahden rannikkoa seuraten Oulun seudulle asti (Väisänen ym. 1998). Lajia tavataan Inarin Lapissa yleensä vain syksyisin. Havainnot painottuvat voimakkaasti lokakuulle ja marraskuun alkuun. Vuosina 1985–1999 mustapääkertusta on tehty syyshavaintoja yht. 36 yksilöstä Inarissa (ILL 2000). Vuosina 2000–2006 yht. 46 havaintoa, kaikki syksyltä (I-U 2000–2006). Inarijärven alueella mustapääkerttu on havaittu

kuusi kertaa: 10.11.1977 1 k Nellimissä (Raila Sarre/Iso-Iivari 1979), 29.10.1989 1 n-puk Nangunemi Pahtaniemi (HK), 8.10.1991 1 n-puk Nellim (Raila Sarre), 24.10.1991 1 k Inari kk (AV-A), 7.12.2000 1 n Inari kk Aune Mustan talo (MR/I-U 2000) ja 30.11.2005 1 n-puk Inari kk (Martti Kosonen/I-U2005).

Lehtokerttu (*Sylvia borin*)

Hyvin harvinainen. Inarijärven alueelta tiedossa vain yksi havainto: noin 6.–7.6.1992 1 Inari kk (ilm. HK/ILL 2000).

Hernekerttu (*Sylvia curruca*)

Hyvin harvinainen. Atlas 1974–1979: todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono.

Lapinuunilintu (*Phylloscopus borealis*)

Tavataan Inarin Lapissa vuosittain harvakseltaan, yleensä kesäkuun puolivälistä heinäkuun alkupuolelle. Inarijärven alueelta kuusi havaintoa, joista kolme kirkonkylästä, yksi Ivalojojkisuusta ja kaksi saarilta: 6.8.1984 1 Selkäsaaret (Seppo Vuolanto/ILL 2000), 31.5.1997 1 Ä Inari kk (PPo/ILL 2000), 23.6.1998 alkaen 1 Ä Inari kk (/HK/ILL 2000), 14.6.2003 1 Ivalojojkisuus (JNi, Aila Niemelä/I-U 2003), 5.7.2005 2 Ä Inari kk keskusta (JA/I-U 2005) ja 19.6.2006 1 Ä Kärppäsaari (Visa Rauste, Jörgen Palmgren/I-U 2006).

Sirittäjä (*Phylloscopus sibilatrix*)

Hyvin harvinainen. Atlas 1986–1989: mahdollinen pesintä ruuduissa 763:52 Ivalojojkisuus–Mahlatti ja 765:52 Viimassaari–Kasariselkä.

Hippiäinen (*Regulus regulus*)

Hippiäinen pesii harvalukuisena Lapin kuusimet sävyöhykkeen pohjoisosia myöten (Väisänen ym. 1998). Enemmän tai vähemmän säännöllinen pesimä- tai kevätesiintymisalue ulottuu Inarin kunnan eteläosiin, joinakin vuosina Ivalon ja Sarmitunturin erämaan kuusikoihin asti (ILL 2000).

Inarijärven alueelta vain neljä havaintoa: 15.4.1989 1 Inari kk (MR/ILL 2000), Atlas 1986–1989: todennäköinen pesintä ruudussa 764:50 Inari kk–Juutuanvuono, 6.5.2003 1 Ä Inari kk (JA/I-U 2003) ja 22.9.2005 2 Sarmiemi (MR/I-U 2005).

Pyrstötiainen (*Aegithalos caudatus*)

Harvinainen. Pyrstötiaisia tavataan lähinnä syysvaelluksella. Laji on pesinyt muutamia kertoja Inarin Lapissa (ILL 2000). Inarijärven alueelta on kahdeksan havaintoa, joista viisi kirkonkylästä. Muut havainnot ovat Nanguniemestä, Väylän Kotalahdesta sekä ainoana saaristohavaintona: 10.10.1992 a5 Kaamassaari (Timo Karjalainen/ILL 2000). Alueen ainoa keväthavainto: 26.2.2003 2 Inari kk (RKA/I-U 2003). Suurin kerralla tavattu määrä: 24.10.1993 a15 Inari kk (MR/ILL 2000).

Töyhtötiainen (*Parus cristatus*)

Hyvin harvinainen. Pesimäalue ulottuu etelästä Pellon–Rovaniemen tienoille (Väisänen ym. 1998). Inarijärven alueelta yksi havainto: 15.1.2006 1 Sarminiemi, pysyi paikalla useampia päiviä (Annikki Sirjola/I-U 2006).

Kuusitiainen (*Parus ater*)

Inarin Lapin alueella lähes jokavuotinen vierailija (ILL 2000). Useimpina vuosina on havaittu 1–2 yksilöä, enimmillään 8 yksilöä hyvänä vaellusvuotena v. 1990. Atlasaineistossa pohjoisimmat pesinnät on varmistettu Kemin–Tornion seudulla ja Kuusamossa (Väisänen ym. 1998). Inarijärven alueelta tunnetaan kaksi havaintoa, molemmat Inarin kirkonkylästä: joulukuu 1977 1 (Lauri Arrela/Iso-Iivari 1979) ja 4.11.2001 (alkaen) 1 (Timo Moilanen/I-U 2001).

Pähkinänakkeli (*Sitta europaea*)

Hyvin harvinainen. Pähkinänakkeleita on tavattu suurten vaellusten yhteydessä. Inarin Lapissa näitä vaellusvuosia olivat 1987 ja 1995, jolloin maassamme oli kaikkien aikojen tunnetuin vaellus (Väisänen ym. 1998). Inarijärven alueen ainoat tiedossa olevat havainnot: lokakuu ennen 24.10.1987 1 Inari kk, ollut jo pitkään (ilm. HK/ILL 2000) ja 23.10.1995 1 Nellim (Raila Sarre/ILL 2000).

Pikkulepinkäinen (*Lanius collurio*) D, NT

Hyvin harvinainen. Tavattu Inarin Lapissa kahdeksan kertaa. Inarijärven alueelta yksi havainto: 19.9.2004 1 Inari kk (Tapio Tammisto, ilm. MR/I-U 2004).

Pähkinähakki (*Nucifraga caryocatactes*)

Harvinainen vaelluslintu. Inarijärven alueelta suurelta vaellusvuodelta kaksi havaintoa: noin 10.8.1995 2 Kallovuono (Jouko Nikulainen/) ja noin 11.8.1995 1 Pääsaari (Jouko Nikulainen/ILL 2000).

Naakka (*Corvus monedula*)

Harvinainen. Tavataan useimmiten keväällä ja syksyllä, harvoin kesällä. Kirkonkylältä on neljä havaintoa vuosilta 1989–1998 (ILL 2000) ja 22.5.2006 1 (Leo Jutila/I-U 2006). Lisäksi yksi havainto Partakosta: 24.9.1990 1 (OO/ILL 2000).

Mustavaris (*Corvus frugilegus*)

Tavataan Inarin Lapissa lähes vuosittain. Inarijärven viidestätoista havainnosta kolmetoista on kirkonkylästä. Näistä ensimmäinen: 23.4.1976 2 (T. Leinonen/Jokimäki & Punnonen 1985). Kaksi kirkonkylän ulkopuolista havaintoa: 6.4.1996 3 N Sammakkoselkä (Ari Kauttu/ILL 2000) ja 6.4.1999 1 ad Partakko (Pekka Kokkonen/ILL 2000). Varhaisin havainto: 23.3.1993 1 Inari kk (MR/ILL 2000).

Kottarainen (*Sturnus vulgaris*) NT, RT

Viimeisten 22 vuoden aikana muutama kottarainen on tavattu joka kevät Ivalon alueella ja muuallakin Inarin Lapissa, useina vuosina mm. Inarin kirkonkylässä (ILL 2000, I-U 2000–2006). Viimeinen varma pesintä 1992 Ivalossa. Kannan taantumista Inarin Lapin alueella kuvaa atlasaineisto: vuosina 1974–1979 varmistettu pesintä 10 ruudussa ja mahdollinen pesintä 1 ruudussa, 1986–1989 ei yhtään varmistettua pesintää ja vain yksi todennäköinen pesintä (Väisänen ym. 1998). Kottarainen on pesinyt ainakin kerran Inarijärvellä: huhtikuussa 2002 löytyi 1 muumi-oitunut poikanen kesämökin pihapöntöstä Malkosaassa (OO, Hannu Paananen).

Pikkuvarpunen (*Passer montanus*)

Hyvin harvinainen. Kirkonkylältä kolme havaintoa: 10.5.1988 1 (SP/ILL 2000), 25.–26.10.1991 1 (Tapio Tammisto, ilm. MR/ILL 2000) ja 31.8.2004 (Tomi Muukkonen, JA/I-U 2004).

Vuorihemppo (*Carduelis flavirostris*)

Melko harvinainen Inarijärven alueella. Vain kirkonkylältä 3 havaintoa: 1.10.1987 a20 Nukumajoki, ent. sahan ranta (MR/ILL 2000), 18.6.1996 a10 (MR/ILL 2000) ja 31.10.2004 8 (MR/I-U 2004).

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*)

Inarijärven alueelta kolme havaintoa (ILL 2000): 28.5.1992 1 Ä Ivalojoensuu (SP, JP), 18.6.1992 1 Ä Inari kk (ilm. HK/) ja 2.7.1993 1 Ä Koppelo, Ivalojoensuu (SP).

Nokkavarpunen (*Coccothraustes coccothraustes*) NT

Harvinainen. Tavattu kuitenkin vuosittain Inarin Lapissa vuodesta 1986 lähtien. Inarijärven alueelta kahdeksan havaintoa, joista kuusi kirkonkylältä sekä yksi Nellimistä ja Jolnivuonosta. Ensimmäinen tiedossa oleva havainto: 12.6.1987 2 Inari kk (JP, MR/ILL 2000).

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*) D, VU

Hyvin harvinainen. Laji on taantunut Suomessa muutamassa vuosikymmenessä. Inarin Lapista on yhdeksän havaintoa, joista viimeinen vuodelta 1996 (ILL 2000). Inarijärven ainoat havainnot kirkonkylältä Saamenmuseon tienoilta: 11.6.1987 1 k (OO) ja 19.5.1988 alk. noin 2 viikkoa 1 k (JP, SP, HK, OO ym.).

Pohjansirkku (*Emberiza rustica*)

Harvinainen. Vanhin tiedossa oleva Inarijärven havainto on 1960-luvulta (Iso-Iivari 2006). Kolme muuta havaintoa: 1.–5.8.1986 1 Reposaalet–Varttasaaret (Janne Lampolahti/ILL 2000), 21.5.1995 2 k Nanguniemi Mielgenjarga (OO/ILL 2000) ja 4.6.2007 k (AAa, EAa, MAa). Atlas 1974–1979: mahdollinen pesintä ruudussa 763:53 Nanguvuono. Atlas 1986–1989: todennäköinen pesintä ruuduissa 764:50 Inari kk–Juu-tuanvuono ja 767:53 Partakko–Puuniemi sekä mahdollinen pesintä ruudussa 764:55 Nellim.

Kiitokset

Suuren kiitoksen ovat ansainneet kaikki linnuista kiinnostuneet harrastajat, jotka ovat luovuttaneet havaintonsa tutkimuskäyttöön. Ilman aktiivisia havainnoitsijoita olisivat tietomme Inarijärven linnustosta varsin vähäiset. Iso kiitos kuuluu myös kaikille Inarijärveä kiertäneille retkikunnille, joiden tekemä työ on ollut korvaamattoman arvokasta. Esa ja Matti Aalto ovat tehneet järvellä laskentoja usean kesän aikana ja keränneet valtaavan määrän tietoa linnustosta.

Eriyiset kiitokset ansaitsevat myös Pentti Linkola, joka luovutti havaintonsa selvityksen tekoa varten, ja Lasse Iso-Iivari, joka on vuosikymmenten ajan innokkaasti koonnut yhteen Ylä-Lapin

linnustohavaintoja. Suuri kiitos myös Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskusmuseon Eläinmuseon yli-intendentti Risto A. Väisäselle, joka luovutti selvityksen tekijöiden käyttöön atlaskartoitusten aineiston sekä kommentoi selvityksessä käytettyjä tilastollisia menetelmiä.

Juha Sihvo poimi selvityksen taustalla olevat pinta-ala- ja luontotyyppitiedot Metsähallituksen tietokannoista. Pasi Nivasalo ja Kimmo Gröndahl työstivät julkaisun kartat lopulliseen muotoonsa. Heille jokaiselle kuuluu lämmin kiitos kaikesta avusta. Tilastollisiin testauksiin antoi korvaamattonta apuaan Seppo Rytönen Oulun yliopiston biologian laitokselta, mistä hänelle kiitokset!

Lähteet

- Aikio, J. 1987a: Katsaus syksyihin 1983 ja 1984. – Kokko 9–10: 10–16.
- 1987b: Härkälintuja Inarijärvellä. – Kokko 9–10: 17–18.
- Bagge, P., Lehtovuori, M. & Lindqvist, O. 1963: Havainnot Inarin ja Enontekiön Lapin linnustosta kesällä 1961. – *Ornis Fennica* 40(1): 21–31.
- BirdLife Suomi 2007: Tiira lintutietopalvelu. – Osoitteessa: <www.tiira.fi>, 23.4.2007.
- Cramp, S. & Simmons, K. E. L. (toim.) 1983: *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. 3.* – Oxford Univ. Press, Oxford.
- Forsman, J., Inkeröinen, J. & Jokimäki, J. 1993: Inarin rahajärven pohjoispuolen linnustonselvitys. – Tutkimusraportti, Metsähallitus, Ivalo. 11 s.
- Frantzen, B., Dransfeld, H. & Hunsdal, O. 1991: *Fugleatlas for Finnmark.* – Fylkesmannen i Finnmark. 226 s.
- Günther, M. 2006a: Vannfugltelling i Pasvik naturreservat. Årsrapport 2004 og 2005. – *Bioforsk Rapport Vol. 1 Nr. 36.* 26 s.
- 2006b. Ti år med vnnfugltelling i Pasvik naturreservat. Oppsummering 1996–2005. – *Bioforsk Rapport Vol. 1 Nr. 68.* 65 s.
- & Heggland, H. 2000: *Faunistisk rapport for Finnmark 1996–1999.* – Lappmeisen 2000.
- von Haartman, L., Hilden, O., Linkola, P., Suomalainen, P. & Tenovuo, R. 1970: Pohjolan linnut värikuvien. – Otava, Helsinki.
- Haila, Y. 1983: Colonisation of islands in a north-boreal Finnish lake by land birds. – *Annales Zoologici Fennici* 20: 179–197.
- Hario, M., Numminen, T. & Yrjölä, R. 1987: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1986 harvi-naisuushavainnot. – *Lintumies* 22: 195–206.
- Heath, M. F. & Evans, M. I. (toim.) 2000: *Important Bird Areas in Europe: Priority sites for con-servation. I. Northern Europe.* – *BirdLife Conservation Series* 8: 1–866.
- Heikkilä, T. & Heikkinen, I. (toim.) 1993: *Rantojensuojeluohjelman alueet.* – Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto. Helsinki. Selvitys 1991:97. 141 s. + 127 karttasivua.
- Hyvärinen V., Solantie, R., Aitamurto, S. & Drebs, A. 1996: Suomen vesitase 1961–1990 valuma-alueittain. – *Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja A* 220.
- Hyytiä, K., Kellomäki, E. & Koistinen, J. (toim.) 1983: *Suomen lintuatlas.* – SLY:n Lintutieto, Helsinki. 520 s.
- Iso-Iivari, L. 1979: Havainnot Inarin Lapin satunnaislajistosta. – *Lintumies* 14: 78–81.
- 2006: *Birds of Inari Lapland (published observations).* Lapin tutkimuslaitos Kevo havain-toarkisto. – Osoitteessa: <www.utu.fi/erill/kevo/linnut/inllin.htm>, 28.12. 2006. Julkaisema-ton.
- Jokimäki, J. & Kaisanlahti, M-L. 1999: Ylä-Lapin pesimälinnustolaskennat Hammastunturin, Tolosen, Kirakan ja Kessin alueella 1998. – *Moniste, Metsähallitus, Ivalo.* 38 s.
- & Punnonen, P. 1985: *Faunistinen katsaus 1973–82.* – Kokko 8: 60–83.
- Kallio, P., Laine, U. & Mäkinen, Y. 1969: *Vascular flora of Inari Lapland I. Introduction and Lycopodiaceae – Polypodiaceae.* – *Reports of the Kevo Subarctic Research Station* 5: 1–108.

- Karhu, H. & Osmonen, O. 2000: Inarin Lapin linnut. Faunistisia lintutietoja Inarin Lapista, erityisesti vuosilta 1985–1999. – Kokko 15: 3–122.
- Klinga, J. 1998: Ylä-Lapin kaakkurikannan (*Gavia stellata*) nykytilanne. – Moniste, Metsähallitus, Ivalo. 12 s.
- 2001: Pohjois-Suomen kaakkurikannan nykytila. – Linnut 36: 22–26.
- Komi, P. 2004: Aitoa arktikaa. – Linnut: 39(1): 28–32.
- Krebs, C. J. 1999: Ecological methodology. 2. p. – Addison Wesley Longman, Menlo Park. 620 s.
- Lapin liitto 2006: Pohjois-Lapin Maakuntakaava Inari – Sodankylä – Utsjoki. Lapin Liiton valtuustossa hyväksytty 19.5.2006.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. – BirdLife Suomen julkaisuja 4. 142 s.
- Lilja, P. 1962: Piirteitä Inarinjärven ranta- ja vesilinnustosta. – Cl-erikoistyö, Turun yliopisto, eläintieteen laitos, Turku. 24 s.
- Lindholm, A., Aalto, T., Normaja, J. & Rauste, V. 2006: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2005 harvinaisuushavainnot. – Linnut vuosikirja 2005: 53–62.
- , Aalto, T., Normaja, J., Rauste, V. & Velmala, W. 2007: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2006 harvinaisuushavainnot. – Linnut vuosikirja 2006: 80–91.
- Lindroos, T. & Luoto, H. 1999: Vuoden 1998 hyväksytyt harvinaisuushavainnot. – Linnut: 34:26–39.
- Luonnontieteellinen keskusmuseo 2006: Eläinmuseon linnustoseuranta. – Osoitteessa: <www.fimnh.helsinki.fi/linnustonseuranta>, 6.10.2006.
- Luoto, H., Lindholm, A., Lindroos T. & Rauste V. 2001: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2000 harvinaisuushavainnot. – Linnut vuosikirja 2000: 117–130.
- , Aalto, T., Lindholm, A. & Rauste, V. 2003: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2002 harvinaisuushavainnot. – Linnut vuosikirja 2002: 63–80.
- Manner, R. & Tervo, T. 1988: Lapin geologiaa. – Lapin maakuntaliitto, Rovaniemi. 188 s.
- Merikallio, E. 1958: Finnish birds. Their distribution and numbers. – Fauna Fennica 5: 1–181.
- Metsähallitus 1997: Vätsärin erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Luonnos, Metsähallitus, Vantaa. Vahvistettu ympäristöministeriössä 22.10.1997.
- Mikkola, K. 1980: RK:n hyväksymät vuoden 1979 harvinaisuushavainnot. – Lintumies 15: 163–173.
- Mustakallio, P. 1960: Lintuhavainnot Inarista ja Utsjoelta. – Ornis Fennica 37: 94.
- Nordling, E. 1898: Fågelfaunan i Enare socken. – Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica 15(3): 1–93.
- Osmonen, O. 2002: Kaldoaivin ja Vätsärin erämaa-alueiden linnusto. – Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja. Sarja A 139. 102 s.
- & Karhu, H. 2002: Ivalojoen suiston linnusto. – Lapin ympäristökeskuksen moniste 39. 32 s.
- Poppius, B. & Granit, A. W. 1898: Ornitologiska iakttagelser gjorda i Enare, Utsjoki och Syd-Varanger sommaren 1887. – Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica 15: (3): 93–98.
- Puro, A. & Maunuvaara, V. 1997: Paatsjoen vesistöalueen käyttömuodot ja niiden kehittäminen. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 24. Lapin ympäristökeskus. 134 s.

- Rajasärkkä, A. 2004: Kainuun ja Vienan Karjalan metsä- ja suolinnustot sekä niiden merkitys luontomatkailun kannalta. - Alueelliset ympäristöjulkaisut 347: 47–126.
- Ranta, E., Rita, H. & Kouki, J. 1989: Biometria. – Yliopistopaino, Helsinki, 569 s.
- Rissanen E., Keskitalo, M. & Ohtonen, M. 2006: Pikkuharvinaisuuksien esiintyminen Suomessa vuonna 2004. – Linnut-vuosikirja 2005: 63–72.
- Salonen, E. 1992: Inarijärven kalataloudellinen hoito- ja käyttösuunnitelma. Nykytila. – Kalatutkimuksia 50. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 157 s.
- Schaanning, H. Tho. L. 1907: Östfinmarkens fuglefauna. – Bergens Museums Aarbog 1907(8): 1–98.
- Tenovuo, R. 1960: Lintuhavainnot Inarijärven ympäristöstä (Inl.). – Luonnon Tutkija 64: 111–113.
- Thingstad, P. G., Günther, M., Aspholm, P. E., Vie, G. E. & Vikan, S. 2000: Vanfugelregistreringer i Pasvik naturreservat og omkringliggende våtmarksområder. Resultater fra 1988 og 1999 og oppsummeringer fra perioden 1996–1999. – Svanhovd miljøseniter. Vitenskapsmuseet Zoo-logisk Notat 2000(1): 1–27.
- Toivonen, J. 1966: Vedensäännöstelyn vaikutus Inarijärven kalakantoihin ja kalastukseen. – RKTL, Kalantutkimusosaston moniste, Helsinki. 28 s.
- Virkkala, R. 1987: Geographical variation in bird communities of old, intact forests in Northern Finland. – *Ornis Fennica* 64: 107–118.
- 1989: Short-term fluctuations of bird communities and populations in virgin and managed forest in Northern Finland. – *Annales Zoologici Fennici* 26: 277–285.
- Väisänen, R. A. 2003: Yleisten talvilintujen kannanmuutokset 27 talvena Suomen eri osissa. – Linnut vuosikirja 2002: 41–62.
- 2006: Maalinnuston kannanvaihtelut Etelä- ja Pohjois-Suomessa 1983–2005. – Linnut vuosikirja 2005: 83–98.
- , Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otava, Helsinki. 567 s.
- Välikangas, I. 1930: Eine Rissa t. tridactyla (L.). Invasion nach Finnland im März 1927 nebst einigen Bemerkungen über das frühere Auftreten dieser Art und ihre Zugverhältnisse. – *Annales Societatis Zoologicae-Botanicae Fennicae Vanamo* 10: 227–267.

Linkolan retkikohteet Inarijärvellä

Linkolan Inarijärvelle 1983 suuntautuneet retket. Tiedot on koottu havaintomuistiinpanojen perusteella.

16.6. Veskonniemi – Jääsaari

17.6. Jääsaari – Lehtisaaret – Maurasaaret – Lankovaara – Korkia-Maura

18.6. Korkia-Maura – Nuutsasenniemi – Hoikka Petäjäsaari – Leviä Petäjäsaari

19.9. Leviä Petäjäsaari – Hoikka Petäjäsaari – Kalkusaari – Vuopioniemi – Riuruvuopaja – Riuruvuono – Sieksisalmenjänkä

20.9. Sieksisalmenjänkä – Hietaniemi – Väylä – Sarviniemi – Paloniemi

21.9. Paloniemi – Uittoniemi – Soutamasaari – Sainiemi

22.9. Sainiemi – Akuniemi – Kontio-Oja – Lahdenperä – Partakko – Puuniemi – Kettuniemi – Paaluniemi – Kuuvan kanava

23.9. (käytetty reitti osin epäselvä) Kuuvan kanava – Kyynelvuono – Karhusaaret – Syvävuopaja – Untuvaniemi – Kyyneljärven laskuoja

24.9. (käytetty reitti osin epäselvä) Kyyneljärven laskuoja – Kyynelniemi – Kyynelvuono – Navdšuusuáluj – Navdšuusuolluuh – Vironiemi

25.9. (käytetty reitti osin epäselvä) Vironiemi – Aironvääntämäsaaret – Turvesaaret – Surnuvuono

26.9. Surnuvuono – Surnukoski – Mäskisaaret – Kapperijoki – Kotkavuonon saaret – Iso-Söimi – Vallen Hietikkola – Vasikkaselkä – Vasikkaluodot

27.9. (käytetty reitti osin epäselvä) Vasikkaluodot – Kirakkaniemi – Kirakkavuono – Pikku-Roiro – Sammakkoniemi – Onnela – Tuurakivensaari – Maatsaari – Katsomasaari

28.9. (käytetty reitti osin epäselvä) Katsomasaari – Kovasaari – Kaamasnuora – Hoikka Petäjäsaari – Leviä Petäjäsaari

29.9. (käytetty reitti osin epäselvä) Leviä Petäjäsaari – Makia Petäjäsaari – Vehersaari – Mahlatti – Nuutsasenvaara – Laattianiemi - Veskonniemi

Inarijärven saarten ja rantojen kasvupaikat ja puulajivaltaisuus

Kasvupaikat ja puulajivaltaisuus Inarijärven saarilla ja ranta-alueilla. Tiedot on poimittu Metsähallituksen SutiGis-paikkatietokannasta.

Aluerajaus		Vätsärin erämaa-alueen saaret	Inarijärven Natura-alueen saaret	Muut Inarijärven saaret	Inarijärven saaret yht.	Inarijärven Natura-alueen rannat	Inarijärven Natura-alue yht.
Pinta-ala (ha)		4 571	18 689	427	23 687	9 706	28 395
Kasvupaikka	Puulajivaltaisuus	Suhteellinen osuus (%) laskenta-alueen kokonaispinta-alasta					
Kangasmaa	aukea	2	2	3	2	0	1
	puhdas männikkö	57	75	60	71	67	72
	mäntysekametsä	11	8	22	8	4	6
	puhdas koivikko	13	2	7	4	0	1
	koivusekametsä	0	0	0	0	3	1
	muu	0	0	0	0	0	0
	Yhteensä		83	86	91	86	73
Hietikko, kuolpuna	aukea	0	0	0	0	0	0
	puustoinen	0	0	0	0	3	1
	Yhteensä	0	0	0	0	3	1
Kalliokko, louhikko	aukea	4	2	3	3	2	2
	puustoinen	0	1	0	1	4	2
	Yhteensä	4	3	3	3	7	4
Suo	Korpi	0	0	0	0	0	0
	Räme	10	9	6	9	11	10
	Neva	3	2	1	2	5	3
	Yhteensä	13	11	6	11	17	13
Kaikki kasvupaikat yhteensä		100	100	100	100	100	100

Inarijärven linjalaskentatulokset 2004–2005

Inarijärven linjalaskenta 2004–2005. Linjan kokonaispituus on 71,8 km. PS = pareiksi tulkittujen havaintojen määrä 50 km leveältä pääsaralta, TS = kaikkien havaintojen määrä (paria), Tiheys = paria/km², Min = tutkimusalueen kannanarvion minimi (paria), Max = tutkimusalueen kannanarvion maksimi (paria), Dom = dominanssi eli lajin prosenttiosuus koko maalinnustossa, PS-tiheys = tiheys pääsaralla (paria/km²).

Laji	PS yht.	TS yht.	Tiheys	Min.	Max.	Dom.
Piekana	1	2	0,1	20	28	0,1 %
Sääksi	1	1	0,0	9	12	0,0 %
Ampuhaukka	1	2	0,1	37	55	0,2 %
Pyy	1	1	0,2	55	104	0,2 %
Riekko	2	2	0,3	90	162	0,4 %
Metso	3	7	1,4	472	944	2,1 %
Kurki		3	0,0	9	12	0,0 %
Kapustarinta		1	0,0	11	15	0,0 %
Taivaanvuohi		8	0,2	68	95	0,3 %
Lehtokurppa	1	1	0,2	67	135	0,3 %
Mustaviklo	1	2	0,1	21	29	0,1 %
Valkoviklo	2	10	0,2	53	75	0,2 %
Liro	1	26	1,1	359	538	1,6 %
Rantasipi		7	0,4	126	190	0,6 %
Käki	1	18	0,1	45	63	0,2 %
Palokärki		1	0,0	5	7	0,0 %
Pohjantikka	1	8	0,7	220	352	1,0 %
Metsäkirvinen		5	0,1	49	74	0,2 %
Niittykirvinen	1	16	1,1	355	532	1,6 %
Keltavästäräkki	3	7	0,6	198	318	0,9 %
Västäräkki		2	0,2	61	97	0,3 %
Tilhi	4	43	1,6	516	774	2,3 %
Leppälintu	21	254	6,8	2 250	3 151	9,9 %
Pensastasku		1	0,1	19	28	0,1 %
Kivitasku		5	0,4	125	200	0,6 %
Räkättirastas		17	0,9	299	449	1,3 %
Laulurastas	2	43	1,2	392	549	1,7 %
Punakylkirastas	15	78	2,8	931	1 396	4,1 %
Kulorastas		13	0,3	106	149	0,5 %
Pajulintu	43	402	13,0	4 293	6 440	18,9 %
Harmaasieppo	12	25	2,5	812	1 380	3,6 %
Kirjosieppo	4	21	0,9	291	436	1,3 %
Lapintiainen	6	17	2,5	815	1 304	3,6 %
Talitiainen	1	3	0,2	58	93	0,3 %
Kuukkeli	4	14	1,2	403	685	1,8 %
Varis		1	0,0	5	7	0,0 %
Korppi		4	0,0	13	18	0,1 %
Järripeippo	97	609	20,6	6 828	1 0243	30,1 %
Vihervarpunen	2	19	0,6	205	308	0,9 %
Uрпиainen	4	118	3,2	1 062	1 487	4,7 %
Kirjosiiipikäpylintu		17	0,7	224	335	1,0 %
Pikkukäpylintu	2	10	0,5	161	241	0,7 %
Isokäpylintu	2	20	1,4	463	695	2,0 %
Käpylintulaji		3	0,0	11	17	0,1 %
Taviokuurna		2	0,2	61	103	0,3 %
Pajusirkku		1	0,1	22	33	0,1 %
Yhteensä	239	1870	68,5	22 696	34 359	100,0 %
PS-tiheys	66,6					
Lajimäärä	45					
Linjaa/km ²	0,22					

Vuosien 1979 ja 2004–2005 linjalaskentojen vertailu

Havaintomäärät ja tiheydet Inarijärven kuudella saarella tehdyissä maalinnuston linjalaskennoissa vuosina 1979 ja 2004–2005. Tiheys = paria/km². Muutos-sarakkeessa oleva + tarkoittaa tilastollisesti merkitsevää runsastumista ja – vähenemistä.

Laji	1979		2004–2005		Muutos
	Havainnot	Tiheys	Havainnot	Tiheys	
Piekana	3	0,2	0	0,0	
Ampuhaukka	1	0,1	1	0,1	
Pyy	0	0,0	1	0,4	
Riekko	1	0,3	1	0,4	
Metso	2	0,9	3	1,6	
Kurki	0	0,0	1	0,0	
Lehtokurppa	0	0,0	1	0,5	
Mustaviklo	0	0,0	1	0,1	
Valkoviklo	6	0,2	1	0,0	
Liro	22	2,0	6	0,7	–
Rantasipi	1	0,1	3	0,4	
Käki	2	0,0	6	0,1	
Lapinpöllö	1	0,4	0	0,0	
Palokärki	0	0,0	1	0,0	
Pohjantikka	1	0,2	3	0,7	
Metsäkirvinen	0	0,0	4	0,4	
Niittykirvinen	11	1,6	6	1,0	
Keltavästäräkki	13	2,4	0	0,0	–
Västäräkki	8	1,6	0	0,0	
Tilhi	1	0,1	12	1,5	+
Leppälintu	46	3,5	111	10,1	+
Pensastasku	1	0,1	0	0,0	
Kivitasku	4	0,7	0	0,0	
Räkättirastas	2	0,3	5	0,9	
Laulurastas	18	1,4	21	2,0	
Punakylkirastas	61	6,2	26	3,2	–
Kulorastas	0	0,0	4	0,3	
Pajulintu	150	13,6	129	14,1	
Harmaasieppo	5	1,4	10	3,3	
Kirjosieppo	2	0,2	4	0,6	
Lapintiainen	4	1,6	5	2,5	
Talitiainen	0	0,0	2	0,4	
Kuukkeli	5	1,2	4	1,2	
Varis	1	0,0	0	0,0	
Korppi	2	0,0	1	0,0	
Järripeippo	305	28,9	202	23,2	–
Vihervarpunen	3	0,3	11	1,2	+
Urpainen	209	15,9	36	3,3	–
Kirjosiipikäpylintu	0	0,0	14	1,9	+
Pikkukäpylintu	23	3,1	6	1,0	+
Isokäpylintu	0	0,0	9	2,1	
Käpylintulaji	0	0,0	1	0,0	
Taviokuurna	5	1,3	2	0,6	
Yhteensä	919	89,8	654	80,0	–
Lajimäärä	32		35		
Linjan pituus km	33,3		27,5		

Havainnoitsijat ja heistä käytetyt lyhenteet

AAa = Ari Aalto, EAa = Esa Aalto, MAa = Matti Aalto, PA = Pirkka Aalto, EA = Esko Aikio, JA = Jouni Aikio, Jouni ”Haikonen” Aikio, Onni Aikio, Veikko Ala-Kahrakuusi, Lauri Arrela, Aimo Arttijeff

Jan-Peter Bäckman

Liisa Fabritius, Dick Forsman

Pekka Harve, Erkki Haukioja, Arvi Heikkinen, Pertti Heikkuri, Miia Helander, Helena Helasvirta, Paavo Hellstedt, Heikki Holmström, JHo = Juhani Honkola, Ahti Hänninen

Jukka Jantunen, Leo Jutila

Mikko Kantola, HK = Heikki Karhu, OK = Olli Karhu, Sirkka Karjalainen, Timo Karjalainen, Yrjö Karjalainen, Urpo Karppinen, RKa = Risto Karvonen, Ari Kauttu, PK = Petri Kemppainen, P. Keskitalo, Terho Kinisjärvi, Mikko Kirjarinta, Osmo Kivivuori, Pekka Kokkonen, Martti Kosonen, Arvi Kustula, J. Kyrö

Tuula Laakso, Matti Laakso, AL = Antti Lammi, Janne Lampolahti, T. Leinonen, Jouko Lepistö, ALe = Aimo Leppäkangas, Pirkko Lilja (Honkanen), Martti Linkola, Pentti Linkola, Pertti Linna, Martti Lintula, Jorma Luhta, VL = Vesa Luhta

Kirsi Mansikka-aho, Kari Markkanen, EM = Esko Martikainen, Ulla Mattila, James McCallum, Pekka Mertaniemi, Harri Miettinen, Timo Moilanen, Uuno Moilanen, Rob Morris, Tony Morris, Killian Mullarney, Aune Musta, Tomi Muukkonen, Yrjö Mäkinen, Kari Mäntylä

JNi = Juhani Niemelä, Eino Nikula, Onni Nikula, Jouko Nikulainen

OO = Olli Osmonen, Riitta Osmonen

Hannu Paananen, Jörgen Palmgren, Kyösti Palojärvi, JP = Jukka Parkkonen, SP = Sampo Parkkonen, Jari Peltomäki, Jorma Peltonen, R. Peltonen, Sakari Peltonen, Kari Penttilä, Jussi Periniva, K. Poikola, PPo = Petteri Polojärvi, Jorma Portti, Pentti Portti, Maire Puikko

Visa Rauste, ER = Eino Repo, MR = Martti Rikkonen, Matti Ruotsalainen, Antero Rämä

Leo Salo, Aimo Salonen, O. Saniola, Seppo Saraspää, Ola Sarre, Raila Sarre, Viljo Sarre, Juha Sihvo, Leevi Sihvo, Annikki Sirjola, ES = Esko Sirjola, Pertti Soikkonen, Pertti Sotaniemi, PS = Pekka Sulkava, Pertti Sulkava, Risto Sulkava

Kari Tammela, Tapio Tammisto, Pertti Turunen, TT = Tapio Tynys

Minna Vainio, Heikki Valle, Auvo Valtonen, Ilkka Vatanen, Pertti Vejjola, Olavi Veskonniemi, Veli Veskonniemi, AV-A = Anja Vest-Aikio, Seppo Vuolanto, Pirkko Väänänen, Veikko Väänänen

Pekka Wäre

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 154 Laitinen, T. 2006: Tikankontin (*Cypripedium calceolus* L.) tila Suomessa. 96 s.
- No 155 Perttula, M. 2006: Suomen kansallispuistojärjestelmän kehittyminen 1960–1990-luvulla ja U.S. National Park Servicen vaikutukset sen hoitokäytäntöihin. 66 s.
- No 156 Haapalehto, T., Kotiaho, J. S. & Kuitunen, M. 2006: Metsäojituksen ja ennallistamisen vaikutukset suokasvillisuuteen Seitsemisen kansallispuistossa. 45 s.
- No 157 Uusitalo, A., Kotiaho, J. S., Päivinen J., Rintala, T. & Saari, V. 2006: Kasvien ja päiväperhosten esiintyminen luonnontilaisilla ja ojitetuilla soilla. 44 s. (verkkojulkaisu)
- No 158 Pihlajaniemi, M. 2006: Kuukkeli Etelä-Suomessa. Kannan tila ja valtionmaiden merkitys lajin säilymiselle. 100 s.
- No 159 Sokka, K. 2006: Vieraskirjamerkintöjä Nuuksion ja Linnansaaren kansallispuistoissa sekä Käsivarren erämaassa. 77 s.
- No 160 Heinonen, M. (toim.) 2007: Puistojen tila Suomessa. Suomen suojelualueet ja niiden hoito 2000–2005. 315 s.
- No 161 Stolt, E. (toim.) 2006: Paistunturin erämaa-alueen ja Kevon luonnonpuiston luonto, käyttö ja paikannimistö. 276 s.
- No 162 Salokannel, J. (toim.) 2006: Siikanevan hyönteiset 1874–2005. 85 s. (verkkojulkaisu)
- No 163 Yrjölä, R., Aalto, H., Aalto, J. & Kontiokorpi, J. 2006: Siikalahden linnusto vuosina 2002–2004. Avifauna of the Siikalahden Wetland in 2002–2004. 104 s. (verkkojulkaisu)
- No 164 Lindholm, J., Boström, M. & Ekeboom, J. 2007: Savelin – projektets slutrapport. 41 s.
- No 165 Lavento, M. & Lahelma, A. (toim.) 2007: Sama maisema, eri kulkijat. Repoveden kansallispuisto kivikaudelta 1900-luvulle. 142 s.

- No 166 Sulkava, P. & Norokorpi, Y. (toim.) 2007: Luontomatkojen vaikutukset kasvillisuuteen ja maaston kulumiseen Pallas–Yllästunturin kansallispuistossa. 75 s. (verkkojulkaisu)
- No 167 Rauhala, P. 2007: Perämeren kansallispuiston pesimälinnusto 1960–2006. 68 s.
- No 168 Yrjölä, R., Tanskanen, A. & Sarvanne, H. 2007: Pihlajaveden linnustaselvitys vuonna 2006. (verkkojulkaisu)
- No 169 Grönholm, S. & Berghäll, J. 2007: Cooperation between coastal protected areas and surrounding societies – from experiences to recommendations. 73 s.
- No 170 Heinonen, M. (ed.) 2007: State of the Parks in Finland. Finnish protected areas and their management from 2000 to 2005. 313 s.

Sarja B

- No 78 Metsähallitus 2006: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimintakerptomus 2005. 62 s.
- No 79 Niikkonen, T. 2006: Parikkalan Siikalahden lintuveden kävijätutkimus 2003–2004. 57 s. (verkkojulkaisu)
- No 80 Tuuri, A. & Hannelius, S. 2007: Metsänomistajien näkemyksiä luonnonsuojelualueiden kaupoista. 54 s.
- No 81 Metsähallitus 2007: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimintakerptomus 2006. 51 s.
- No 82 Aho, R., Liukkonen, T. & Joensuu, O. 2007: Kalastuspalvelut Metsähallituksen kalastusasiakkaiden mielissä. 43 s.
- No 83 Päivinen, J. & Aapala, K. (toim.) 2007: Metsien ja soiden ennallistamisen seurantaohje. 98 s. (verkkojulkaisu)
- No 84 Liukkonen, T., Bisi, J., Hallila, H. & Joensuu, O. 2007: Mielipiteitä metsästyksestä valtion mailla. 68 s.

ISSN 1235-6549
ISBN 978-952-446-624-0 (nidottu)
ISBN 978-952-446-625-7 (pdf)

Julkaisua voi tilata osoitteella:

Metsähallitus
Asiakaspalvelut
PL 36, 99801 IVALO
natureinfo@metsa.fi
www.metsa.fi

Puhelin: 0205 64 7702

Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 171

Edita Prima Oy, Helsinki 2007